

สำนิทาน ท้าวพญาคั่นคาก

ลำดับที่ ๔

พญาคั่นคาก

วัดท่าช้าง ต. ท่าช้าง อ. ท่าช้าง จ. สุพรรณบุรี

๒๔๕๑

294.31883

๔ ๕28 ๓

สำนักหอสมุดแห่งชาติ
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม
พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๕๗

ลำนิทานท้าวพญาคันคาก

สำนักหอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. ๒๕๕๓

ลำานทานท้าวพญาคันคาก

กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร

พิมพ์เผยแพร่ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๕๗

จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

กรมศิลปากร. สำนักหอสมุดแห่งชาติ. กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

ลำานทานท้าวพญาคันคาก.- กรุงเทพฯ: สำนัก, ๒๕๕๗.

๑๒๘ หน้า.

๑. นิทานคติธรรมและนิทานชาดก. I. เกษียร มะปะโม, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

294.31883

ISBN 978-616-283-092-1

ที่ปรึกษา

นายเอนก สีหามาตย์

อธิบดีกรมศิลปากร

นางสุรีย์รัตน์ วงศ์เสงี่ยม

รองอธิบดีกรมศิลปากร

นายเทิม มีเต็ม

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาตะวันออก

นายเกษียร มะปะโม

ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาโบราณ

นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ

รักษาการในตำแหน่งนักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ

บรรณาธิการ

นายบุญเลิศ เสนานนท์

หัวหน้ากลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก

คณะทำงาน

นางสาวเอมอร เขาวนสวน

นายทีปวัจน์ ศรีวัชรวิชัย

นางจุจ ดิประโคน

นายวินัย เกาเสน

นายวัฒนา พึ่งชื่น

นางศิวพร เฉลิมศรี

นางสาวชญานต์ม จินดารักษ์

นางสาวยุวเรศ วุทธิธพล

นางสาวชรพร อังกูรชัยชัย

นางสาวศิริรักษ์ สุขพล

นางสาวสาวิณี ขอนแก่น

นายสันติ วงศ์จรรยาลักษณ์

ศิลปกรรม

นายธนากร กำพรย์

พิมพ์ที่

บริษัท เอดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด โทรศัพท์ ๐ ๒๔๗๑ ๗๐๑๔-๒๔

โทรสาร ๐ ๒๔๗๑ ๗๐๑๔

คำนำ

ลำนิทานท้าวพญาคันคาก เป็นวรรณกรรมที่สำคัญเรื่องหนึ่งของท้องถิ่นอีสาน ต้นฉบับเป็นเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน ได้มาจากวัดด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่ปรากฏหลักฐานผู้แต่ง และระยะเวลาที่แต่ง ลักษณะคำประพันธ์จัดเป็นประเภทร้อยกรองทำนองกลอนสัองวาสีอีสาน เนื้อหาสาระของเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมชาวอีสานในอดีต และยังได้สอดแทรกคติธรรมสอนใจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมในด้านต่างๆ ที่สังคมชาวอีสานได้ยึดถือ และปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยตลอด วรรณกรรมเรื่องนี้จึงน่าอ่าน น่าศึกษา เพราะได้ทั้งสาระและความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ลำนิทานท้าวพญาคันคากนี้ มีเค้าโครงมาจากนิทานชาดกในพระพุทธศาสนา กล่าวถึงท้าวพญาคันคาก ซึ่งเป็นราชโอรสของพญาเอกราช และพระนางสีดาเทวี เจ้าผู้ครองเมืองอินทปัตถนคร ในชมพูทวีป ต่อมาได้ขึ้นครองราชย์สมบัติต่อจากพระราชบิดา พระองค์ทรงตั้งมั่นอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงเอาใจใส่ดูแล บำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนอย่างใกล้ชิด อาณาประชาราษฎร์จึงยกย่องรักใคร่บูชาพระองค์อย่างมาก นักปราชญ์ชาวอีสานมีความเชื่อว่าท้าวพญาคันคากเป็นพระโพธิสัตว์องค์หนึ่ง ซึ่งจุติจากเทวโลกลงมาเกิด แล้วบำเพ็ญบารมีธรรมในโลกมนุษย์เพื่อที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

กรมศิลปากร โดยสำนักหอสมุดแห่งชาติเห็นว่า ลำนิทานท้าวพญาคันคากมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยภาคอีสานในปัจจุบัน จึงได้นำต้นฉบับที่ นายเกษียร มะปะโม ผู้ทรงคุณวุฒิของกรมศิลปากร อ่านถ่ายถอดตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาดำเนินการจัดเรียงเป็นบทร้อยกรองภาษาไทยอีสานที่เข้าใจง่าย เพื่อจัดพิมพ์เผยแพร่

กรมศิลปากรหวังว่า ลำนิทานท้าวพญาคันคาก คงจะอำนวยประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้าในเรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นอีสานโดยทั่วกัน

(นายเอนก สีหามาตย์)

อธิบดีกรมศิลปากร

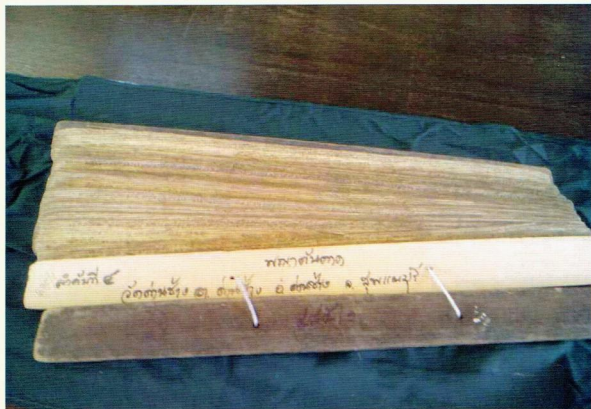
สารบัญ

คำนำ	(๑)
สารบัญ	(๓)
ภาพประกอบ	(๕)
คำชี้แจง	(๑๓)
เรื่องย่อ	(๑๗)
ภาคภาษาไทย	๑
อธิบายคำศัพท์	๗๗
บรรณานุกรม	๑๐๕
ภาคผนวก	๑๐๖

คำค้นที่ ๔

พจนานุกรม

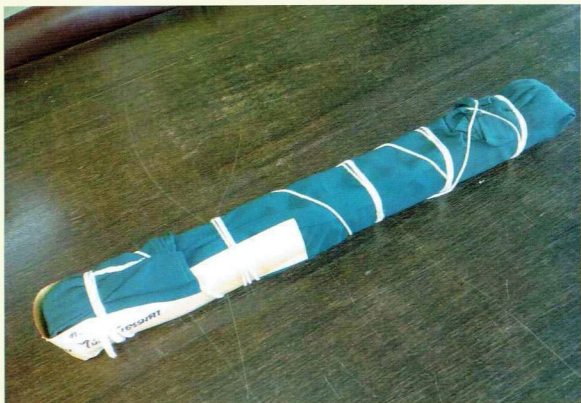
จัดทำขึ้นโดย อ. ดิเรก งามเมือง อ. ดิเรก งามเมือง

ต้นฉบับคัมภีร์ใบลาน เรื่องพญาคันทาค (เลขที่ ๔๘๕/๑)
ปัจจุบันอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ

คัมภีร์ใบลาน เรื่องพญาคันคาก ฉบับลานดิบ

ห่อมัดคัมภีร์ใบลาน เรื่องพญาคันคาก พร้อมป้ายบอกชื่อคัมภีร์

ขบวนแห่บั้งไฟ

ขบวนแห่บั้งไฟ

เอ้บั้งไฟ

เอื้องไฟ

จุดบังไฟ

คำชี้แจง

ลำนิทานท้าวพญาคันคากนี้ เป็นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งในหลาย ๆ เรื่อง ที่มีการบันทึกเรื่องราวไว้ในคัมภีร์ใบลานซึ่งเป็นเอกสารโบราณ ต้นฉบับจารด้วยอักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน มีการจารคัดลอกสืบทอดกันมาหลายฉบับ พบเป็นจำนวนมากในภาคอีสาน เป็นที่น่าสนใจว่าเรื่องลำนิทานท้าวพญาคันคากนี้ ต้นฉบับเป็นคัมภีร์ใบลาน อักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน สำนวนพบในท้องถิ่นภาคกลางคือที่วัดด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ปัจจุบันอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ ทะเบียนเอกสารโบราณเลขที่ ๔๘๕ มีจำนวน ๑ ผูก ๘๓ ลาน หรือนับเป็นหน้าลานได้ ๑๖๕ หน้าลาน ไม่ปรากฏหลักฐานว่าใครเป็นผู้จารคัดลอกและคัดลอกเมื่อใดสันนิษฐานว่า อาจมีการนำคัมภีร์ใบลานดังกล่าวมาจากอีสาน หรือในอดีตมีการย้ายถิ่นฐานของชุมชนอีสานมาตั้งรกรากอยู่แถวจังหวัดสุพรรณบุรี และได้นำคัมภีร์ใบลานดังกล่าวมาด้วย เช่นเดียวกับชุมชนในท้องถิ่นอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นชาวยวนหรือชาวพวนสระบุรีมีการย้ายถิ่นฐานจากทางภาคเหนือลงมาตั้งรกรากทางภาคกลางอำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี คนยวนที่เรียกกันว่า “ชาวพวนเสาให้” ที่เป็นปราชญ์ท้องถิ่นได้จารคัดลอกคัมภีร์ใบลานอักษรธรรมล้านนา (อักษรตัวธรรม) ภาษาไทยเหนือ (ภาษายวน) พบมากที่วัดต้นตาล อำเภอเสาให้ จังหวัดสระบุรี

ลำนิทานท้าวพญาคันคากนี้ เคยพิมพ์เผยแพร่เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๕ ในชื่อเรื่อง “วรรณคดีอีสาน เรื่องพระยาคันคาก” โดยใช้ต้นฉบับคัมภีร์ใบลาน อักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน ทะเบียนเอกสารโบราณเลขที่ ๑๘๔๙/๑ ได้มาจากวัดโจดนาหอม ตำบลสลักลิ้ง อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.๙ นครราชสีมา นายสมชัย พักสุวรรณ นักภาษาโบราณชำนาญการซึ่งปฏิบัติงานอยู่ที่นั่นเป็นผู้อ่านถ่ายทอด วิเคราะห์และแปลเป็นภาษาไทย

เค้าโครงลำนิทานท้าวพญาคันคากฉบับที่พบในภาคกลางนี้ ไม่ต่างจากฉบับอื่นๆ คือนำมาจากนิทานชาดกในพระพุทธศาสนา เพื่อสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานในอดีต สอดแทรกคติธรรมสอนใจ สร้างสรรค์สังคมให้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สำหรับข้อแตกต่างจากฉบับอื่น ๆ คือการดำเนินเรื่องที่ไม่เหมือนกัน มีการนำเนื้อหามาไว้ไม่เป็นไปตามลำดับของเรื่อง สาเหตุ

น่าจะมาจากการจารหรือคัดลอกต้นฉบับของผู้จาร คือ เทียบเคียงกับต้นฉบับที่สมบูรณ์ทำให้พบเรื่องราวหลายฉบับที่ตรงกัน หรือจารด้วยความรู้ที่ตนจดจำไว้ แล้วนำมาจารคัดลอกไว้ตามความเข้าใจของตนทำให้ผิดไปจากฉบับอื่น ๆ เมื่อสรุปโดยเนื้อหาแล้วก็เป็นเรื่องราวที่ดำเนินไปในแนวทางเดียวกัน มีเค้าโครงที่แตกต่างกันไม่มาก

ตัวอย่างจากฉบับเลขที่ ๑๘๔๔/๑ ของวัดโจดนาหม่อม อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ มีการลำดับเรื่องราว โดยบทเริ่มต้นบทไหว้ครูว่า “บัดนี้ เขียมจ๊ก วันทาไหว้ พุทธ (ธรรมดวงยิ่ง), ขอให้อบุญคุ้มเกล้า เสถียรหมั่นหมั่นปี แม้รู้ว่า ผมเกศเกล้า ถวายบาทบูชา, นาโสด ยอดญาณไตรแก้ว อย่าได้ มีพยาธิช้าย บังเบียดเลิงตน, อนตายสัง อย่ามีมาต้อง เขียมจ๊กเอาคุณแก้ว ๓ ประการเป็นที่เพ็ง ขอให้ลูที่แม่ง โดยดั่งปรารถนา ให้ได้คำสุข สิ่งอินทร์เมืองฟ้า”

บทตอนท้ายได้บอกถึงผู้จารไว้และปรารถนาอาณิสสท์ที่ได้สร้างคัมภีร์ใบลานไว้ว่า “หากแม่นางแว่นฟ้า สุนธราแท้แล้ว อันว่า ราชาเจ้า พระยาหลวงคันคาก ปางนั้น หากแม่น พระโคตะมะเจ้า ปางนี้สืบมา เจ้าเฮย อันว่า เสนาพร้อม โยธาแสนโกฏิ ปางนั้น หากแม่น บริษัททั้งสี่ เป็นเหล่าบริวาร เจ้าเฮย บัดนี้ นัตถิเสี้ยง ขุขะโตสุดยอด เสียแล้ว อีสาวเฮย, ริงจนาแล้ว ยามกองแสงแลเจ้าเฮย เดือน ๘ แสม ๑๒ ค่ำ วัน ๓ ปี ก็นหาเป็นผู้เขียน ขอให้ได้อานิสสท์มาก ๆ ก็ข้าเห็น...”

ฉบับเลขที่ ๔๘๕ ที่พบในภาคกลาง ซึ่งเป็นคัมภีร์ใบลานของวัดด่านช้าง อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี บทเริ่มต้นไม่เป็นไปตามลำดับของเรื่อง มีการจารตามความรู้ที่ตนจดจำไว้ เป็นบทรำพึงรำพันของผู้จาร เช่น “ราชา (เจ้า) ...เดินเสนาสู้อย่าช้า ตกแต่งโดยพลัน ของมุงคุณ สรรพลิ่ง มีพร้อม หมดเท่านี้ วางเหล็กจารเขา ก่อนแล้ว บัดนี้ ฮามจ๊ก หาสารหลั่น ตามใจให้มันส่วง ก่อนแล้ว พอให้หายโศกฮ้อน ในเนื้อส่วงโพย ก่อนแล้ว (ข้า) จิ.....ลาศีลสิกออก ก่อนแล้ว บาตรและอ้อ วางไว้แก่ พ่อคุณ ออกเอ๊ย” ตอนท้ายบทจารไว้ยังไม่จบเรื่อง “บัดนี้ มีไชยแพพญาเถนขอส่วย จริ่งแล้ว ข้าก็ ถวายแก่พระ อย่าฮ้อนอยู่ยืน พระเอ๊ย เมื่อนั้น.....แข่งเมือง... ไทเล็กน้อย บังพร้อม...”

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าผู้จารคัมภีร์ใบลานฉบับนี้ น่าจะเป็นภิกษุชาวในพระพุทธศาสนามาก่อน และเป็นชาวอีสานมีความรู้ภาษาไทยน้อยเป็นอย่างดี ต่อมาได้ลาสิกขาสิกขาออกมาเป็นฆราวาสดำเนินชีวิตเป็นครูหรืออาจารย์สอนชุมชนท้องถิ่น อยากรจะบันทึกเรื่องราวที่เป็นวรรณกรรมถิ่นอีสานที่ตนเองจดจำไว้สืบทอดกันต่อ ๆ ไป

การอ่านถ่ายถอดสำนิทานห้าวพญาคันคาก อักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน ฉบับที่พบในภาคกลางนี้ยังไม่เคยพิมพ์เผยแพร่มาก่อน นายเกษียร มะปะโม ผู้เชี่ยวชาญกรมศิลปากรได้อ่านถ่ายถอดไว้ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ เพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ไม่สามารถอ่านอักษรโบราณได้ศึกษา ค้นคว้า เรื่องราวจากวรรณกรรมเรื่องนี้ได้ สามารถนำไปเทียบเคียงกับฉบับอื่นๆ ได้ง่ายขึ้นนอกจากนี้ยังได้เพิ่มวรรณยุกต์ตามหลักภาษาไทยให้อ่านได้ความถูกต้อง มีสำเนียงใกล้เคียงกับภาษาไทยอีสานในปัจจุบัน โดยได้สรุปเรื่องย่อและอธิบายคำศัพท์ไว้ด้วย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ทำวิจัยได้อีกทางหนึ่ง

นายบุญเลิศ เสนานนท์

เรื่องย่อ

พญาเอกราช เจ้าเมืองอินทปัตถนคร มีพระมเหสีพระนามว่า สีดาเทวี ทรงปกครองบ้านเมืองโดยยึดหลักทศพิธราชธรรม (หลักธรรมที่พระเจ้าแผ่นดินทรงใช้ปกครองบ้านเมือง ๑๐ ประการ) พระเกียรติยศชื่อเสียงของพระองค์แผ่จรจายไปไกล มีหัวเมืองน้อยใหญ่มาขึ้นต่อเมืองอินทปัตถนครมากมาย พระองค์มีพระโอรสองค์หนึ่งพระนามว่า คันคากุมาร หรือคางคกกุมาร เหตุที่พระโอรสได้พระนามอย่างนี้ เพราะพระโอรสมีผิวพรรณ (ผิวหนัง) คล้ายคันคากหรือคางคกนั่นเอง แต่พระโอรสมีบุญญาธิการมาก เพราะเป็นเทวบุตรที่เป็นพระโพธิสัตว์จุติลงมาเกิดในโลกมนุษย์เพื่อบำเพ็ญพุทธการกธรรม (ธรรมที่จะทำให้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า) เมื่อมาเกิดในโลกมนุษย์จึงเลือกมาเกิดเป็นคนรูปร่างไม่ดี ผิวพรรณหยาบกร้านเป็นตะปุ่มตะป่ำคล้ายหนังคางคกเป็นผู้นำรังเกียจของสังคม แต่ไม่มีใครชมเชยแะ เพราะพระโอรสประพฤติดัวเป็นคนธรรมดาสามัญ ไม่โอ้อวด พยายามทำแต่คุณงามความดี แม้จะมีใครหรือชาวบ้านชาวเมืองดูถูกเหยียดหยามนินทาอย่างไร พระโอรสก็ไม่โกรธ ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบอะไร ยังคงอดทนบำเพ็ญเพียรเพื่อก้าวไปสู่เป้าหมายสูงสุดตามที่ตั้งความปรารถนาในแต่ละชาติที่ผ่านมาคือ เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต นั่นเอง

ครั้นเจริญวัยขึ้น พระกุมารคันคากได้มีปราสาทสำหรับประทับเป็นส่วนพระองค์ มีข้าทาสบริวารมากมาย ทุกครั้งที่พระกุมารเข้าเฝ้า พระบิดาจะทรงสอนพระกุมารให้อดทนต่อคำครหาจากกลุ่มชนต่างๆ อย่างท้อแท้ให้มุ่งมั่นประกอบคุณงามความดีต่อไป เมื่อถึงเวลาอันสมควรจะได้ขึ้นครองราชย์อย่างแน่นอน

ครั้นต่อมา คินหนึ่งพระกุมารคันคากได้ตั้งจิตอธิษฐานว่า ถ้าในอดีตชาติที่ผ่านมา ได้เคยสั่งสมบุญบารมีไว้ ขอให้พระอินทราชาเจ้าได้โปรดเมตตาสดส่องและช่วยเหลือด้วยเถิด

ด้วยอำนาจบุญบารมีที่พระกุมารคันคากได้สั่งสมไว้มากมาย คินนั้นนั่นเอง พระอินทราชาเจ้าจึงได้สดส่องตรวจดูรู้เหตุการณ์แล้วลงจากเทวโลกมานิรมิตปราสาทแก้วแล้วด้วยทองเหลืองอร่ามงามเด่นสูงเฉียดฟ้าหลังหนึ่งนอกเมืองอินทปัตถนคร เป็นที่ประทับของพระคันคากกุมาร พร้อมกับนำสาวงามธิดาเจ้าผู้ครองแคว้นอุตตรกุรุทวีปมาเป็นมเหสี เมื่อพระคันคากกุมารถอดรูปร่างที่มีผิวหนังคล้ายคันคากออกแล้ว ปรากฏว่ามีพระรูปโฉมงดงามคู่ควรเหมาะสมกับสาวงามนั้นอย่างยิ่ง

พระราชบิดาพิจารณาเห็นว่า พระคันคากกุมาร สมควรที่จะขึ้นครองราชย์สืบแทนได้แล้ว จึงทรงมอบราชสมบัติให้ โดยมีพระนามว่า พญาคันคากหรือพญาคางคก ตั้งแต่นั้นมา

หลังจากได้ขึ้นครองราชย์สืบต่อพระราชบิดาแล้ว พญาคันคากก็ทรงเอาใจใส่ดูแลประชาชน อย่างใกล้ชิดโดยยึดหลักทศพิธราชธรรม ประชาชนจึงรักใคร่ยกย่องเทิดทูนบูชาพระองค์ จนลืมนึกถึง พญาแถน ผู้เป็นเทพเจ้าแห่งฝนฟ้าที่เคียดแค้นพญาคันคากก่อน พญาแถนทราบเหตุก็โกรธแค้นประชาชน จึงแกล้งไม่ส่งฝนให้ตกลงมายังโลกมนุษย์ตามฤดูกาล ประชาชนต่างได้รับความเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส เมื่อประชาชนเดือดร้อน พญาคันคากก็ทรงเดือดร้อนไปด้วย

เพื่อหาทางแก้ไข พญาคันคากจึงทรงขึงจักรแก้วลงไปตามสาเหตุฝนแล้งจากพญานาค เมื่อทราบว่าพญาแถนโกรธประชาชนที่เคารพนับถือ ยกย่องแต่พญาคันคาก ไม่เคารพนับถือตนอย่างที่เคยปฏิบัติมา จึงแกล้งไม่ให้ฝนตกลงมาในโลกมนุษย์ พญาคันคากจึงจัดทัพคนทัพสัตว์ต่างๆ เช่น งู กบ เขียด แตน ตอ นาค ครุฑ เป็นต้น ขึ้นไปต่อสู้กับพญาแถน ทั้งสองฝ่ายได้สู้กันอย่างหนัก จนพญาแถนขอยอมแพ้ และได้ให้คำมั่นสัญญาจะส่งฝนให้ตกลงมาในโลกมนุษย์ตามฤดูกาล ตามจารีตประเพณีที่เคยเป็นมา พญาคันคากทรงพอพระทัย บริหารบ้านเมืองโดยยึดหลักบำบัตทุกข์ บำรุงสุข ไม่มีอริราชศัตรูมาเบียดเบียน ส่งผลให้ประชาชนประกอบอาชีพตามที่ตนเองถนัด มีความสุขความเจริญตลอดไป

เกษียร มะปะโม

ภาคภาษาไทย

ภาคภาษาไทย

	ราชา (เจ้า)		
	เดินเสนา		
	สู่อำมา	ดกแต่งโดยพลัน	
	ของมุงคุณ	สรรพสิ่งมีพร้อม	
	หมดเท่านั้น	วางเหล็กจารเขา	ก่อนแล้ว
บัดนี้ ฮามจัก	หาสารหลัน	ตามใจให้มันส่ง	ก่อนแล้ว
พอให้	หายโคกฮ้อน	ในเนื้อส่วงโผย	ก่อนแล้ว
(ข้า) จิ		ลาตีสลิกออก	ก่อนแล้ว
	บาตรและจ้อง	วางไว้แกพอคุณ	ออกเอ๊ย
โอนอ		ค่อยอยู่ตียะ	
ฝูงหมู่	สาว...		
	ชมชื่นตัน	ดอมเจ้าลูกคิง	
เผือก	คิดฮอดเจ้า	ทั้งสองทุกคำ	คืนแล้ว
แม็ก	หิวหอดให้	หาเจ้าช้วน	แม่แล้ว
บัดนี้	บุญช้อยคำ	ลูกแม่คืนมา	ดังนี้
เผือก	ยินดีดอม	ดั่งเสวยเมืองฟ้า	
บัดนี้	สองศรีแก้ว	สายใจเจ้าแม่	
	แม่แจ่มเจ้า	กูหมั่นหมั่นปี	แม่เถิน
อย่าได้	พลัดพรากแก้ว	ท้าวระศึกแคลนคิด	
	สองสายใจ	อยู่คงเมืองบ้าน	
แต่นั้น	สัวสัวพร้อม	ชมชื่นยินดี	
ปิตา	ทั้งมารดา	สว่างกระสันเสียฮ้อน	
ก็เพื่อ	สองศรีส้อย	สายใจมาฮอด	เมืองนั้น
	ทุกเทศให้	ทั้งค่ายชื่นชม	
พระก็	ยศยิ่งกว่า	คงขอบจักรวาล	
	สมภารเฮือง	ดั่งอินทรีในฟ้า	
ก็เพื่อ	มีไชยแพ	เมืองแดน..	
	ทุกประเทศท้าว	เอาอ้างขอบคุณ	มากแล้ว
....		แล้วทงหน้าหัว	

มันหาก	คำค้อยค้อย	พระอนข่อยจิสดมณฑ์	ก่อนแล้ว
แต่นั้น	(ศรี) สะอาดแก้ว	นางนาคเทวี	
เจ้าก็	ทงโสมงาม	ลาวมานมีท้อง	
	มินนานได้	สิบเดือนทัดเที่ยง	
นางก็	คุมปวดท้อง	คือยั้งทวง	
เถิงเมื่อ	ยามดีแล้ว	กุมารประสูตออก	
เขาก็	เอาอู่แก้ว	ของล้ำสวยสง	
แต่นั้น เขาก็	เห็นโสมเจ้า	กุมารดูลาก	
เขาจึง	ทูลขาบไหว้	พระองค์เจ้ายอดเมือง	
	ทานโทษถอน	ขอเพ็งชีวิต	
	นางเทวี ประสูติได้	กุมารน้อยอ่อน	
ท่ที่ว่า	โสมอ่อนน้อย	บา . . .	
ตั้งว่า	เป็น (โสม) คั่นคาก	. . . เห็น	เจ้าเอ๊ย
แต่ว่า	ฮูปแจ่มเจ้า	เหลืองเหลื่อมดังคำ	
เมื่อนั้น	ภูวนาถเจ้า	พึงพากย์เขาทูล	
พระก็	ยินดีชม	ชื่นใจ...นั้น	
	ธรรมาติแท้	แก้วแก่นพุทโธ	แท้ตาย
สุอย่า	ไปเตียนติ	ฮูปโสมบาท้าว	นั้นเนอ
ชาติที่	นักปราชญ์เจ้า	จบเพททงฤทธิ	แท้ตาย
บาดว่า	เหิงนานมา	หากจักเห็นโสมท้าว	
คั่น (ว่า)	ภูธรท้าว	เดินเขาใช้ช่วง	ดังนี้
เขาก็	ก้มขาบไหว้	ทูลเจ้าเลิกลา	
เขาก็	โสมเอาเจ้า	กุมารคั่นคาก	
	ขึ้นไล่ไว้	ในห้องอู่คำ	
ค่อมว่า	กุมารน้อย	เถิงสถานนอนอู่คำ	
แต่นั้น	คั่นคั่นก้อง	เสียงฟ้าผ่าลง	
	ฝนหลังลัน	ตกทั่วธรณี	
ฟังยิน	เค็ง (เค็ง) เสียง	แผ่นดินเพือนพิน	
	น้ำสมุทร (ฟัง)	ตีฟองเข้าเชือก	
	นาคตื่นเด่น	กลัวย่านชูตัว	
	คั่นคั่นก้อง	ขงขอบจักรวาล	
	ธรณีไหว		แต่ถ่อน

ฟังเยอ	ลุงอาวพร้อม	ตานายป้าแม่	ฟังก่อน
กับทั้ง	ฝูงพี่น้อง	ฟังแจ้งชู้คน	แต่ก่อน
คิดว่า	ไผหากได้	บายเอามาอ่าน	ก็ดี
ขอให้	บุญช้อยค้า	ตัวข่อยผู้เขียน	แต่ก่อน
คิดว่า	หากตายไปแล้ว	ภายลุนไผอ่าน	ก็ดี
(ขอ) ให้	บุญช้อยอยู่	ชูขึ้นสู่สวรรค์	แต่ก่อน
อันหนึ่ง	ขอวานทั้ง	สิบหกชั้นฟ้า	
พหฺมา	หลิงหล้าเฮียม	ตัวข่อยผู้เขียน	แต่ก่อน
ขอให้	มาช้อยป๋อง	ตัวข่อยขอดสาร	แต่ก่อน
ฟังเยอ ฝูงหมู่	นักปราชญ์เจ้า	ทั้งปวงหลิงหล้าเอา	แต่ก่อน
คิดว่า	ผิดพากย์ถ้อย	ขอเจ้าช้อยป๋อง	แต่ก่อน
อันหนึ่ง	เกกาพร้อม	ทั้งโกสิมใส่	ก็ดี
กับทั้ง	โกและโก	ลิ้มแท้ป๋ได้เขียน	
กับทั้ง	กุกุพร้อม	กิกิดกฮ้อง	ก็ดี
ขอให้	นักปราชญ์เจ้า	ทั้งค่าย..	แต่ก่อน
อันหนึ่ง	เผ่าแก่พร้อม	สาวฮามแม่ลูกอ่อน	ก็ดี
อย่าได้	เฮ็ดลบจ้อย	เตียนช้อยกล่าวขวัญ	นั่นเนอ
อย่าว่า	ช้อยปากเกลี้ยง	ตัวะหล่ามูสา	นั่นเนอ
	แนวโพนลัม	บ่ฮอนพรางไผ	แท้ (นา)
บัดนี้ ข่อยจัก	เล่าพากย์พัน	ปางก่อนโพธิญาณ	
พระก็	เทียวสงสาร	แต่ปางปฐมเผ่า	
มีใน	หาดชาติพัน	พระเจ้ากล่าวในธรรม	
	อาจารย์เขียน	ปานเป็นไทยไว้	
ตั้งว่า เป็นที่	อัสจรรยแท้	ลือชาทั้งโลก	
	ทุกที่เท่า	ทั้งค่ายขอบคุณ	
ยังมี	ผู้ไล่ท้าว	พญาเอกราชา	
ทงเมือง	อินทปัตถนคร	แต่ปฐมปางนั้น	
เจ้าก็	ทศราชแท้	ตั้งอยู่ในธรรม	
ทงที่บ	ในชุมพู	ผู้เดียวบาท้าว	แบกเค็งคองฟ้า
อันว่า	เสียงพาทย์ฆ้อง	เค่าคินทั้งเมือง	
พระก็	ทง (ความ) สุข	ตั้งสวรรค์เมืองฟ้า	
แม่นว่า	เสนาพร้อม	ชาวเมืองทุกประเทศ	ก็ดี

เขาก็	สุขข่วมเง้อม	บุญเจ้าหล่อมจำ	แท้แล้ว
บัดนี้ เขาจัก กล่าวถึง	โพธิสัตว์เจ้า	เทวบุตรตนประเสริฐ	
พระก็	เนาอยู่ฟ้า	สวรรค์พื้นพ้านาน	
เจ้าก็	สุขยิ่งล้ำ	คำฮ้อนบมี	
เจ้าก็ คืดจัก	ลงสืบสร้าง	สรรพสิ่งกองบุญ	
พระก็	เสด็จลงมา	สู่เมืองคนที่	
ยามเมื่อ	สีดาแก้ว	เทวีเอกราช	
นางหาก	หลับค้อยค้อย	บมีฮู้เมื่อคิง	
	โพธิสัตว์เจ้า	ตนบุญฤทธิมาก	
พระก็	นิรมิตเนื้อ	ตัวน้อยท่อม	
เสด็จเข้า	ห้องนางสีดา ทางซูดัง	เมื่อหายใจเข้า	
เจ้าหาก	ทำตนให้	เป็นโสมคันคาก	
	เนาอยู่ห้อง	นางแก้วแม่ตน	
แต่นั้น	เทวีแก้ว	นางงามผืนหลาก	
ฝันว่า พระอาทิตย์	ตกแต่ฟ้า	มาเข้าปากนาง	
เจ้าก็	กินลงท้อง	ดูใสเอียงฮุ้ง	
	ทั้งแก่นเนื้อ	ตัวหล่อมดังคำ	
ฝันว่า	ตนทะยานขึ้น	เมื่อบนอากาศ	
	ยบายบหล่อม	ดาวฮ้อมฮุ้งเอียง	
ฝันว่า	ดินทำเข้า	หย่อสุเมรุเป็นแห่ง	
ดาวเล่า	เป็นฮวดดอกไม้	นางแก้วทัดทอง	
แล้วเล่า	เสด็จแต่ฟ้า	ลงสูวิมานคำ	
ฝูงหมู่	เดือนดาวบัง	แหล่งเอียงแจ้ง	
นางก็	หลับตื่นแล้ว	ค้อยคังในใจ	
กลัวแต่	เป็นอนตาย	แก่ตนวินยาน	
พอเมื่อ	ราชา (เจ้า)	พญาหลวงเอกราช	
	หลับตื่นแล้ว	นางแก้วกล่าวถวาย	ดูแจ้ง
เจ้าก็	ไขคำด่าน	เทวีฮ้อยฮิน	เจ้าเอ๊ย
ฝูงหมู่	เสนาเฝ้า	ทูลมือหกหมื่น	
นับแต่	คนแก่นกล้า	แสนตื้อตัวฮักโข	แท้แล้ว
เขาก็	จบเทพพร้อม	สรรพสิ่งอาคม	
	ลือชาตก	ต่างเมืองเขาย่าน	

พระก็	ทงแท่นแก้ว โองหลวงสุด สอนลอนพร้อม งามย้งย้อย ศรีสะอาดแก้ว เป็นเทวี	ผาสาดมุงมณี ข้าวตาเต็มย้อย สาวสนมทกหมื่น อินทร์แถมแต่งเขียน นางนาตสีดา อยู่เฝือแฝงเฝ้า	
เจ้าพระ อยู่ท่า	บ่ (เดือด) ย้อน โหลนองมา สนสนแล้	สรรพสิ่งไทยภัย ส่วยโอมไ้ อาชาไนย..	
..	...	ตัวท้าวสองกือ	
หลังดู	มามาบมาเหลือ้ม เสนาแข็ง	ผาสาดมุงมณี เชือนปูนตางเจ้า	พุ่นเยอ
เขาก็	ชุดคู่อ้อม	..ด้ายกำแพง	
หลังดู	สอนลอนพร้อม ผาสาดตั้ง ปลายเมฆซ้อง	ปักตูทวนทั้งแปด กวมไ้เืออคำ แก้วก่อหินแลง	
มีทั้ง	จมกมติด ยุชูลัน เตียรดาชพร้อม สรรพสิ่งพร้อม	ต่อทงยาวอ้อม ทั้งเมืองเืองฮุ้ง ตาลพัวรหมากพลุ สรวนอาชญ์อุทยาน	
มีทั้ง	บุปผามง	บานจิจุมจ้อ	
มีทั้ง	ลาดลีชย สนสนเข้า	(. . .) บ่าวสาวชมชู่	
ฟังย็น	ท่วนท่วนก้อง นายยามตี	กลองเสพสะบัดไชย เชือนแข็งเมืองท้าว	พุ่นเยอ
ฟังย็น	หว่อนหว่อนก้อง นตี่เสียง สรรพสิ่งพร้อม โองหลวงนัน	เสียงขลุ่ยขานเพลง กล่อมหุอระอั้ง พิณพาทย์สรวนไล คิ่นเค็ง..	พุ่นเยอ
....		... ย้อยประเทศ	จริงแหล่ว
เขาก็ก	เตียนขวัญตก	ต่างเมืองดูฮ้าย	
เจ้าค่อย	อดอยู่ย้ง	ตั้งต่อสมการ	ก่อนเถ็น

คันว่า	บุญบามี	หากจักเห็นเมื่อน้ำ	
คันว่า	ศรีสะอาดแก้ว	เจ้าพ่อเป็นคน	เมื่อใด
พ่อจัก	เวนเมืองถวายเป็น	แก้บาบุญกว้าง	
แต่นั้น	โสมเสลน้อย	กุมารคันคาก	
	โดยอาชญ์เจ้า	ประนมไหว้เล็กลา	
เจ้าก็	เสด็จสู่ห้อง	เม็งจ้อสน์หอนอน	
พอยาม	แลงสัจด์	คำคนนอนพร้อม	
เจ้าจึง	อธิฐานตั้ง	ปารมีบุญมาก	
	คิดต่อตั้ง	บุญสร้างแต่หลัง	
นับแต่	เป็นคนสร้าง	อาณิสสน้ำสง	(แต่ก่อน)
ขอแก้	อินทราขเจ้า	ลงเยี่ยมผ่อกอย	แต่ก่อน
ค่อมว่า	ท้าวกล่าวแล้ว	นิตพะเนงนอนหลับ	
อันว่า	หินศิลา	แท่นอินทร์เลยกระด้าง	
เมื่อนั้น	ลักโกให้	พญาอินทร์เห็นเหตุ	
เจ้าก็	เสด็จแต่ฟ้า	ลงแล้วบันาน	
อินทร์จึง	นิรมิตตั้ง	ผาสาดมุงมณี	
	ภายในมี	หมื่นเสาพันห้อง	
เสานั้น	แล้วด้วยแก้ว	สีเสดพิฑูรย์	
มหานิล	เป็นแผ่นปู	กระดานผืนฟ้า	
....	... ก่อตั้ง	แก้วแก่นทำโอง	
	เบ่งซอนสรรพ	ดูปลายมีพร้อม	
อันว่า	สายคาย้อย	เนืองนองแขวนหิ้ง	
	ยอดข้อฟ้า	มีแก้วสูงเฮือง	
	ภายในกึ่ง	พิดานคำเฮืองสูง	
	ผาสาดตั้ง	กวมไว้แท่นคำ	
	เสดตะสัดกั้ง	ทั้งย่มคันคำ	
	สังวาลย์แขวน	เทริดคำแกมแก้ว	
มีทั้ง	โกษะนั่งพร้อม	พาคำเตียรดาษ	
	ต้นกาลพิกฟ้า	เหลือนล้นชูอัน	
อินทร์ก็	นิรมิตพร้อม	สรรพสิ่งของทิพย์	
	นานามี	สรรพสิ่งมีมวลพร้อม	
อินทร์ก็	ทะยานไปกำ	อุดรภูทิบ	

	อุ่มหอบได้	นางแก้วฮีบมา	
อินทรีก็	วางแก่นแก้ว	เทิงแท่นวิมานคำ	
....		..โสมท้าว	
แล้วเล่า	ไปหาห้อง	กุมารคันคาก	
	อินทรีหอบอุ่ม	มาให้แก่นาง	
	สองแจ่มเจ้า	ทงแท่นวิมานคำ	
อินทรีจึง	ทะยานตนเมื่อ	สู่สวรรค์เมืองฟ้า	
แต่นั้น	นางงามแก้ว	อุดรทุทิบ	
เจ้าก็	ปลุกบาคน	ตื่นมาเห็นแจ้ง	
ท้าวจึง	ถามนางแก้ว	อุดรทุทิบ	
นางจึง	ไขข่าวให้	อินทรีเจ้าแต่งแปลง	พระเอี้ย
แต่นั้น	ท้าวเล่าอู้	บุญ (มาก) อธิษฐาน	
	บาไหลด	คราบตนวางไว้	
คือดั่ง	นุ่งเสื้อห่ม	ปกโลมพงตน	นั่นแหละ
กันว่า	บาไหลด	คราบเสียนงมแย้ม	
แต่นั้น	โสมเสลาท้าว	กุมารคันคาก	
	งามยิ่งย้อย	โสมเจ้าเกิงอินทรี	
	ศรีเสลียวแก้ว	นางงามเทียมผ่าง	
ท้าวจึง	อุ่มอ่อนน่อย	นางแก้วจูบชม	
สองก็	อินอินอ้อย	อ้อยอินประโลมออย	
	สองเสนหา	กล่อมกันออระอั้ง	
สุดที่	หอมจันทน์คู้	พิมเสนฮสซอ้ง	
	ฮวดดอกไม้	บานจัจจ้อจี	
ดีแก่	สองแจ่มเจ้า	ฮักฮ่มนิชม	
ดีแก่	สองนงค้แพง	ช่างซอนชมซอน	
ดีแก่	หอมกลั่นกล้วย	ยีนสะออนนอกอ่อน	
	สองแจ่มเจ้า	ชมแก้มจูบแกม	
ดีแก่	สองลุปไล้	คิงออนผิวอ่อน	
	ฮักใหม่ซอน	ชมเกียวกล่อมเกลียว	
หลังดู	ยabayabแก้ว	ใส่ส่องสมสอง	
ดีแก่	สองนงค้แพง	ช่างเพื่อชมเพื่อ	
	ศรีแจ่มเจ้า	แคลนแล้วลวดเขา	

หลังดู	ใส่ส่องแจ้ง	พิดานมุงมาศ	พุ่นเยอ
ดีแก่	สองเจียมปรางค์	อุ่นทวงเลยท้วง	
หลังดู	ยาบยาบเหลืออม	แก้วหน่วยพิทุรย์	
ดีแก่	สองเสนหา	กล่อมกันชมกัน	
หลังดู	ผาสาด (ตั้ง)	กว้างไกลพันวา	
	ซงซงใส	ส่องคำแกมแก้ว	
หลังดู	หยิ่งหยิ่งเหลืออม	หน่วยแก้วหานิล	พุ่นเยอ
	เมืองเมืองใส	ส่องน้ำคือน้ำ	
หลังดู	เตียรตาสผ้า	ทิพย์อ่อนผิวอ่อน	
	ย่นย่นสรรพ	ฮูปลายสีล่าย	
มีทั้ง	ฮูปแขกเต้า	เขาทองเที่ยวท่อง	
	สรรพดอกไม้	บานจีจ้อจี	
	เตียรตาสล้น	สรรพผ่อนอาภรณ์	
	ดำแดงเหลือง	หมุยเขียวแกมสัว	
	ขาวเขียวพร้อม	แดงอ่อนเกลี้ยงอ่อน	
	สองแจ่มเจ้า	ทะรงหม้ออาภรณ์	
	นานาสรรพ	สิ่งพามีผ้า	
ยูท่าง	สองเสนห์ซ้อน	ดุ่มหม่นนิยม	
	ของคามสรรพ	ส่วยไฮมีไฮ	
ยูท่าง	ชมสนุกหลิน	กวนกินกล้วยกลั่น	
	ฮักฮูปน้อง	ทวงกลั่นเกลือกกัน	
	หน้าหน้าว่า	คำละห้อยข้างออย	
	เหยียเหยียด้าน	คำเสนห์เว่ม่วน	อ่อนเฮีย
ฮักใหม่	ชมอุนข้าง	แฝงผืนกล่อมกัน	
ดีแก่	เพื่อพักผืน	พันธะนังกลิ้งกล่อม	กันแหล่ว
	สองแจ่มเจ้า	หยุบสะบันกล่อมกัน	
	อยู่สนุกกัน	สมสิ่งเมืองสวรรค์	
ก็เพื่อ	เทพาผาย	โผดป้องปูนป้อง	
แต่นั้น	เด็กเด็กแล้ว	เถิงแก่ใกล้สูง	
ไก่อ๊	ตบปีกขึ้น	ขันเท้าขุ่นจวน	
แต่นั้น	แสงพุ่งขึ้น	พันขอบเขาทอง	
	สองนงค์แฝง	ลูกอาบสีสร้งน้ำ	

แต่นั้น ของทิพย์	หอบตลบฟ้ง	คันทีไสสอง	
	น้ำเทียนตั้ง	เต็มไวอ่างคำ	
	สองแจ่มเจ้า	ล้างส่วยสีไค	
	ผิวรรณงาม	เก็งกันยิแยม	
	(สอง) เสวยเช่า	พาคำเอียงผ่าง	
แต่นั้น	เกิดพำพร้อม	เต็มลันอยู่เลิง	
	พอยามแล้ว	ถอยพาลาเล็ก	
	น้ำดอกไม้	หอมเฮ่าส่วยมือ	
	ศรีเสลิวแก้ว	นางงามเทียมผ่าง	
	เคี้ยวหมากแล้ว	หัวแยมต่อกัน	
หลังดู	สุริโยขึ้น	เอียงแสงใสสอง	
	คินสูงเข้า	คนเยียมผ่อเห็น	
	สัวสัวท้วง	เสียงสนั่นทั้งเมือง	
	คนหลามไหล	หลั่งมากอยเยียม	
	ย่นย่นเหลื่อม	หอบปรำงค์ผาสาด	
เมื่อนั้น	ยาบยาบเหลื่อม	คำแก้วสูงเอียง	
	แสงฟุ้งพัน	ไปได้ชั่วพัน	
	ยอดช่อฟ้า	เงิงเมฆเมเเ	
	ล่องสูงสุด	ชั่วตาเต็มยื่อ	
	เสนาขึ้น	โงยหลวงถวายเป็นเหตุ	
ภูธร	พญาเอกราชเจ้า	เลยฟาวเบ้งคอย	
	พระบาทเจ้า	เสด็จออกขานมน	
	ทั้งเทวี	หมุ่นสมเหลือนัน	
	ไหลหลังแแส	คับคั่งขานมน	
	เห็นหอบปรำงค์	ใหญ่สูงพอย่าน	
แต่นั้น ฮอยว่า	อือคือตั้ง	เต็มช่วงสนามไชย	
	ทั้งเมืองหลัง	หล้าดูตากระด้าง	
	ภูธรท้าว	เทวีอยู่เหตุ	
	อินทร์อยู่ฟ้า	ลงสร้างบ่งสัส	แท้แหลว
	ไปดูท้าว	กุมารคันคาก	กูเถิน
สูง	โนแห่งห้อง	สถานท้าวที่เม้งจ	หันถ่อน
	หาสืข้า	เฮี้ยวพลันไปเบ้ง	

เขาก็	ปิดผ้ากั๊	หลิงเยียมบ่เห็น	
เขาก็	มาทูลไหว้	ภูธรโดยฮีบ	
	ศรีแจ่มเจ้า	บาท้าวบ่เห็น	พระเอี้ย
แต่นั้น	ภูธรท้าว	เทวีตนมแม่	
	สองกล่าวเว้า	จาตั้นตอกัน	
อันที่	ผาสาดนั้น	บาท้าวอยู่ใน	
แต่นั้น	โห่งโห่งฆ้อง	พญาหลวงตีปาว	
	จัดสำข้า	มาพร้อมสี่แสน	
	พระบาทเจ้า	เดินหมู่เสนา	
เฮาจัก	ไปหอบปรางค์	เบ็งบาไท่ท้าว	
อันว่า	วิไชยยนต์แก้ว	หอบปรางค์เฮาเบ็ง	เห็นนั้น
ฮอยว่า	อินทราชเจ้า	มาสร้างบ่สงส์	แท้แล้ว
เมื่อนั้น	สะพรั่งพร้อม	ฝูงหมู่เสนา	
เขาก็	เดาดาดิ	แห่นำพระองค์เจ้า	ชู้นาง
แม่นว่า	เสนาท้าว	พลแพนแสนโกฏี	กิติ
เขาก็	ไปฟ้าพร้อม	นำเจ้าชื่นชม	
แต่นั้น	ภูธรขึ้น	ขึ้นไต่คำแก้วก่อ	
	มาบมาบเหลื่อม	ทางกว้างชั่วพัน	
	สูงยิ่งเพี้ย	ขึ้นเมื่อยพ้ออด	
	ฝูงเสนา	เมื่อยแคลนครงฮ้าย	
นับแต่	ดินเพี้ยขึ้น	เถิงขงผาสาด	
สูงได้	โยชน์หนึ่งแท้	วาด้ามแปดแสน	เจ้าเอี้ย
ฝูงหมู่	สาวสนมน้อย	เทวีครงห่วยหิวแคลน	แท้แล้ว
	พระบาทเจ้า	แคลนฮ้ายค้อยเฮา	
	มีแสงแล้ว	ทำเพียรฮ้ายย่าง	ไปแล้ว
	หมดลิบแท้	คราวม้อก็จึงเถิง	
แต่นั้น	ภูธรขึ้น	เถิงในผาสาด	
	ยาบยาบเหลื่อม	ปักตูแก้วตื่นชน	
พระก็	ตกคะมะย่าน	ชนลูกทั้งคิง	
	หนึ่งหัวพอง	ชู้คนกลัวย่าน	
หลิงดู	ยาบยาบเหลื่อม	สรรพอุปถัมภ์	
คือตั้ง	มีวิญญาน	ไล่กันลีล่าย	

	ทั้งหลายท้วง	แซวแซวเสียงสนั่น	
	สรรพอุปแก้ว	ลายลั่นเอื้องคำ	
มีทั้ง อุปเทวะ	บุตรอยู่เฝ้า	ปิกตูทวารทั้งสี่	
	งามยังแยม	คือตั้งจิหัว	เจ้าเอี้ย
มีทั้ง	อุปนางฟ้า	แยมยังพอแสน	
คือตั้ง	มีมายา	เหลืออดห้วยแยม	
มีทั้ง	อุปนาคาเกี้ยว	นาคิขวินไขว่	
	กินรีย่องฟ้อน	งามแยมจ้องเครี	
ฟังยิน	ห้วนห้วนก้อง	เสียงหึ่งน้นเนื่อง	พุ่นเยอ
ยามเมื่อ	ลมพานพัด	ข่ายคำอำอิง	
คือตั้ง	นนต์แท้	เสียงน้นขานขลุ่ย	ระบำ
	อัครจรรยแท้	ปิกตูโขงกว้างยิ่ง	
	คราวห้าฮ้อย	วาด้ามฮาบเพียง	
ทีนั้น	พระบาทเจ้า	เซาหล้าหลังดู	
เห็นหมู่	แปวคงคา	ข้าวตาเต็มยื่อ	
หลังดู	เดียรดาศพุ่น	นากลางฮาบงาม	พุ่นเยอ
ฝูงหมู่	เสนาพร้อม	พลแพนแสนโกฏี	กิติ
เขาก็	ชมชื่นท้วง	คอยเยียมชู่พญา	
	สนสนพร้อม	ชมชื่นยินดี	
คือตั้ง	เมื่อถึงสวรรค	ฮอดดาวดิงส์ฟ้า	
แต่นั้น	เสนาพร้อม	(พล) แพนแสนโกฏี	กิติ
เขาก็	มาถึอยู่	ปิกตูแก้วจิงไซ	
ยามเมื่อ	ไขทวารแก้ว	ปิกตูตั้งเสียงสนั่น	
คือตั้ง	ฟ้าแผดฮ้อง	เสียงห้าวคั่นเค็ง	
แต่นั้น	พระบาทเจ้า	หลังหล้าเมื่อใน	
	เห็นพระลานไชย	ส่องงามเงาแก้ว	
	ยาบยาบเหลืออม	สุดข้าวตากอย	
เป็นตั้ง	นทีใส	ส่องงามคือน้ำ	
หลังเห็น	ฮงฮงแก้ว	พิดานเดียรดาศ	
	เอื้องฮุ้งแจ้ง	แสงแก้วตั้งไฟ	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	คอยเยียมหล้าดู	
เมื่อจัก	ยกย่างเข้า	กลัวย่านหล่มลง	

แม่นว่า	พลแพนท้าว	คนหาญแสนโกฏิ	ก็ดี
เขาก็	หนังหัวพอง	ชูคนกลัวย่าน	
เขาก็	เยียวย่องเยียม	ชนลูกทั้งคิง	
เลยเล่า	ยอมมือทูล	ชูคนเลียนชะล่าย	
เมื่อนั้น	พระบาทตัน	เดินหมู่เสนา	
เขาก็	แข็งใจไป	ชูคนอย่าย่าน	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	ทั้งราชเทวี	
	แข็งใจยก	ย่างไปทั้งย่าน	
	ภูธรเจ้า	พญาหลวงไปก่อน	
	สนมแห่อ้อม	เทวีเจ้าฟ้าไป	
	ยบายบเข้า	(. . .)	
ผาสาด	ได้ห้ำฮ้อย	วาด้ามฮอดสถาน	
พระจึง	เห็นแก่นแก้ว	กุมารคันคาก	
เจ้าก็	ลูกย่างย้าย	มาด้อนพ่อดน	
	ศรีเสลียวแก้ว	นางงามละกุกีบ	
นางก็	มาพำพร้อม	บาท้าวฝ่ายหลัง	
	สองแจ่มเจ้า	ทูลราชเร่ญ	
	เชิญจอมหัว	สู่สถานบัลลังก์แก้ว	
ท้าวก็	จูงแขนไท่	ปิตาตนพ่อ	
	ขึ้นแท่นแก้ว	เพียงพร้อมนั่งเฮียง	
แม่นว่า พระราช	เทวีเจ้า	ทั้งสนมทกหมื่น	ก็ดี
เขาก็	ขึ้นแท่นแก้ว	เพียงพร้อมพ้านาง	
	พระบาทเจ้า	อ้อมอ่อนกุมาร	
	ออยออยชม	จูบขวัญคือย	
	เสนหาแก้ว	สายใจเจ้าพ่อ	กุเอี้ย
สั่งว่า	งามยิ่งย้อย	อินทร์แต่มแต่งลง	นี้ดี
แม่นว่า	เทวีแก้ว	มารดาตนแม่	ก็ดี
พระก็	(ข้าว) ๆ ต้าน	ประโลมอ่อนนางงาม	
	สายใจกู	ลูกไผ่เต้เจ้า	
เมื่อนั้น	ศรีเสลียวแก้ว	นางงามเว้าแม่	
เจ้าก็	ออกอดตัน	(คำ) เกลี้ยงกล่อมหู	
นางก็	ปากจ้อยจ้อย	เสียงม่วนออนซอน	

	แจนแจนเสียง	ดังพรหมลงต๋าน	
	ทานโทษถ่อน	พระเพ็งชีวิด	
ข้าหาก	เป็นแนวพญา	อยู่อุดรกายพุ่น	
อันว่า	อุดรพุ่น	อยู่กะเลิมสุขยิ่ง	จริงแหล่ว
มีแต่ ของทิพย์	เกิดฟ้าพร้อม	เหลือล้นอนกนอง	พระเอ้ย
ข้าก็	เป็นลูกเจ้า	พญาใหญ่อุดร	พระเอ้ย
อินทร์หาก	ไปขอตอมพระ	ยอดเมืองมาพี	
ก็เพื่อ	สมภารสร้าง	ตอมบาทหลายชาติ	จริงแหล่ว
	พระพ่อเจ้า	วางให้ปลุกมา	พระเอ้ย
บัดนี้	พญาอินทร์เจ้า	นำมาสมสู่	พระองค์แหล่ว
ก็เพื่อ	พระบาทเจ้า	บุญกว้างเหลือมั่ง	แท้แหล่ว
แม่นว่า	สรรพสิ่งพร้อม	ผาสาดมั่งมณี	ก็ดี
	พญาอินตา	หากแต่งแปลงปูนให้	
ก็เพื่อ	บุญบาท้าว	กุมาร (รคันคาก)	
แต่นั้น	แซวแซวพร้อม	สาธุการแล้วอย่า	
แต่นั้น	ศรีแจ่มเจ้า	บาท้าวแต่งทาน	
ท้าวก็ ไช้หมู	เยี่ยเงินพร้อม	เยี่ยค่าเตียรดาษ	
	เททอดให้	ทานแท้อนกนอง	
ทั้งเล่า	ไช้เยี่ยแก้ว	เจ็ดประการเอื้องสูง	
	เททอดให้	ทานแท้อนกนอง	
แม่นว่า	ศรีเสลิวแก้ว	นางงามละกุทิบ	ก็ดี
นางก็	เก็บเสื้อผ้า	เทให้ทอดทาน	
	เตียรดาษล้น	ผ้าทิพย์อ่อนลายงาม	
	นางงามยอ	ทอดทานเหลือล้น	
แต่นั้น	เสนาท้าว	พลแพนแสนโกฏี	
เขาก็	สุขข่วมเจ้อม	บุญเจ้านุ่งทอง	
เขาก็ ยูท่าง	เอาของทาน	หาบหนีบมีเสียง	
แม่นว่า	คนทุกขีไ้	ตะเดินเที่ยวขอทานกิน	ก็ดี
เขาก็	มีเงินค่า	โกฏีกือกองล้น	
แม่นว่า	ข่อยข้าเลี้ยง	(ท่าน) ไถ่มาเอือน	ก็ดี
พระก็	กตไถ่ซื้อ	เอาแล้วไผตไป	

แม่นว่า	จัวควายช้าง	ทั้งเมืองเดียรดาษ	ก็ดี
พระก็	ถอนไถ่ซื้อ	เอาแล้วโผดเสีย	
ท้าวจิง ไชเยี้ย	เข้าทียไ่ว้	แปดหมื่นสี่พันเอี้ย	
	เดินชาวเมือง	หาบเอาบมีเสียง	
แต่นั้น	นางงามแก้ว	อุดรภูทิบ	
	จกหม้อเข้า	เทให้ทอดทาน	
	อาหารพร้อม	ของกินสรรพสิ่ง	
	กินบไ้	เหลือล้นอนเอนอง	
แม่นว่า	เสนาท้าว	() ลูกพระราชา	จริงแหล่ว
อินทรีก็ ทำนาย ว่าจิ	เป็นพญาจักร	โลกถือทั้งค่าย	
เป็นแต่	จาฮิตเจ้า	ภูมิปางก่อน	พระเอี้ย
อินทรีจิง	เอาข่อยน้อย	มาให้แก่บา	พระเอี้ย
แม่นว่า	พญาจักรเจ้า	บุญมีปางก่อน	ก็ดี
อินทรีหาก	ไปหอบอุ้ม	มาให้ชูองค์	แม่เอี้ย
ข้าก็	เป็นนางแก้ว	อุดรภูทิบ	กายพุ่น
อินทรีก็	ไปหอบอุ้ม	มาสร้างสืบเมือง	แท้แหล่ว
	นางกล่าวแล้ว	พระราชเทวี	
	ยอมมือพูล	ขอบคุณพระอินทร์เจ้า	
	สาธุการแล้ว	อินตาตนประเสริฐ	
	หลิงโลกเอี่ยม	คุณบ้องแม่นคลอง	แท้นอ
ขอให้	พระยีนยั้งล้ำ	แสนโกฏิมหากัป	
ขอให้	พระสนุกอยู่ช้อน	สาวฟ้าโกฏิก็อ	แต่ถ่อน
แม่นว่า	พญาหลวงเจ้า	พิตาตนพ่อ	ก็ดี
พระก็	ยอมมือพูล	ขอบคุณพระอินทร์เจ้า	
	สาธุการแล้ว	อินตาตนประเสริฐ	
ลงมา	โผดผู้ข้า	ปางนี้ขอบคุณ	พระแหล่ว
แม่นว่า	บุญกระทำสร้าง	แสนชาติปารมี	ก็ดี
ข้าก็	ถวายนินดา	อยู่คงเมืองฟ้า	
ให้พระ	ยินยาวหมั่น	ล้านโกฏิแสนกัป	
	ทงเมืองสวรรค	ผาบมารทั้งค่าย	
ค่อมว่า	สองพระองค์เจ้า	สาธุการชมขึ้น	
ฝูงหมู่	เสนเนท้าว	ทั้งค่ายก็ตั้งเตียว	นั่นแหล่ว

...	...	พลแพนแสนโกฏิ	ก็ตี
แต่นั้น	กินบ่เสียง	เต็มล้นอยู่เลิง	
บ่ได้	สนสนพร้อม	ชมชื่นยินดี	
แม่นว่า	เคื่องใจสั่ง	ท่อยอยงน้อย	
เขาก็	ฮ้อยประเทศท้าว	เดียรดาขเมืองไกล	ก็ตี
	ไหลนองมา	ตั้งทรายไหลแล้ง	
	บาคานท้าว	เทของทานทอด	
เขาก็	เอาบ่เสียง	เหลือล้นอนกนง	
แม่นว่า แบทหมื่น	สี่พันเมืองท้าว	ในกงชุมพูทิบ	ก็ตี
เขาก็	นำนางมา	ขาบถวยบาท้าว	
แบทหมื่น	สี่พันนางแก้ว	เป็นลูกสาวพญาใหญ่	
ทั้งมวล	งามยิ่งย้อย	อินทร์แต่้มแต่งลง	
	บาบ่าวท้าว	เอาแหบเทียมมองค์	
	เป็นสาวสนม	บ่าลือตื่นเจ้า	
ท้าวก็	เทของให้	ฝูงพญาเมืองส่วย	
	เสื่อผ้าพร้อม	คำแก้วอนกนง	
	เข้าทิพย์พร้อม	เดียรดาขเงินคำ	
	ตามใจเขา	หาบเอาฤๅไฮ้	
แบทหมื่น	สี่พันพญาได้	ยินดีชมชื่น	
เขาก็	สุขฮ่วมเจียม	บุญเจ้าเหลื่อมงำ	
แต่นั้น	ผู้ผ่านพ้น	พญาเอกราชา	
พระก็	เดินเสนา	ชู้คนมวลงพร้อม	
เฮาจัก	เวนเมืองให้	กุมารตนลูก	
	หุดหน่อเจ้า	บุญกว้างสืบเมือง	
	สุ่อย่าช้า	เดาตากดแต่ง	
บรรณการ	ของทั้งเมือง	มอมบมวลถวยท้าว	
	สรรพสิ่งพร้อม	รินคำแก้วก่อ	
	นาคคาคเกี้ยว	หางขึ้นเหือคำ	
เขาก็	ปลุกกางกั้ง	พีดานมุงมาศ	
	เสดตะสัดฮ่มกั้ง	บังไว้หมื่นถัน	
	เจ็ดประการแก้ว	มาคุนเป็นแท่น	
	ปูสาดไว้	ทางกว้างแปดวา	

แต่นั้น เขาก็เชิญ	บอระบวนแล้ว	ทูลถวายภูวนาถ	พุ่นเยอ
	พระบาทเจ้า	เดินท่างชูพญา	
	คั่นคั่นก้อง	กลองเสพสะบัดไชย	
	สองพระองค์	สู่หอสร้งน้ำ	
	พระบาทเจ้า	ตนพ้อพญาหลวง	
	ยอไตคำ	โสจรสร้งสองเจ้า	
เขาก็ แต่นั้น	เทวีแก้ว	มารดาตนแม่	กิตี
	ยอกวดแก้ว	สร้งเจ้าพระยอดเมือง	
	เสนาท้าว	พลแพนแสนโกฏี	
	สร้งแจ่มเจ้า	บุญกว้างชูคน	
	อินทราชฐ์	เฮื้อฮีบลงมา	
	ยอหอยสังข์	โสจรสร้งบาท้าว	
แต่นั้น	หอมตลบฟ้ง	คั่นทีน้ำเหียง	
	ฮสฮ้งเฮ่า	เมืองกว้างชูกาย	
	สองแจ่มเจ้า	เสด็จจากหอสร้ง	
	ควนควนเสียง	เสพนาเพื่อนพิน	
	สองแจ่มเจ้า	ขึ้นสู่หอปรางค์	
	ทงบัลลังก์	แท่นคำแกมแก้ว	
แปดหมื่น	สองแจ่มเจ้า	งามแย้มเก้งกัน	
	สีพันพร้อม	สาวสนมโสมสะอาด	
	นั่งแวดล้อม	สองเจ้าอยู่สลอน	
	คั่นคั่นก้อง	เสียงเสพสะบัดไชย	
	นนตั้นน	คั่นเค้งค้งฟ้า	
	นางกะสิงพื่อน	บูชาหลายหมู่	
แต่นั้น	พินพาหย์ม้อง	แคนไค้ขลุระบำ	
	เสนदन้อม	ทูลบาทบังคม	
	เสนาแสน	โกฏีก็อูลเจ้า	
	ยาบยาบหล้อม	ไกวแกว่งจามร	
	ออนซอนเสียง	พาหย์พินแคนไค้	
	ผู้ผ่านพื้น	พญาเอกราชา	
หลังดู พ้งยิน แต่นั้น พระก็ ชื่อว่า	ปลงนามกร	ลูกตนบุญกว้าง	พุ่นเยอ
	ราชาไท้	พญาหลวงคั่นคาก	

	จักกะแผ่นแผ้ว	ไชโยแพ่หม่มาร	
อันว่า	พญาแสนผู้	แข็งเมืองตางราช	
พระก็	ใส่ชื่อว่า พญาแสนกบ	เขื่อนเมืองตางเจ้า	
แม่นว่า	พญาจักรผู้	ตางตนพระราช	
ชื่อว่า	พระตะปะอิงเพา	ตีฆ้องบัวพล	
แม่นว่า	ไทเล็กน้อย	ฝูงหมู่หอบัง	ก็ดี
	สังขยาหก	หมื่นคนแข่งกล้า	
เฮียกชื่อ	คนแข็งขัน	ขาลายเขียดตะปาด	
เขาแอ่ง	ตะปากจ้ำ	คิงกล้ากล่าวหาญ	
อันนี้ พระก็ หาให้	เป็นมุงคุณ	ฮึดคลองบาห้าว	
ก็เพื่อ ท้าวเกิด	มาแต่น้อย	มิโสมอันว่า	
	ฮูปแจ่มเจ้า	บาห้าวต่างคน	
ก็จึง	ลุลาภได้	เป็นใหญ่มหาจักร	
บให้	เสียแนวนาม	แต่บายังน้อย	
แต่นั้น พระก็	หานามถ้วน	บอระบวนแล้วอย่า	
	ค้อนฟาดฆ้อง	เสียงห้าวคั่นเค็ง	
	ทุกประเทศท้าว	พญาใหญ่หลายเมือง	
เขาก็	ยอเทียนคำ	ขาบถวายพระองค์เจ้า	
ฝูงหมู่	เสนาท้าว	พลแพนแสนโกฏี	ก็ดี
เขาก็ เอาหมู่	เทียนดอกไม้	คำแก้วขาบถวาย	
	พราหมณาไหว้	ถวายพรภูวนาถ	
	พระบาทเจ้า	ตีฆ้องบอกเขา	
สูอย่า	นันทองก้อง	เขาฟังสัจอยู่	จริงเถิน
ที่นั่น	ทุกประเทศท้าว	บ่จาสัจอยู่	
แต่นั้น พราหมณ์ก็	ทูลขุสึถวาย	ขาบกรกลอยตัน	
ศรีศุภะ	มังคละแก้ว	โดยคมน์คุณมิ่ง	
มหา	จักรแผ่นแผ้ว	สิทธิเดชลือชา	
พระองค์	เทียรฆาคง	อยู่ยืนอย่าเฒ่า	
	แสนขวเข้า	เป็นเขตอายุ	
	ทงฤทธิแข็ง	ข่มมารทั้งค่าย	
	ล่องลุ่มพัน	ครุฑนาคอิสุร	
	ภายในขง	ขาบถนพระองค์แพ้	

สี่ซุม	พูทืบพร้อม	มามวลถวายเป็น	
	สองพันทีบน้อย	มาพร้อมส่วยไฮ	เอาเถิน
	พราหมณาไหว	ถวายพรแล้วอย่า	
	ค้อนฟาดม้อง	คนท่งพาทย์กลอง	
	คิ่นคิ่นก้อง	เสียงเสพนนตี	
	ควนควนเสียง	พาทย์พินแคนไค้	
เมื่อนั้น	ลักโกให้	อินตาตนประเสริฐ	
	นิรมิตเนื้อ	ตนเจ้ดั่งพราหมณ์	
อินทรีก็	เอาดาบทิพย์แก้ว	ประเสริฐกายสิทธิ์	
	ดวงคกงาม	มอมมวลถวายเป็น	
กับทั้ง	ธนูศิลป์แก้ว	ฤทธิ์แสงมีมาก	
ซากี้	ถวายแจ่มเจ้า	บาท้าวฮับเอา	เที่ยวเถิน
พราหมณ์ก็	บนบอให้	ของดีแวนประเสริฐ	
อันนี้	ธนูศิลป์แก้กล้า	บ่มีย่านหยอนไผ	ง่ายแล้ว
แม่นจัก	อิงสั้ก่อน	ผาหลวงหินใหญ่	ก็ดี
แม่นว่า	ปืนถักต้อง	ดำแล้วหมุ่นกระจวน	พระเอ้ย
อันนี้	ดาบด้ามแก้ว	คมขนาดดวงแข็ง	
แม่นว่า	ยอไกวเปื่อง	แกว่งไปฝิ่ยาน	
อันว่า	ยอพินก่อน	หินผากระจัดหมุ่น	ไปแล้ว
อันว่า สัตว์อยู่	ไต้ลุ่มฟ้า	เขาย่านซู่คน	พระเอ้ย
แต่นั้น	พระบาทได้	ของขนาดมุงคุณ	
อินทรีจึง	ผันผยองเมื่อ	สู่สวรรคเมืองฟ้า	
เมื่อนั้น	จตุโลกท้าว	กะบาลทั้งสี่	
เขาก็	นำจักรแก้ว	มาให้มอมถวาย	บาท้าว
อันนี้ ชื่อว่า	กงจักรแก้ว	มีฤทธิ์แยัง	จริงแล้ว
แม่นว่า จักชี	(ผัน) ล่วงผ่าย	ผยองดันฮอดพรหม	
แม่นว่า	ชีล่งน้ำ	สมุทรหลวงวะหว่าง	
น้ำบ่	มาถ่มได้	เดี้ยวเดี้ยวฤทธิ์แสง	
แม่นว่า	ในคุงคา	ไค้ผงบ่มิน้ำ	
แม่นจัก	ชีเวียนอ้อม	ขงขอบจักรวาล	ก็ดี
	เฮี้ยวปล้นเปื่อง	ปานลมปลิวฟ่ง	
แต่นั้น	ยาบยาบพร้อม	พญานาคกงสมุท	

เขาก็	ทำฤทธิ (ตัว) เป็นคน	ออกมาเหลือล้น	
เขาก็	หามไหแก้ว	เจ็ดประการเตียรดาษ	
	มาขาบไหว้	ถวายเจ้าพระยอดเมือง	
แต่นั้น	พญาครุฑเจ้า	อันอยู่หิมพานต์	
เขาก็	นิรมิต (ตัว) เป็นคน	ออกมาเหลือล้น	
เขาก็	เอาเข้าทิพย์พร้อม	โกชนะสาสี่	
	ทั้งเงินคำ	ขาบถวายพระองค์เจ้า	
แต่นั้น	พญานาคได้	ทำสหายนำครุฑ	
สองก็	อภัยยังล้ำ	จาต่านต่อกัน	แลได้
ก็เพื่อ	บุญบาท้าว	สมภารมีมาก	
ก็จึง	สอนเขาได้		
อันแต่ สัตว์อยู่	ได้ลุ่มฟ้า	บิรวิทผิตเลี้ยง	
ก็ท้อ	เสวยคำสุข	เพื่อบุญบาท้าว	
แต่นั้น	ยabayabพร้อม	พญาเวสสุวัณ	ก็มา
เขาก็	นำของดี	ชูประการถวายเจ้า	
มีทั้ง	น้ำทิพย์ได้	แปดหมื่นสี่พันไท	
	เงินคำแสน	โกฏีกือถวายเจ้า	
แต่นั้น พญาอัษฎ	เนาแห่งห้อง	หิมพานต์หลายหมู่	ก็มา
เขา (ก็)	นิรมิต ตัวเป็นคน	ออกมาเหลือล้น	
เขาก็	หามเอาแก้ว	เจ็ดประการลูกประเสริฐ	
เขาก็	เอามาขาบไหว้	ถวายเจ้ายอดเมือง	
แต่นั้น แปดหมื่น	สี่พันข้าง	ตัวพรราวขาวผือก	
ฝูงหมู่	เทวดา	ขึ้นมาถวายเจ้า	
อันว่า แปดหมื่น	สี่พันม้า	อาชาไนยขาวผือก	
(ฝูงหมู่)	เทวดา	ขึ้นมาถวายเจ้า	
แม่นยำ	ล่องดำพูน	พญาใหญ่อิสุร	ก็มา
เขาก็	นำข่มกัฏ	ถวายเจ้าหมื่นดวง	
	เตียรดาษล้น	ฝูงหมู่หมีเมย	ก็มา
เขาก็	ขบคาบเคี้ยว	อั้งเม็งขาบถวาย	
	เตียรดาษล้น	ฝูงหมู่เสือกสิงห์	ก็มา
เขาก็	เอากวางฟาน	คาบมาถวายเจ้า	
	ยณยนต์	คณาเห็นหางก่าน	ก็มา

เขาก็	คาบหมากไม้	แดงเต้าขาบถววย	
อันว่า	สนสนเต้น	ปลายยางลึงค่าง	ก็มา
เขาก็	เก็บหมากไม้	ถววยเจ้าชู้อัน	
หลังดู	ทมทมพีน	บินบนเฌ็งตอ	ก็มา
เขาก็	มาแปงฮ้าง	ชู้ยามถววย (เจ้า)	
	บินสอดแส่ว	ฝูงมอดหัวสิน	ก็มา
เขาก็	กัดหัวพีน	มอมมอลถววยเจ้า	
แต่นั้น	แขวแขวฮ้อง	พืงคณากบ้อง	ก็มา
เขาก็	มาอยู่ฮ้อง	สะพังกว้างเสพล้า	
ฝูงหมู่	บินบนฮ้อง	เสียงตีกรวัก	
เขาก็	อยู่จุ่มไกล่	ประสงค์ฮ้องเสพบา	
	สองทีบอ้อม	ขงขอบชุมพู	ก็ตี
เขาก็	มีแ่งข้าง	หมื่นวาถววยเจ้า	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	สนุกอยู่เสวยเมือง	
	สมภารแฉิ่ง	ข่มไปทั้งค่าย	
ปัดแต่	เพนพิ้น	ชุมพูนุชย์โลก	เฮานี้
เขาก็	สุขฮ่วมเงื่อม	บุญเจ้าเหลื่อมง่า	
	เตียรดาชด้วย	ฝูงหมู่คนชาย	
เขาก็	วางนาป่า	ไปเสียเป็นเฮื้อ	
เขาก็ กินแต่	เข้าทิพย์ล้วน	ทั้งทีบชุมพู	
	อยู่กะเสิมสุข	ดั่งสวรรคเมืองฟ้า	
แม่นว่า	เตียรดาชลัน	ฝูงหมู่คนญิง	ก็ตี
เขาก็	วางหลาโน	บ่เขินยองฝ้าย	
อยู่ท่าง	ทงคำสุข	ชู้คนจริงแท้	
ก็เพื่อ	พระบาทเจ้า	บุญกว้างสั่งสอน	
	อยู่สุขลัน	ทั้งชุมพุทีบ	เฮานี้
อยู่ท่าง	สาวบ่าน้อย	ประสงค์เอ้หม่ายกัน	
อยู่ท่าง	แปงแต่น้ำ	มันหอมทาถูบ	
	ประดับเครื่องเอ้	งามย้อยลั้งเขียน	
ก็หาก	งามย้อยย้อย	สมลั้งสาวสวรรค	
	ทั้งญิงชาย	เก็งกันงามแยม	
อันว่า	สาวแม่ฮ้าง	แปงโสมเอ้หม่าย	

แม่นว่า	อบดอกไม้ เกล้าใส่ซ่อง ซ่องซ่องใส	หอมเฝ้าหัวคิง ทั้งผ้าใบแดง ส่องลานแถมต่าง	แท่นขอ
มันก็	แจนแจนด้าน	เสียงดังกลอยกล่าว	
อันว่า	สาวพี่น้อง	ฝูงนี้ก็หากงาม	แท่นขอ
มันก็ คีตอยาก	ให้ท่านทวง ฝูงชายฮาม	เวาต่อจระจา บ่คอยควรเว้น	
แต่นั้น	แซวแซวเวา	ญิงชายทุกหมู่	
บ่ได้	มีเวียกเหย้า	การสิ่งสันใด	
ยูท่าง	ชมเสน่ห์หา	ชูญิงชายแท้	
ปัดแต่	เพิ่นพิน	ชุมพุ่มนุษย์โลก	เฮานี้
เขาก็	มาเฝ้าเจ้า เดียดราชลัน	บุญกว้างชูเมือง ขุนหมื่นแสนพญา	
	สนสนมา	ขาบทูลบาท้าว	
พระก็	ทงเมืองได้	เจ็ดปีข้ามลวง	ไปแหล่ว
	ยศยิ่งกว้าง	กวมฟ้าขอบแดน	เจ้าเอี้ย
บัดนี้	จกกล่าวถึง	แดนพญาใหญ่	
เจ้า (ก็)	เนาอยู่ฟ้า เห็นแจ่มเจ้า	หลังเยี่ยมหล้าคอย สมภารมีมาก	
	ยศแจ่มเจ้า	บาท้าวเก็งอินทร์	
แฉนก็	ชมแข่งกล้า	มีใจคิดเคียด	
ก็เพื่อ ผีอยู่	ได้ลุ่มฟ้า	หุมเจ้าชูพญา	
แม่นว่า	ผีสาหัส	ยักษ์โอาฮักใหญ่	ก็ตี
เขาบ่	ชั้นส่วยฟ้า	กายพิ้งปฐม	
บัดนี้ เขาก็	มาอยู่เฝ้า	พญาหลวงคันคาก	
ผีอยู่	ได้ลุ่มฟ้า	ทั้งค่ายบ่มา	แท่นแหล่ว
แฉนก็	คิดเคียดแซม	กลั่นอยู่ในทวง	
แฉนก็	ไปตันห้าม	นาโคฝูงนาค	
บ่ให้	ลงหลินน้ำ	วังกว้างโบกขรณ์	
บ่ให้	นาโคลอย	ติดหางเพื่อนฟัง	
เลยเล่า	เขินเสียเสียง	นทีวังบกขาด	เสียแหล่ว
ฝนบ่	ตกหยาดย้อย	อำพันแผ่นดิน	

พลอยเล่า	บังเกิดแล้ง	ได้ขুবเจ็ดปี	เจ้าเอี้ย
	ฝูงหมากไม้	พิชะโภชผาลา	ก็ดี
ก็หาก	ดูเหืองบก	เหี่ยวตายเสียเสียง	
แม่นว่า	นทีน้ำ	วังหลวงเงินขาด	เสียแหล่
ฝูงหมู	แม่น้ำน้อย	เงินแห้งโศมง	
ยั้งแต่	น้ำทิพย์เจ้า	พญาหลวงคันคาก	
บ่ก่อน	บกไค้แห้ง	เต็มล้นอยู่เลิง	
ฝูงหมู	ห้วยเล็กน้อย	เงินไค้เสียหมด	
แม่นว่า	วังสมุทรหลวง	ขาดเงินหัวแห่	
แต่นั้น	อุกขะลูกฮ้อน	เป็นควันคองเมฆ	
คือตั้ง	ไหม้แม่น้ำ	ทั้งฮ้อนแผ่นดิน	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น แปรหมื่น	สีพันพญาพร้อม	เอากันทูลฎานาถ	
	นบพระบาทเจ้า	ขอไหว้เหตุการณ์	
บัดนี้	บังเกิดแล้ง	เท่าทั่วธรณี	
มันจัก	เป็นการใด	พระยอดเมืองคะนิงแจ้ง	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
	ฟังพากย์ถ้อย	คะนิงอยู่ชูลอง	
เมื่อนั้น เจ้าจึง	ปากกล่าวด้าน	ฝูงหมูเสนา	
	ชั่วชั่วเสียง	กล่าวจาจงด้าน	
อันว่า	ปากเมืองนี้	มีฝนเป็นฮา	จริงแหล่
คันว่า	ฝนขาดแล้ง	เมืองบ้านก่นคลอน	แท้ตาย
อันว่า	แก่นเมืองนั้น	หลาวแหลมจ้าวหอก	จริงแหล่
คันว่า	เติกต่างท้าว	มาท้าทายแล้ว	เจ้าเอี้ย
ก็ท้อ	มีหอกจ้าว	สินาดหาวยหนึ่ง	
	เป็นเกณฑ์แข่ง	เขื่อนเมืองจริงแท้	
อันว่า	หูเมืองนี้	เทวดาขงเขต	จริงแหล่
คันว่า	เป็นเหตุฮ้อน	ยังฮู้ก่อนเขา	แท้ตาย
อันว่า	ดาเมืองนี้	บัณฑิตานักปราชญ์	จริงแหล่
เขาก็	ยังสลาดอยู่	เห็นแจ้งฮึดคลอง	เจ้าเอี้ย
อันว่า	คุณเมืองนี้	ยังมีสามสิ่ง	สุเอี้ย
คือว่า	พระพุทธราชเจ้า	พระธรรมพร้อมหมู่มงฆ์	เจ้าเอี้ย
อันว่า	ฟ้าเมืองได้	ชาวขุนปลายด้าน	จริงแหล่

เขาหาก	แข็งเขื่อนกั้น	บังไว้ชอบเมือง	เจ้าเอี้ย
อันว่า	ใจเมืองได้	ลูกสาวพญาใหญ่	จริงแล้ว
นางจก	มีลูกเต้า	แทนสร้างสืบเมือง	แท้ตาย
อันว่า	แดนเมืองได้	พญาหลวงเสวยราชย์	จริงแล้ว
คันว่า	ทศราชนัท	เมืองบ้านชุมเย็น	เจ้าเอี้ย
อันนี้	ปัญหาแท้	เสนาจำจ้อ	เอาเถิน
เขาก็	สอนสั่งให้	ฟังแจ้งชู้คน	
อันว่า	เป็นเหตุแล้ง	เท่าทั่วทั้งเมือง	ดังนี้
เขาจก	ถามนาโค	นาคเนาในน้ำ	
	สูอย่าช้า	ตกแต่งเดาตา	
ฝูงหมู่	เสนาหลาย	โกฏิกือไปพร้อม	
อันว่า แปรหมื่น	สี่พันห้า	ดาพญาช้างเผือกไป	(หัน) เถิน
ฝูงหมู่	ไทเล็กน้อย	บังพร้อมขี้ลง	
เขาจก	ลงไปพื้น	สมุทรหลวงเมืองนาค	กายพุน
สูง	ห่างรถพร้อม	เกรียนได้โกฏิกือ	
ค่อมว่า	พระกล่าวด่าน	เดินหมู่เสนา	
	เดาตาตก	แต่งพลเลยแล้ว	
เมื่อนั้น	ภูมีเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	ทรงงจักร	ขี่ไปมิช้า	
	เสนาพร้อม	พลหลวงแทนแท้	
บู้	ก็ตัวต้อ	เหลือล้นหลังไป	พุนเยอ
แต่นั้น	ยาบยาบแล่	เถิงท่าสมุทรหลวง	
ภูธร	ทรงงจักร	ขี่ลงในน้ำ	
นับแต่	กงจักรฝ่าย	สมุทรหลวงจะหว่าง	ทางนั้น
น้ำบ่	ไหลถ่วมได้	ทางกว้างหมื่นวา	
ยูท่าง	เสนาห้า	นำคลองจักรใหญ่	
เขาก็	เห็นพื้นน้ำ	(ปะ) บังขึ้นชม	
	เดียรดาขลัน	ฝูงหมู่เงินคำ	
ไผจัก	คณนานับ	อ่านดูบมิได้	
เป็นดัง	หินผาก้อน	กองทรายหาดแอ	เฮานี้
เดียรดาข	มีทั่วพื้น	วังกว้างอนกนอง	เจ้าเอี้ย
แต่นั้น	ภูธรห้า	ไปเถิงเมืองนาค	กายพุน

	พญานาคผู้	มาต้อนแห่พระองค์	
นาคก็	ข้าเชือกพร้อม	ทำฤทธิจับเพท	
เขาก็	นิรมิต ผาสาดตั้ง	พันห้องหมื่นเสา	
หลังดู	ยabayยบเหลืออม	แก้วก้อกำแพงเวียง	พุ่นเยอ
	เมืองเมืองใส	ดั่งดาวในฟ้า	
นาคก็	นำพระองค์ขึ้น	เขาปรางค์ผาสาด	
	พระบาทเจ้า	ทงพันแท่นคำ	
ฝูง (หมู่)	เสนาท้าว	พลแพนล้านตัว	อักโข
เขาก็ ขึ้นสู่	ผาสาดแก้ว	หลังนั้นนับเต็ม	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น	นาโคพร้อม	พญาหลวงนาคใหญ่	
	นิรมิตบ้าน	เมืองกว้างโยชนยาว	
	สะพาดพร้อม	โองใหญ่มุงคำ	
หอยืน	ทั้งหอขวาง	เฮือเฮืองมุงแก้ว	
มีทั้ง	สาวสนมพร้อม	นางงามหกหมื่น	
ฝูงหมู่	ไทเล็กน้อย	บังพร้อมสี่แสน	
	หลังดูกว้าง	แสนวาเป็นเขต	
	เดียรดาขลัน	โองแก้วเฮือคำ	
	สนุกยิ่งล้ำ	โสมสิ่งเมืองสวรรค	
เขาก็	ทำฤทธิเป็น	ตลาดขายคำแก้ว	
	สรรพสิ่งพร้อม	แก้วหลากหลายประการ	
	นานามี	อเนกนongเหลือล้น	
ตั้งหาก เป็นตั้ง	เมืองสวรรคแห่	ฝูงสาวงามยิ่ง	เจ้าเอี้ย
	เดียรดาขลัน	งามแยมข้างจา	
ฝูงหมู่	นางนาคเอ้	โสมสิ่งสาวสวรรค	
เป็นที่	ชาติเมืองคน	ปวตเสนห์ (แด) ดั้น	
พระก็	ทงสุขลัน	หลังแลเมืองนาค	ปางนั้น
ฝูงหมู่	เสนดท้าว	ทั้งค่ายขึ้นชม	
มีทั้ง	เข้าทิพย์ลัน	เดียรดาขพาคำ	
	ของกินสรรพ	สิ่งมีเหลือล้น	
แต่นั้น	นาโคเจ้า	พญาหลวงนาคใหญ่	
	ตกแต่งพร้อม	สนมน้อยสี่พัน	
กับทั้ง	นางเอกเค้า	เป็นแก้วสาวสนม	
คือดั่ง	สาวสวรรค้งาม	สีนางเป็นเค้า	

พระก็	นำมาไหว้	ถวายพระองค์คันคาก	
ตามตั้ง	ของฝากน้อย	ถวายเจ้าพระยอดเมือง	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น	สิทธิเดชให้	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	ชมชื่นด้าน	ดอมเจ้านาคหลวง	
ดुरา	นาโคผู้	ทงฤทธิ์จับเพท	
เฮาพระ องค์จัก	ถามเหตุฟ้า	ฝนน้อยยับยั้ง	ท่านเอี้ย
บัดนี้	บังเกิดแล้ว	ทั่วทิบชุมพู	
มันจัก	เป็นสันใด	ก็จึงมากุมแล้ง	
อันว่า	ฝนตกย่อย	ฮำแผ่นธรณี	ก็ดี
ก็หาก ผากด	ไหลลงมา	แต่เทิงเมืองฟ้า	
อันว่า	กายบนพุน	เป็นวังน้ำใหญ่	จริงฤ
อันว่า	กกบนน้ำ	ฝนนั้นสิ่งใด	นั้นดี
คันว่า เถิงเมื่อ	ยามเดือนอ้าย	ฝนมากขาด	เสียนั้น
ยามเมื่อ เดือนหก	ยังหลังย่อย	อิมเท่าทั่วแดน	เจ้าเอี้ย
ไผผู้	ตกแต่งให้	เป็นท่าฝนตก	นั้นดี
ท่านจง	ไขวจา	ต่อพระองค์ปางนี้	
เมื่อนั้น	พญานาคด้าน	ทูลบาทภุธร	
	ถวายกลอนฝน	แก่พระองค์จริงแจ้ง	
อันว่า	กกฝนนั้น	ยังมีผาใหญ่	พระเอี้ย
สระนั้น มีที่	เมืองพญาแถน	ยอดดอยสูงแท้	
อันนั้น ชื่อว่า	เขายคันธรแท้	เมืองแถนตั้งอยู่	จริงเหลว
เขานั้น ลำดับ	สูงหลั่นขึ้น	โดยด้ามลูกแคน	เจ้าเอี้ย
อันว่า	เขาสะหม่นสูงได้	สองแสนสี่หมื่นโยชน์	จริงเหลว
แม่นว่า	ฝั่งฝั่งพัน	สูงขึ้นก็ดังเดียว	เจ้าเอี้ย
อันว่า ยอดเขา	สะหม่น (นั้น)	สูงถ่องเขาสะหม่น	
ที่นั้น	พญามภิบาล	สวैयाมนเมือง	จาดมเหลว
เล่ายัง มีดอย	สัตตบวรพัน ลูกหนึ่งนั้น	สูงถ่องจาดม	ที่นั้น
	พญาโลกบาลสวैया	อยู่ทงเมืองนั้น	
อันว่า	กกฝนนั้น	สระคองคาแถนเถิก	จริงเหลว
แถนหาก	ตกแต่งให้	เป็นน้ำท่าฝน	พระเอี้ย
	ยามแต่ก็	พญานาคกงสมุทร	
	เมื่อเถิงแถน	ชูปีจริงแท้	

แกนกั	ตกแต่งให้	พณานาคทั้งหลาย	
ไปลอย	สระคองคา	ติดหางเหินบ่อน	
นาคก็	ลงตีดน้ำ	สระใหญ่คองคา	
ก็จึง	เพพังลง	ทอญดอยแท้	
แต่นั้น	ลมแข็งกล้า	ชูเอาอัมแกว่ง	ไปแหแล้ว
เลย (เล่า)	ต่าถักก้อน	ผาล้านเหลี่ยมสะเหมน	
ก็จึง	กระจัดแตกพัง	ไปทั่วชุมพู	
ฝูงหมู่	โทเมืองคน	ว่าฝนตกแท้	
อันว่า	ก้อนน้ำค่าง	พัดเหลี่ยมเขาสะเหมน	เมื่อใด
	คนทั้งหลาย	ว่าดังเสียงฟ้า	
อันว่า	ฟ้าผ่านั้น	ยังมีหลายสิ่ง	จริงแล้ว
ยังมี	นางเทพไท	ตนชื่อเมขลา	
นางก็	ยอมณิไซดี	แกว่งไกวยังแก้ว	
ยามเมื่อ	นางยอแก้ว	มณิไซดีกวดแก้ว	ไปนั้น
	แสงฮุ้งต้อง	ทั้งค่ายทั่วแดน	
อันว่า	ผู้ผ่านพื้น	พญาใหญ่อิสุร	
ก็จึง	หลิงแลเห็น	มาบเมืองแสงแก้ว	
ท้าวก็	คิดอยากได้	มณิไซดีลูกประเสริฐ	
ก็จึง	หยุบฮวดตื่น	ธนูแก้วก้วย	
	ปิ่นแผ่นขึ้น	เมื่อฮอดเวหา	
	ทมทมดัง	ทั่วแดนเพื่อนพิน	
ปิ่นบ่	ถักหน่วยแก้ว	เลยล่องลงมา	
ก็จึง	ตกถักต้อง	ลำไม้หมุ่นกระจวน	เจ้าเอ๊ย
อันว่า	มนุสสาห้อง	เมืองคนในโลก	เฮานี้
เขาว่า	ฟ้าผ่าไม้	จริงแท้ชู้คน	เจ้าเอ๊ย
	ภาคหนึ่งนั้น	พญาใหญ่บรสาร	
	ยอธนูยิง	ใส่พระอินทร์เทิงฟ้า	
อินทร์ก็	นิรมิตไว้	กระดานหินยาวโยชน	
	ปักถักต้อง	เลยสะทอนตัวคิน	
ก็จึง	ต่าถักไม้	กระจัดหมุ่นเป็นผง	เมื่อใด
เขาว่า	อิสุรยิง	ผ่าเผลียงลำไม้	
	ภาคหนึ่งนั้น	เทวดาอยู่ในต้นไม้	บ่เมื่อน้อมส่วยแทน

แกนก็	ยอชวนฟ้า	ดวงคมชัดผ่า	
	ตำถึกไม้	เลยค่านหมุ่นกระจาย	เจ้าเอ๊ย
ชาก็	ว่าตามคลองฟ้า	ฝนฮวยฮำโลก	พระเอ๊ย
บัดนี้ แกนก็	ขัดแข็งเจ้า	บุญมีตนประเสริฐ	
	ตกแตงน้ำ	ฝนนั้นห้ามเสีย	แท้นา
	แต่ก่อนก็	บุราณสอนสั่ง	มานั้น
ดูข้า	โดยฮิตเจ้า	คลองเฒ่าแต่ปฐม	เจ้าเอ๊ย
ค้นว่า	เดือนหกตั้ง	กาลดูปีใหม่	มานั้น
ดูข้า	เมื่อพุ่มน้ำ	ลอยหลินซูปี	เจ้าเอ๊ย
นับแต่	ราชาเจ้า	เป็นพญาเสวยราชย์	
แกนก็	เคียดแก่เจ้า	เลยห้ามบิให้เมื่อ	แท้นา
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
	ด้านไต้ถ้อย	ดอมเจ้านาคหลวง	
	เป็นสังแท้	พญาแกนบังเบียด	พระองค์นี้
เขาก็	เสวยราชย์บ้าน	เมืองแท้ชอบธรรม	เจ้าเอ๊ย
เมื่อนั้น	พญานาคใหญ่	ด้านคำอันแมน	
แกนก็	เหิงสาพระ	คอบผีทั้งค่าย	
ก็เพื่อ ผีป	เมื่อทูลไหว	พญาแกนน้อมส่วย	
ผีก็	มาส่วยเจ้า	บุญกว้างผู้เดียว	ว่าอัน
แกนก็	เคียดแก่เจ้า	บุญกว้างกว่าเขา	ว่าตาย
ฝูงหมู่	ผีสางเขา	ก๊ีบเมื่อถึงฟ้า	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	พิงนาคนาโค	
ดูตั้ง	พญาแกนผิด	อิตคลองปฐมเฒ่า	
ยังว่า	เป็นแกนฟ้า	คลองบุราณสั่งบจื่อ	จำนั้น
สั่งมา	ละฮิตบ้าน	คลองเฒ่าแต่ปฐม	ดังนี้
เขาก็ บิได้	ไปยาดบ้าน	ซิงนังเมืองแกน	ที่พุ่น
เขาหาก	ตามสมภาร	อยู่เสวยเมืองที่	
สั่งมา	ซินขัดข้อ	ซินคอขัดคอ	เฮานี้
สั่งว่า	บังเบียดฮ้าย	ซังแท้เหตุใด	นั้นเตี
สั่งว่า	ห้ามน้ำฟ้า	ฝนไว้บ่แมนคลอง	แท้ตาย
ค่อมว่า	พระกล้าวแล้ว	เลยด้านต่อนาคโค	
อันว่า หนทาง	เมื่อเมืองแกน	ตั้งฤ ไกลใกล้	

เมื่อนั้น	นาโคไหว้	บาดานบุญมาก	
อันว่า	ทางใต้พื้น	ดินชั้นบ่มี	พระเอ้ย
เยียวว่า	กลับเพศแท้	ทะยานไปทางอากาศ	บ่ฮู้
ก็จึง	ไปฮอดแท้	ถนพุ่นบ้าน	พระเอ้ย
ผิว่า	พระองค์เจ้า	พระรยานครใหญ่	
	ผ่นผ่นผ่าย	ไปแท้ก็จึงถึง	เจ้าเอ้ย
ก็ท้อ	ฮอดแต่เจ้า	ภูวนาถคนเดียว	พระเอ้ย
ก็บ่	หลอนผาบแพ	พลถนลั่นตีว	จริงแหลว
เยียวท้อ บัดแต่	ไต้ลุ่มฟ้า	ไปพร้อมชูพญา	บ่ฮู้
เมื่อนั้น	สิทธิเดชเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
	พังกายถ้อย	ดอมเจ้านาคคำ	
ก็จึง	ต้านไต้ถ้อย	ถนแจ้งชูอัน	
บัดนี้ ูกจัก	ไปเลวไ้	พญาถนสอนสั่ง	มันถน
สั่งว่า	ฮิตบ้านมา	บ่แต่งตามคลอง	ดังนี้
สั่งว่า	มาไลป่า	ฮิตคลองเสียแท้	
เมื่อนั้น พระก็	ปลงอาชญไ้	นาโคพญานาค	
สูง	แบ่งหนทาง	ก่อหินคูกฟ้า	
เฮจัก	เดินสัตว์น้อย	พังกณาขาวปลวก	
	มาช้อยคำ	คูนชั้นฮอดถน	
เฮจัก บอกแก่	พญาครุฑผู้	ทงฤทธิ์แรงยัง	
	มาช้อยคำ	คูนชั้นฮอดถน	
ค่อมว่า	พระกล่าแล้ว	พระญานาคกงสมุทร	
เขาก็	โดยราชา	ชูคนทูลนี้ว	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	เดินแต่งห่าง	เคียนช้างชูตัว	
พระก็	เดินเขาเข้า	เสนาทุกหมู่	
สูง	ตกแต่งห่าง	อย่าเข้าเหียวถน	ท่านเอ้ย
เขาก็	มาถึงห้อง	นาโคนาคใหญ่	
	สนุกม่วนหลั่น	นานไต้สี่เดือน	แท้แหลว
	สูอย่าเข้า	ตกแต่งเดาดา	
	เอาเงินคำ	ใส่เทิงหลังช้าง	
แต่นั้น	เสนาท้าว	เนืองนองแสนโกฏี	

	ตกแต่งแล้ว	โยงย้ายออกมา	
พระกั	ทงจักรแก้ว	ผันเพื่องไปก่อน	
พญานาคก็	นำส่งเจ้า	บุญกว้างแห่งพระองค์	
	ยabayabเหลือม	เดียรดาขเงินคำ	
ยูท่าง	ชนเอามา	ใส่เกวียนทั้งช้าง	
แต่นั้น	คันคาได้	หลายวันเฮ็ดฮอด	
	ยabayabขึ้น	หอแก้วแทนพระองค์	
	พระบาทเจ้า	ทงแทนอิงหมอน	
ฝูงหมู่	เสนาปลง	เครื่องคำเฮียงฮาน	
ค่อมว่า	พระบาทเจ้า	เถิงแทนหอคำ	
ฝูงหมู่	พญาครุฑ	ฮีบมาทูลเจ้า	
พระจึง	ปลงอาขญให้	พญาหลวงครุฑใหญ่	
สูง	ไปแบ่งทาง	ช้อยนาโคท้าว	
สูง	ไปทะยานอ้อม	หินผาก่อนใหญ่	
เอามา	ติดตอตั้ง	กันขึ้นฮอดถน	พุนเถิน
แต่นั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมู่พญาครุฑ	
เขาก็	แยงนาโค	ช้อยกันขุนขึ้น	
แต่นั้น พระกั	บายเอาค้อน	ไปตีจุมปลวก	
	ยabayabแล	มาพร้อมชูตัว	
สูง	ชนดินขึ้น	แบ่งทางขุนช้อย	เขาก่อน
ฝูงหมู่	ครุฑนาคพร้อม	ขุนขึ้นสู่สวรรค์	หันแหล่ว
เขาก็	มีฤทธิ์แกกล้า	ทางเกี้ยวกอดดอย	
	ทะยานตนอ้อม	มากองติดตอ	
	ติดตอตั้ง	ดอยขึ้นใหญ่สูง	
ทีนั้น	ยabayabพร้อม	ฝูงหมู่พญาครุฑ	
เขาก็	ยอญดอย	ต่อตามกันขึ้น	
แต่นั้น	ยabayabแล	ฝูงปลวกขุนดิน	
เขาก็	ไหลนองมา	ดังทรายไหลแล้ง	
นับแต่	ขุนทางได้	สามปีตัดเที่ยง	จริงแหล่ว
ก็จึง	เพียงแห่งห้อง	เมืองฟ้าฮอดถน	
ค่อมว่า	แบ่งทางแล้ว	สองพญาถวายเหตุ	
	ครุฑนาคพร้อม	ทูลเจ้าพระยอดเมือง	

เมื่อนั้น	สิทธิเดชไท้	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	ฟังพากย์ถ้อย	คดีแล้วปาวเดิน	
บัดนี้ กูจัก	เมื่อแล้วไท้	พญาแฉนคนชั่ว	จริงแล้ว
	มันหากห้าม	ฝนไว้บให้ลง	แท้นา
	สูอย่าช้า	ทันท้าวชูพญา	เที่ยวเล่น
แต่นั้น	สนสนแล	อาชาไนยหือระแห่น	ไปแหล่ว
	ผันถีบม้า	ไปพร้อมชูเมือง	
ค่อมว่า	อาชาไนยตัน	เดินทางเหือฮอด	
บอกแก่	โยธศท้าว	ทั้งค่ายชูแดน	
ฝูงหมู่	ไท่ต่างด้าว	พญาท่างแต่งไป	เที่ยวเล่น
แต่นั้น แปรหมื่น	สี่พันพญาพร้อม	กันมายียาบ	
	ช้างและม้า	คนเข้าคั่งทาง	
	ยาบยาบแล	เข้าสู่เวียงหลวง	
	ฝูงพญาเมื่อ	ขาบทูลพระองค์เจ้า	
หลังดู	ยาบยาบพร้อม	พญานาคกงสมุทร	ก็มา
เขาก็	ทำฤทธิ (ตัว) เป็นคน	ออกมาเหลือล้น	
หลังดู	ยาบยาบเหลือม	ฝูงพญาครุฑ	
เขาก็	ทำฤทธิเป็น	อุปคนงามย่อย	
แต่นั้น	เดียรดาขลัน	ผีสังเสื่อป่า	ก็มา
เขาก็	กระทำเป็น	อุปคนมาน้อม	
แต่นั้น	สะพาดพร้อม	ยักษ์ใหญ่หิมพานต์	ก็มา
เขาก็	ทำฤทธิเป็น	อุปคนคือด้าม	
เขาก็	ขันอาสาค้า	เอาการภูวนาถ	
เขาก็	ขันต่อช้าง	แฉนฟ้าปลั่ว	แท้แหล่ว
หลังดู	ยอนยอนพร้อม	เสนาแสนโกฏิ	พุ่นเยอ
เขาก็	มาฟ้าพร้อม	ดาหังชูพญา	
หลังดู	(ยาบ) ๆ แล	อาชาไนยเก้าโกฏิ	
	เผียงเผียงช้าง	ตัวห้าวแปดอิกโข	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	ยิงหน่วยสะบูหลวง	พุ่นเยอ
	ทมทมนัน	ท้าวแดนเพื่อนพิน	
หลังดู	ควันมิดกุม	เท่าหัวเวหา	
	ควงบนบด	มีดมั่วคุงฟ้า	

เมื่อนั้น ผูกหมู	ฮ้อยประเทศท้าว	พญาใหญ่ของมา	แลเยอ
	สนสนไหล	หลังมาคือน้ำ	
นับแต่	หัวเคิกเจ้า	ผูกพญาล้านตัว	
	ผูกไพรน้อย	อนันต์คือตัวตง	
ผูกหมู	ครุฑนาครพร้อม	ปรีวารมีมาก	
	นับอ่านได้	แสนคือตัวอีกโข	
ผูกหมู	แม่ยักษ์ฮ้าย	ผีสะหมอยเลื้อป่า	ก็มา
	นับอ่านได้	มาพร้อมโกฏิปลาย	แท้แล้ว
อันว่า ผูกหมู	ผีเสือน้ำ	มาหลายอนันต์เนก	จริงแล้ว
	นับอ่านได้	สามล้านแปดแสน	
ผูกนี้	คนตีเจ้า	องค์ชาบุญมาก	จริงแล้ว
เขาก็	ขันต่อช้าง	ถนอฟ้าบักแล้ว	แท้แล้ว
อันว่า ผูกหมู	เสือหมีฮ้าย	จิงโฮแสนตัว	จริงแล้ว
เขาก็	ขันคาบเคี้ยว	กินเสียงหมู่ถน	แท้แล้ว
	สรรพสิ่งพร้อม	ราชสีห์เป็นใหญ่	เขานั้น
ผูกหมู	แฮดและช้าง	เหลือล้นอนเอนกอง	
	เดียรดาขลิบ	คณาเห็นหางก่าน	ก็มา
เขา (ก็)	เด่นเขียวไม้	คณาเนื้อค่างลิง	
ฟังยิน	ทมทมพิน	บินบนเผิงต่อ	ก็มา
	ผูกหมูแอ้ง	กานันมีดมัว	
ผูกหมู	บินสอดแล้ว	คณามอดหัวสิน	ก็มา
	ทม (ทม) บิน	หมู่แดนเหลือฮ้าย	
นับแต่	โฮมพลได้	สามเดือนหัดเที่ยง	
ก็จิง	มาทำพร้อม	กันแท้ชูเมือง	
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	เมื่อโฮงพระพ่อ	
	ไปไหวเจ้า	บุญกว้างพอดน	
ท้าว	แปะแผ่นพื้น	ดินเจ้าใส่หัว	
บัดนี้ ขาจัก	ลาจากเจ้า	พระราชเร้งโย	
จอมหัว	ทง (เมือง) หลวง	อยู่ยืนอย่าเฒ่า	
ข้าก็	เหลือใจแท้	พญาถนบั้งเบียด	ปางนี้
เคียดที่ ฝนบ	ลงหยาดฮ้อย	ฮำพื้นแผ่นดิน	พระเอี้ย
เมื่อนั้น	พระพ่อด้าน	สอนสั่งกุมาร	

	สายใจกู	จงมีไชยแพ้	
ยูท่าง	เทเอาได้	เมืองแถบมาส่าย	พ่อเนอ
เจ้าค้อย	มีไชโย	ผาบแถบโยมย่าน	
เมื่อนั้น	มารดาเจ้า	ประโลมอ่อนกุมาร	
	นางงามชม	จูบขวัญค้อย	
	สายใจช้อย	อย่านานคืนเที่ยว	แม่เนอ
แม่จัก	ทองคำทุกซ์	อยู่คองหาเจ้า	
จง (ให้)	มีไชยแพ้	เมืองแถบลูลาก	
จงให้	มาส่วยเจ้า	บุญกว้างที่แข็ง	แต่เถิน
ท้าวก็	วันทาไหว้	มารดาตนแม่	
	แปะแผ่นพื้น	ดินเจ้าใส่หัว	
ทีนั้น แม่ก็	หยิ่งหยิ่งน้ำ	ดาหลังไหลตก	
	บางมเลย	เลิกกลางห้อง	
เมื่อนั้น	...	หอบรางค์ผาสาด	
	ประดับเครื่องยอง	ทงต่างเทริดคำ	
	ยabayabพร้อม	สนสอดสังวาลย์	
	อระทวยงาม	ตั้งอินทรวงแต่ม	
เมื่อนั้น หมอโหร	ผู้ทวยเอา	ยามไชยมหาโชค	
หมอก็	ลงเลขต้อง	กระดานแก้วหล้าแยง	
ก็จึง	ทูลบาทพัน	ภูธรตนประเสริฐ	
ยามนี้	ไชยโชคแพ้	มารย่านอ่อนขาม	เจ้าเอ๊ย
	เชิญพระบาทเจ้า	เสด็จเที่ยวทันยาม	เที่ยวเถิน
เมื่อนั้น พระก็	บายเอจ้าว	ธนูศัลปดวงประเสริฐ	
ขึ้นสู่	ผาสาดแก้ว	หลังช้างเผือกขาว	
กับทั้ง	นางงามแก้ว	อุดรภูทิบ	
พระก็	เอาซี่ข้าง	เฮียงซ้อนแทบทวง	
อันว่า แปดแสน	สี่หมื่นพร้อม	สาวสนมภูนาถ	
พระก็ ให้อยู่	ผาสาดแก้ว	คองถ้ำขุนนาง	
ฟังอิน	สัวสัวให้	ฝูงหมู่สาวสนม	
เขาก็	ชลธารดอม	พระยอดเมืองค้อย	
แต่นั้น	คั่นคั่นก้อง	ยิงหน่วยสะบู่หลวง	
	เสนาไหล	หลังไปขวาซ้าย	

อันว่า แปรหมื่น	สี่พันช้าง	ตัวพราขาวเผือก	
	มาแวดล้อม	พญาช้างแท่พระองค์	
อันว่า	สัดทันช้าง	พระองค์ทงสูงใหญ่	
	ยั้งยั้งช้าง	ทั้งค่ายชูตัว	เจ้าเอี้ย
หลังดู	ขาดขาดช้าง	พระองค์ย่างเส้นเส้น	พุ่นเยอ
	คุมคุมกลอง	เสพนาเพื่อนพิน	
	เส้นเส้นย้าย	ยอเชิงซ้ายย่าง	ไปแหล่ว
	คนคั่งเท่า	ปักตูกว้างออกเวียง	
แต่นั้น	สนสนพร้อม	ชาวเมืองเอ็นสั่ง	กันนั้น
ฝูงหมู่	สาวบ่าวด่าน	คำเสนอประสงค์สั่ง	กันแหล่ว
อ้ายได้	ไปฮอดฟ้า	คะนิงน้องอย่าลืม	แต่เนอ
อย่าได้	โลลืมน้อง	ภายหลังบ้านเก่า	เสียเนอ
อย่าได้	ป่าไปฮ้าง	โลน้องหมั่นคะนิง	แต่ก่อน
โอนอ เจ้าค้อย	ไปตีเยอ	สายคอเจ้าบ่าว	เอี่ยมเอี้ย
คันว่า เจ้าหาก	เมื่อฮอดฟ้า	คะนิงน้องอย่าลืม	แต่ก่อน
โอนอ คืดเมื่อ	คราวก่อนก็	สองฮ่วมนิม	นั้นนา
สั่งว่า	มาโลป่า	ไปเสียฮามฮ้าง	นี้ได้
คันว่า อ้ายหาก	เมื่อฮอดฟ้า	อย่านานมาเทียว	แต่เนอ
อย่าได้	ไปอยู่ช้า	ปีหน้าให้ตัวมา	ท่อนเอ
แต่นั้น	บ่าวตอบถ้อย	ฮับพากย์คำสาว	
	สายคอเอี้ย	อย่าจาคำนี้	
อันที่	การหลวงนี้	บ่มีคองสิม่างาย	เสียแหล่ว
	คันว่าแล้ว	การเจ้าจึงจิม่า	น้องเอี้ย
เจ้าค้อย	อดอยู่ถ่า	ฮื้อที่คินมา	ก่อนเนอ
อย่าได้	มิชยซอนชม	กล่อมสองเสียจาก	นั้นเนอ
แต่นั้น สาวก็	ปากบ่ได้	แค้นอยู่ในทวง	
	มือต็อก	ปวดกระสันดอมซู	
บางพ่อง	เมียหอดให้	ดอมผัวตาตูป	ก็มี
ผัวก็	ออยอินอ้อย	เมียแก้วจูบชม	
บางพ่อง	ลูกอ่อนให้	นำพ้อแซวแซว	ก็มี
พ้อเล่า	ออยลูกน้อย	ประโลมออยอ้อยอิน	
	ออยอินอ้อย	ออยน้อยอ้อยอิน	

เจ้าพ่อ	อย่าได้ให้	เจ้าจงฟังความ	
พ่อจ๊ก	ไปเมืองแกน	อยู่ด้อย่าใช่	
แต่นั้น	คั่นคั่นก้อง	กลองเสพสะบัดไชย	พุนเยอ
	สนสนพลา	แกว่งกระดิ่งตังก้อง	
พียงอิน	ลัวลัวก้อง	เสียงหึ่งน้นเนื่อง	พุนเยอ
	บายศรีคำ	ข้ายแขวนอานม้า	
พียงอิน	แหนแหนม้า	อาชาไนยหือระแห่น	
	เผียงเผียงช้าง	เสถียรฮ้องคั่นเค็ง	
ผ่อดู	อระหือฟ้า	มัวมิดเสียแสง	พุนเยอ
	ควันบนบด	มิดมัวค้งฟ้า	
หลิงดู	เฟื่องเฟื่องพ่อน	ปะคือไชยไปก่อน	
ฝูงนั้น	ครุฑนาคเจ้า	หลายดื้อดื้ออีกโข	เจ้าเอ๊ย
เขานั้น	ทงฤทธิแท้	อาคมจบเพท	จริงเหลว
เขาก็	ชันผ่าม่าง	แกนฟ้าบ่กลัว	เจ้าเอ๊ย
อันที่	เฟื่องเฟื่องเหลื่อม	ปะคือคำเตียรดา	
ฝูงนั้น	ผียักษ์พร้อม	ทั้งค่ายเวสสุวัน	เจ้าเอ๊ย
เขานั้น	จบเพทแท้	ธนูศิลป์แสนโกฏี	จริงเหลว
เขาจ๊ก	ชันผ่าม่าง	แกนฟ้าหมุนหลาย	ว่าอัน
อันว่า	ย่นย่นเหลื่อม	ปะคือเหลื่องเตียรดา	
ฝูงนั้น	ฮ้อยประเทศท้าว	ทงช้างชูพญา	เจ้าเอ๊ย
เขานั้น	คนหาญแท้	ชนพลาบมีหย่อน	ไผเหลว
เขาจ๊ก	ชันต่อช้าง	แกนฟ้าบ่กลัว	เจ้าเอ๊ย
อันว่า	เฟื่องเฟื่องเหลื่อม	ปะคือแดงเตียรดา	ไปนั้น
ฝูงนั้น	ก็หากแม่น่ แบทหมื่น	หลายเมืองกล้าแก่	จริงเหลว
เขานั้น	จบเพทด้วย	เชิงจ้าวแกว่งลา	เจ้าเอ๊ย
เขานั้น	คนแก่กล้า	ทงพลาทุกหมู่	
พระก็	ให้ขี่ช้าง	สารแก้วชูพญา	
อันที่	ฟ่ายฟ่ายพ่อน	ปะคือเขี้ยวยาวหมู่	ไปนั้น
แม่น่พญา	อยู่ในสอง พันทิบพัน	มาพร้อมโกฏีกือ	เจ้าเอ๊ย
เขานั้น	จบเพทฮ้อง	ปากเป่าเป็นไฟ	เจ้าเอ๊ย
เขาจ๊ก	ไปกุมเผา	จุดเมืองแกนฟ้า	
อันที่	แปดหมื่น	ตัวพราวขาวเผือก	

ฝูงนั้น	ไทเล็กน้อย	บังพร้อมแห่พระองค์	
อันที่ แปรหมื่น	สีพันช้าง	ตัวขาวสุดย้ง	
ฝูงนั้น	เสนาแทน	แห่พระองค์เป็นเจ้า	
อันที่	มณฑลคุ้ม	ตามตีนภูนาถ	ไปนั้น
ฝูงนั้น	ไทเสดตะลัดอ้อมกั้ง	บังพร้อมหมื่นดวง	เจ้าเอี้ย
อันที่	หมหมฮ้อง	นำหลังเค็งคีน	
ฝูง	เสือโคร่งเขี้ยว	จ้งโฮ้ยหมุ่หมี่	
กับทั้ง	ย่นย่นเด่น	คณาเห็นทางก่าน	ก็มา
ฝูงหมู่	โตนโตเด่น	ปลายไม้ค่างลิง	
อันที่	มัวมีดคุ้ม	ภายหลังกับเขียด	มาแล้ว
เขานั้น	มัวมีดคุ้ม	เป็นก้อนทอญ	เจ้าเอี้ย
อันที่	หมหมพีน	บินบนเผิงต๋อ	ก็มา
ฝูงหมู่	แต่นและมิม	แมงคั่นอเนกนง	เจ้าเอี้ย
อันที่	บินสอดแส่ว	คณามอดหัวสิน	ก็มา
อันที่	บินสูงพัน	เทิงบนมัวมีด	
ฝูงหมู่	ฮุงและแอ้ง	กาพร้อมโกฏิกือ	
หลังดู	อเนกลัน	เหลือท่งพระลานเพียง	พุ่นเยอ
คือตั้ง	มณฑลคัับ	แผ่นดินดาค่อม	
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคีนคราวถีบ	
พระก็	ไปฮอดเค้า	ทางขึ้นฝ่ายญ	
เมื่อนั้น	พลหลวงขึ้น	ภูพะนังหลายหลั่น	
	หอมดอกไม้	ยามแล้งเมื่อแลง	
ผ่อดู	สะพาดไม้	ต้นตำเลียนลำ	พุ่นเยอ
ดีแก่	ลมพานพัด	หง่าคอมควยค่อม	
หลังดู	ยุงยางพ็อน	ดอมยางยี้หย่าง	พุ่นเยอ
เขาก็	ยอคอสับ	ยอดบงกินบั้ง	
หลังดู	ดวงดอกไม้	บานจีจุมจ่อ	พุ่นเยอ
ดีแก่	โฮยโฮยหอม	ดอกซอนชมซ้อน	
หลังดู	บุบผาผง	ผงกระจวนบานแบ่ง	
มีทั้ง	ดวงดอกไม้	บานจีจ้อจี	
	หลังเห็นห้อง	เขาทองเทียทอง	พุ่นเยอ
กระต่าย	โตนคีนเด่น	ดงกว้างเถื่อนกวาง	

แต่นั้น	พระก็ขึ้น	เขาอ้อมภูอ้อม	
ฝูงหมู่	เสนาเขา	เมื่อยแกลนอินคั้น	
หลังดู	ไหลหลามขึ้น	เขางอนเมืองอน	พุ่นเยอ
สุดที่	ทางกอดเกี้ยว	ภูดอยห้องตั้งหอย	
สุดที่	ผันภูขึ้น	เขางอนเมืองอน	
	สุดซั่วเยียม	ไกลคั่วช่วงคว	
หลังดู	ภูเขช่วง	ทางขวางขวินไขว่	
ทอแต่	ภูไขว่ช่วง	ไพรกว้างไขว่ขวาง	
หลังเห็น	ยabayabน้ำ	สระใหญ่โอนมา	พุ่นเยอ
	ทมทม (เสียง)	พาดพองเพือนพิน	
	ไหลเวดอ้อม	เขาสะเหมนสามฮอบ	
แล้วจึง แดกออก	เป็นแม่น้ำ	ทั้งห้าหว่างดอย	
หลังเห็น	มาบมาบเหลื่อม	แก้วเหลี่ยมเขาสะเหมน	พุ่นเยอ
	เขาสัตะ บัวรภัณฑ์	แวดระวังเป็นถ่าน	
หลังเห็น	สมุทรใหญ่เหลื่อม	หลายกระแสะแสน่าน	พุ่นเยอ
สุดที่	แม่น้ำกว้าง	คือฟ้าบไกล	เจ้าเอี้ย
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคินคราวถิบ	
	มือสืบมือ	นานได้ขบปี	
ก็จึง	เมื่อฮอดฟ้า	ขึ้นชื่อเมืองถน	
	ภูมีเขา	ท่งเพียงพระลานกว้าง	
แต่นั้น พระก็	เดินครุฑพร้อม	นาโคนาคใหญ่	
	ให้แต่งहां	ผาสาดมุงมณิ	
	ภายในมี	หมื่นเสาพันห้อง	
หลังดู	ยabayabเหลื่อม	ผาสาดบรรทม	พุ่นเยอ
ที่นั่น	ภูธรทง	แท่นค้ำอิงเท้ง	
	นางงามแก้ว	อุดรภูทิบ	
	เทียมแทบไ้	บาท้าวบคา	
ฝูงหมู่	ไทเล็กน้อย	บังพร้อมแห่แหน	
นับแต่	เวียงหลวงกว้าง	แสนวาเป็นเขต	
มีทั้ง	โฮงช้างพร้อม	โฮงม้าไขว่ขวิน	
หลังดู	เวียงหินตั้ง	กลางนาพันหน่วย	
	และหน่วยได้	ทางกว้างหมื่นวา	

หลิงดู	หอโง้งตั้ง	เต็มเวียงเดียวราษ	
	โง้งใหญ่ตั้ง	ในคุ้มชูเวียง	
ค่อมว่า	บอระบวนแล้ว	เวียงระวังอ้อมจอต	
	พระบาทเจ้า	มีข้าแกว่งธนู	
พระก็	ยิงเหาะอ้อม	ขงขอบเมืองแถบ	
	เค็งเค็งตั้ง	ตั้งเสียงขวานฟ้า	
ป็นจึง	ผันคำต้อง	เมืองแถบขึ้นนอก	
	คิ่นคิ่นก้อง	คือฟ้าผ่าเสียง	
	เวียงหินลั่น	เพ่งกระจัดหมุน	ไปแล้ว
ป็นจึง	ผันคินมา	คอบพระองค์เอาไว้	
แต่นั้น	แซวแซวพร้อม	ฝูงหมู่ชาวแถบ	
เขาก็	เฮฮนตก	ดินใจกลัวย่าน	
หรือว่า	เค็กโตแท้	มาถึงกลับเพศ	เฮื่อนี้
ควรที่	ใช้ถืบม้า	ดูช้างขอบเมือง	ชอบตาย
แต่นั้น	โห่งโห่งฆ้อง	พญาหลวงแถบเล็ก	
จัดหมู่	ไทเล็กน้อย	มาพร้อมคู่คน	
สูง	ไปถืบม้า	เสียบขอบแดนเมือง	เที่ยวเล่น
กันว่า	เห็นศัตรู	ฮีบคินมาว่า	
แต่นั้น	สนสนส่	อาชาไนยเลยแล่น	ไปแล้ว
	ยabayabส่	ไปพร้อมหมื่นตัว	
เมื่อนั้น	ฮีนฮีนฟ้า	อาชาไนยต้นดวน	
เขาก็	ขึ้นถืบม้า	ไปฮอดท่งนาหลวง	
เขาก็	เมืองตาเห็น	เมฆเวียงพอย่าน	
คอยดู	มาบมาบเหลือม	หอบรางค์ผาสาด	พระองค์นั้น
	ยอดข้อฟ้า	เฮืองแก้วยอคมณี	
กับทั้ง	เดียรดาขตั้ง	เวียงใหญ่พอพัน	
	หินผาสูง	ก่อวามเป็นด้าย	
เขาก็	ยีนกลัวย่าน	คอยดูยื่อหย่อง	
ก็จึง	ผันถืบน้ำ	ไปไกลโทย่ถาม	
สุ่น	เนาประเทศห้อง	หนแห่งเมืองใด	นั่นดี
สั่งเล่า	นำพลมา	ฮอดเมืองตูที่	
เมื่อนั้น	คนแข็งขัน	ภูบาลดันต่อ	

	เลยตอบตัน	แกลงถ้อยตอบแกลง	
ตุนี	อยู่ลุ่มฟ้า	ในทึบชุมพุ	ที่พุ่น
ก็หาก	เหลือใจตุ	ก็จึงมาถึงพี่	
ก็เพื่อ	แกลงหลวงเจ้า	พางานขันแข็ง	เขื่อนั้น
	มาบ่แตงน้ำ	ฝนให้แกตุ	
บัดนี้ ตูก็	โสมพลพร้อม	ชาวไทเมืองลุ่ม	มาແหลว
ว่าจัก	มาสบฟ้า	พื้นม่างหมู่แกลง	แท้ແหลว
เมื่อนั้น	ฝูงคนชั้น	พญาแกลงถามถี	
อันว่า	พญาใหญ่เจ้า	สุนันชื่อใด	นั่นได้
เมื่อนั้น	ไทลุ่มตัน	แกลงบอกชาวแกลง	
ก็หาก ลือชา	ในชุมพุ	ผู้เดียวบาท้าว	
ชื่อว่า	สิทธิเดชเจ้า	องค์ชาคันคาก	
	จักกะแผ่นแผ้ว	ไชโยแพ้หมู่มาร	
เมื่อนั้น	ฝูงคนใช้	พญาแกลงชี้เหตุ	
เขาก็	ผ้นถีบม้า	คืนฟ้าวฮอดเมือง	
เขาก็	ขึ้นขาบไหว	พญา (แกลง) ถวายเหตุ	
	แกลงใหญ่เจ้า	ฟังแจ้งชู้ประการ	
เมื่อนั้น แกลงก็	โกธาเข้ม	จาสูงสะหวาข่ม	
หรือท่อน	มาหย่อนย่าน	ชาวไทประเทศคน	นี้ได้
กูป	ได้เป็นข่อย	พญาหลวงคันคาก	สั่งนา
สั่งจิ	มาโอตอ้าง	สะหวาให้แตงฝน	นี้ได้
มันหาก ลือทอ	พญาแกลงແหลว	มาวนหาแล้ว	เขื่อนี้
ญิงอยู่	ใต้ลุ่มฟ้า	เป็นหม้ายคอบแกลง	ละได้
สั่งว่า	ป่าเมืองไว้	มาตามมุดมอด	เสียนี้
กูกัก	พื้นผ่าม่าง	เขาให้พุ่มทลาย	แท้ແหลว
	ค่อมว่าแล้ว	ค้อนพาดกลองไชย	
	เค็งเค็งดัง	หัวเมืองเพื่อนพิน	
เมื่อนั้น	แกลงเลิงพร้อม	แกลงล่อแกลงล่อ	
ไหลหลั่ง	ช่างทั้งม้า	มาพร้อมชูพญา	
	สนสนแสะ	อาชาไนยแสนโกฏี	
	เผียงเผียงช้าง	งาค่อมแปดอักษ	
	ยาบยาบแสะ	พลใหญ่มามวล	แลเยอ

สนสน	โหมลา	หอกแหลมแกมจ้าว	
	สะพรั่งพร้อม	โหมลาหลายโกฏิ	
บู้	กั้วเต้า	อนันต์ดื้อด้าง	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	ยิงหน่วยสะบะบลวง	พุ่นเยอ
	ทมทมดัง	คิ่นเค็งคังฟ้า	
หลังดู	ผงธุลีขึ้น	เมื่อบนบดมืด	
	คิ่นคิ่นก้อง	คือฟ้าสว่างบน	
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	พญาหลวงแดนเล็ก	
พระก็	ทงพลายวัน	ล่องขอมันย้อย	
หลังดู	ชาดชาดข้าง	พลายวันไสเล่น	พุ่นเยอ
สนสน	โทะเสนา	แห่นาขวยซ้าย	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	เสียงเสพนนตี	พุ่นเยอ
ดีแก่ สนสน	โทะนู	โกฏิกือหลายตื้อ	
หลังดู	ไฟไฟพ่อน	ปะคือคำไปก่อน	
	เสดตะลัดฮ่มกั้ว	พระองค์เจ้าหมื่นถัน	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	ฉ้องปาวตีเติน	
	เสนเสน (เย็น)	ยอเชิงซ้ายข้าง	
	คนคังเท่า	ปักตุกว้างออกเวียง	
บัดนี้	สาวนอนแล้ง	ฮ่วมพญาพลัดคู่	แลนอ
	เสียเพ่นหม้าย	ทั้งบ้านคอบเฮา	แลนอ
แต่นั้น หลังเห็น	ผ่างผ่างม้า	แสะออกเป็นถัน	พุ่นเยอ
หลังเห็น	เดียรดาชข้าง	พวงคำเอื้องฮุ้ง	
	ประ (ดับ) เครื่องม้า	ลายแก้วซ้ายคำ	เจ้าเอี้ย
อันว่า	รีพลท้าว	ดูหลายยอดยิ่ง	
บ่อจ	นับอ่านได้	หลายตื้อดื้ออีกโข	เจ้าเอี้ย
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคืนครวถีบ	
นับแต่	เดินดุงตัน	ไปได้ถ้องเคือน	
ก็จึง	เถิงประเทศกว้าง	ท่งใหญ่แดนเมือง	
	พญาแดนเขา	ผ่อคอยนากร้าง	
หลังเห็น	ย่นย่นเหลื่อม	หอปรางค์ผาสาด	
	เวียงใหญ่ตั้ง	ต้นหน้าแก่นหิน	
เขาก็	ลั่วลั่วท้วง	ฝูงหมูขาวถน	

เขาดั่ง	มาแบ่งเวียง	ก่อหินต่างด้าย	
เป็นที่	อัศจรรย์แท้	ชาวไทเมืองลุ่ม	นั้นนา
สิ่งเล่า	มาขึ้นได้	เถิงฟ้าฮอดเฮา	ดังนี้
เมื่อนั้น	แขวแขวพร้อม	พญาแถนเดินไพร่	
	สู่อาย้า	แบ่งตั้งก่อเวียง	เที่ยวเถิน
แต่นั้น	สนสนพร้อม	ชาวแถนดันดวน	
	ยabayabตั้ง	เวียงด้ายก่อหิน	
	คูปคอบพร้อม	หน้อยหนึ่งมีนาน	
	เป็นเวียงหิน	แวดระวังสามชั้น	
แล้วเล่า	ปูก่อกขึ้น	แป้นราชสิงหาสน์	
	เป็นหอคำ	แท่นพระองค์แถนเจ้า	
เมื่อนั้น	ยabayabพร้อม	แถนล่อแถนล่อ	
	ปูก่อกตั้ง	เวียงด้ายแก่นหิน	
ทั้งเล่า	ปูก่อกตั้ง	โองราชคุยห์คำ	
เป็นหอ	ยีนหอขวาง	ชูเวียงพญาเจ้า	
	เตียรดาขล่อม	เวียงหลายแสนหนวย	
	พญาใหญ่ตั้ง	เป็นเจ้าชูเวียง	
ค่อมว่า	แบ่งเวียงแล้ว	แถนเลิงทูลบาท	
	พระบ่ข้า	ยอฆ้องป่าวเดิน	
ดีแก่	หมึงหมึงฆ้อง	พลหาญไหลออก	
ฝูงหมู่	คนขี๋ยน	เขาสืออยู่ใน	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงแถนเล็ก	
	เดินปิกซ้าย	ชาวพร้อมชูพญา	
อันว่า	หัวขวาให้	ชนขวอย่าหย่อน	จริงเถิน
	กำปิกซ้าย	ชนซ้ายอย่าถอย	แท้ตาย
พอท่อ	วะหว่างไว้	พญาหลวงคันคาก	จริงเถิน
กูจัก	ชนต่อข้าง	มันให้รีดมือ	เจ้าเอี้ย
แต่นั้น	ยabayabแสะ	พลหลวงไหลออก	
	แต่งปิกซ้าย	ชาวพร้อมชูพญา	
	หนักหนิงตั้ง	พลใหญ่เต็มนา	
	อือทือคืบ	ท่งเพียงพระลานกว้าง	
เขาก็	สนสนก้อง	ยิงธนูฟ้าผ่า	

เมื่อนั้น	คิ่นคิ่นก้อง	คือฟ้าผ่าเสียง	
	หมมก้า	องค์ชาติหิเดช	
	ไหลหลังลัน	พลตื้อตัวตง	
	ยาบยาบแล	มัวมัดบังบน	
	ย่นย่นเต็ม	ท่งเพียงมวตั่ง	
พระกั	ห้าววาเจ้า	นาโคพญานาค	
	ก้าบักซ้าย	พญาเจ้าครุททอง	
	ท่ามกลางเจ้า	พญาหลวงคันคาบ	
พระกั	ทงธนูอินทร์	ชีพลายสารช้าง	
	หัวหน้าเจ้า	พญาเวสสุวัณ	
แปดหมื่น	ทงกำลัง	หมู่มิทั้งค่าย	
พญาสอง	สี่พันพญาตั้ง	ทัพหลังแหนแห	
	พันทีบตั้ง	เป็นองค์แพพระองค์	
แปดหมื่น	สี่พันช้าง	ตัวตีแข็งขนาด	
	ชีแวดล้อม	พระองค์เจ้าชูตัว	
แปดหมื่น	สี่พันม้า	ตัวขาวเดียดาษ	
	ไทเล็กน้อย	บังพร้อมชีทง	
หลังดู	มิดอื้อคือ	เต็มท่งพระลานเพียง	
	ทงพลายสาร	ผ่อดูขวาซ้าย	
หลังเห็น	ยาบยาบเหลื่อม	ปะคือคำเดียดาษ	
	คับท่งกว้าง	เหลือล้นชู่กาย	เจ้าเอี้ย
พระกั	คอยผ่อก้า	พลแกนสุดยิง	
	พุ่นและพี	ไกลใกล้ชัวพัน	
ทั้งก้า	ได้เข้าใกล้	ทวนหอกพันลา	
ก็ไป	ยิงปืนไฟ	ใส่กันเพื่อนพิน	
	วางความให้	เดียดานกบเขียด	
ห่อแต่	สูอย่าช้า	ไปพุ่นก่อนพล	
	สนสนเด่น	พิงคณากบเขียด	
เมื่อนั้น	คิ่นคิ่นเด่น	ไปพร้อมชูตัว	
	อ้ายอึงเพา	ดีล้องปาวพล	
พึงย่น	หมึงหมึงฆ้อง	อึงปาวพลไป	พุ่นเยอ
	เดียดาษลัน	เต็มท่งนาแกน	เจ้าเอี้ย

ก็หาก	มิดอื้อคือ	เป็นก้อนทอญ	แลเตี
เมื่อนั้น	คนแข็งขัน	ขาลายเขียดตะปาด	
มันก็	ตะปากง่า	ในบั้งขมหาญ	เจ้าเอี้ย
เขาก็	สัวสัวเดิน	ฮ้องโห่ชีแซว	
ฝูงหมู่	ชาวเมืองแกน	หล้าหลังตูพอย่าน	
เมื่อนั้น	ภูธรให้	พญาแกนหลังเบ้ง	
ก็หาก	เต็มท่งกว้าง	ดูลิ้นหลั่นตา	
ตั้งว่า สัตว์อยู่	ใต้ลุ่มฟ้า	มาพร้อมชูตัว	แท้นอ
เมื่อนั้น แกนก็	ฮวยมนต์ยา	ให้เป็นจูฮ้าย	
	เดียรดาชฮ้าย	งูเหลื่อมสาหง่า	ก็มี
	งูเห่าหอม	จงอาจฮ้ายหมู่ทำทาน	
เขาก็	ยาบยาบเข้า	กุมกินกบเขียด	ไปแหละ
ฝูงหมู่	กบเขียดย่าน	งูฮ้ายพ่ายคิน	
แต่นั้น งูจึง	ได้เอื้องเค้า	ปางนั้นสืบมา	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น	เคื่องใจเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	จัดหมู่แอ้ง	กาฮุ้งครุททอง	
แต่นั้น	หมมหมมพิน	พังกาแอ้งถ้าว	มาแหละ
เขาก็	มัวมิดกุม	ควงฟ้าเจิดลง	แลเยอ
เขาก็	ดินชะหยมได้	คองงูสับตอด	กินแหละ
	ครุททองสับ	ตอดกินเสียเสียง	
	เดียรดาชลั่น	งูท้อลำดาล	
	ครุททองสับ	ตอดกินหายเสียง	
แต่นั้น งูก็	ตายเสียเสียง	กากินยิบยาบ	
	คิ่นคิ่นเค้า	คณาแอ้งตอดกิน	
งูจึง	ย่านหมู่แอ้ง	ปางนั้นสืบมา	แท้แหละ
แกนก็	ฮวยมนต์ให้	เป็นหมาเดียรดาช	
	ขบคาบเคี้ยว	กินแอ้งหมู่กา	
	หมมหมมเดิน	เต็มนาหอนเห่า	
	ฝูงหมู่แอ้ง	กาย่านลวดบิน	
หมาก	คอยดูแอ้ง	ทั้งกาหงนเปล่า	
	ไล่แอ้งฮ้อง	ทั้งท้องโคงคาย	
แต่นั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงสิทธิเดช	

จัดหมู่	เสือโคร่งเขี้ยว	คณาเห็นหางก่าน	ก็ไป
	คิ่นคิ่นค่า	ชนะเต็นโกฏิกือ	
	คิ่นคิ่นค่า	ไปฮอดหมาเถน	
เขาก็	กุมกันขบ	คิ่นเค็งคุงฟ้า	
หลังดู	ผงรุสขึ้น	เมื่อบบบตมิด	
	หน้อยบข้า	ลึงเด็นพายคิน	
	สนสนเด็น	คณาเห็นหางก่าน	
	หมาเท่าอ้อม	มาแท้พายคิน	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็ (จัด) หมู่	เสือโคร่งเขี้ยว	หมีพร้อมพ้าแล้ว	
แต่นั้น	คิ่นคิ่นค่า	คณาหมีเมยป่า	
	เสือปีบอ้าว	เสียงหาวคิ่นเค็ง	
	ยabayabเด็น	ไปฮอดหมาเถน	
เขาก็	กวนกุมขบ	คาบกินหมาเสียง	
	ทมทมเด็น	หาคนขบคาบ	
	ฝูงไพร่น้อย	ตายเสียงไขว่ขวิน	
	สนสนเด็น	ชาวเถนบพาย	ไปแล้ว
เขาก็	ถ่มหอกจ้าว	โดนเด็นเข้าเวียง	
ฟังอิน	คิ่นคิ่นค่า	ฟังเสื่อแสนโกฏิก	
เขาก็	ขบคาบเคี้ยว	กินจิ้นซากคน	
เมื่อนั้น	พญาเถนเจ้า	ฮวยมมตเป็นด้า	
	เดียรดาขล่อม	เวียงด้ายกระเทิบขาน	
	มีน่านแท้	เสื่อสาขบฮอด	
	ขานใหญ่ค่าน	เหม่างหลั่นลง	
	เต็งทับไว้	ฝูงหมู่เสื่อสาข	
	ฝูงชาวเถน	หอกแทงเพื่อนพิน	
แต่นั้น	เสื่อหมีย่าน	บบคินฮียาบ	
	ยabayabแล	คินฟาวชู้ตัว	
ค่อมว่า	เสื่อคินแล้ว	พญาเถนไหลออก	มาแล้ว
	พลใหญ่ตั้ง	เป็นถ่านแกว่งธนู	
หลังดู	ยabayabพร้อม	ล่านโกฏิกูธูลิป	
	สนสนอิง	ผ่าเหลียงด้าต้อง	

	ตำพลไ้	ชาวไทเมืองลุ่ม	
	คนหล่าลัม	ตายได้โกฏิกือ	
	ฝูงช้างม้า	ตายไขว่ซอนผี	
	เสนาดาย	อเนกนองเหลือล้น	
เมื่อนั้น	สิทธิเดชไ้	พญาเวสสุวัณ	
	ฮวยมนต์ย้า	เป่าคนคินพร้อม	
แต่นั้น เขาก็	ข้าเชือกพร้อม	คินมาสันเก้า	
	ช้างและม้า	เสถียรฮ้องคินเค็ง	
เมื่อนั้น	สิทธิเดชไ้	พระบาทองค์ชา	
พระก็	จัดหมู่เผิง	แตนมมิตอกาว	
กับทั้ง	หมู่แมงคัน	บินฮีบเหวไป	
เขาก็	มัวมิดฟ้า	ลงกุ่มทัวแถบ	
	ขบช้างม้า	ฝูงหมู่ตาคน	
	สนสนเขา	ปิดป้ายเสียโดนต้น	
ฟังดู	คั่นคั่น (ก้อง)	เต็มแผ่นธรณี	
	พลแถบปบ	พ่ายหนีเพื่อนพิน	
	ช้างม้าฮ้อง	เสียงสนั่นคองบน	พุ่นเยอ
	สนสนปบ	เหยียบคนตายลัม	
หลังดู	ธรรณีกำม	คนตายช้างหย่า	
บางพอง	โดนใส่น้ำ	ด่าลือต่อแดน	
ฟังยิน	ช้างม้าฮ้อง	เต็มป่าดงดอน	พุ่นเยอ
	พลหลวงตก	ป่าไพรดงกว้าง	
เมื่อนั้น	เคืองใจเจ้า	แถบหลวงฟ้าวฟัง	ไปแหล่ว
พระจึง	ฮวยมนต์ย้า	เป่าเป็นไฟไหม้	
	ควันไฟแก้ว	เมือบนมัวมิด	
	เผิงต๋อย่าน	ไฟไหม้พ่ายคิน	
ก็จึง	มินิทานแท้	ปฐมาปางก่อน	
ก็จึง	ได้เอื้องเค้า	แอมนั้นสับมา	แท้แหล่ว
แถบก็	ฮวยมนต์ย้า	เป่าคนคินพร้อม	
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมู่ชาวแถบ	
เขาก็	ยิงธนู	ลวดเป็นไฟไหม้	
	ทมทมไหม้	ชาวคนเมืองลุ่ม	

	ฮีนฮีนก้อง	ไฟไหม้แผ่นดิน	
	สนสนก้า	ชาวไทเมืองลุ่ม	
เขาก็	บปแล่นเข้า	เวียง (แก้ว) แก่นหิน	
	ช่างม้าลัม	คนกึ่งกองตาย	
ก็เพื่อ	ไฟถ่านลูก	ลาบสนมาใหม่	
เมื่อนั้น	พญานาคเจ้า	จบเพททงฤทธิ	
	สนสนเขา	ถ่มลายเป็นน้ำ	
	ทมทมน้ำ	เป็นฝนแสนห่า	
ไฟจึง	มุดมอดเสียง	เสียแท็ก้าเย็น	
แต่นั้น	เวสสุวันเจ้า	ฮวยมนตย้าเปา	
ฝูงหมู่	คนถ้าวลัม	ตายแล้วเล่าคิน	
เมื่อนั้น	แฉวแฉวพร้อม	นาโคครุทนาค	
เขาก็	ถุยถ่มน้ำ	ลายพร้อมชูตัว	
	ข้าเชือกพร้อม	เป็นแม่สมุทรหลวง	
ทมทม	ไหลพลถ่าน	ล่องไปเพื่อนพิน	
	ไหลหลังถ้วม	เวียงถ่านเพกเลื่อน	
ฝูงหมู่	ช่างและม้า	ไหลน้ำอเนกนอง	
	สัวสัวน้ำ	ตีฟองเพื่อนฟาด	
ฝูงหมู่	ชาวเมืองถ่าน	จุ่มจมตายเสียง	
บางพ่อง	ขึ้นต้นไม้	หนาวสันทั้งคิง	
บางพ่อง	ไหลนองไป	เงือกงูกุมเกี้ยว	
	สนสนแช่	ตัวหลวงปลาสะหม่อย	ก็มี
เขาก็	ขบคาบเคี้ยว	กินช้างหมู่คน	
เมื่อนั้น	เคื่องใจเจ้า	พญาถ่านฟ้าวพัง	
พระจึง	ยิงธนู เป็นกองทราย	ดุคกลืนกินน้ำ	
หลิงดู	วาววบน้ำ	สมุทรหลวงบกไค่	ไปแหล่ว
	คนและช่าง	จมน้ำไค่พอง	
เขาก็	ตายอ้อมน้ำ	ตายไค่เนืองนอง	
ถ่านก็	ฮวยมนตย้า	เปาคนคินพร้อม	
แต่นั้น	ช่างและม้า	ลูกยางเส้นเส้น	
	เสนาคับ	ท่งเพียงมวลพร้อม	
เมื่อนั้น	สนสนพร้อม	พญาถ่านแสนโกฏี	ก็อนั้น

ฝูงหมู่	ยาบยาบพร้อม	ธนูแกว่งไกวยิง
	ป็นแสงลงขึ้น	เป็นฝนหอกดาบ
	สนสนตก	เสียบคนตายเมียน
	โยธาก้า	พญาหลวงสิทธิเดช
	ถือหอกจ้าว	ตายล้มไขว้ขวิน
	ช้างม้าพร้อม	ตายไขว้เนื่องนอง
เมื่อนั้น	พลหลวงตาย	โกฏีกือเหลือล้น
	พญาครุฑเจ้า	หงถทุธิจิบเพท
	นิรมิต ปีกแผ่ว้าง	กวมไว้หมู่พล
	คิงขวงไว้	เป็นผาหินใหญ่
เมื่อนั้น	ฝนหอกจ้าว	ลงไล่บ่ถอง
	เวสสุวรรณเจ้า	ฮวยมนต์ยาเป่า
	คนหล่าวล้ม	ตายนั้นเล่าคิน
พอเมื่อ	หอกดาบกำ	ฝูงหมู่แฉนยิง
	กองเต็มหลัง	ครุฑทองแสนชั้น
ครุฑก็	แย่งยังกำ	พลแฉนขัดใส่
	หอกดาบกล้า	ลงเสียบพลแฉน
	พลแฉนล้ม	ตายกองเดียวราษ
ทีนั้น	แฉนบ่ซ้ำ	ธนูพร้อมลวดยิง
ครุฑก็	คาบเอาเสียง	ป็นธูล้านโกฏี
บ่มี	ถองถึกแท้	แฉนย่านบ่ยิง
ครุฑก็	กลืนกินเสียง	ป็นธูล้านโกฏี
	(ไหล) หยาดย้อย	ทางกันถ่านแดง
ชีครุฑ ตกทับ	ช้างและม้า	ล้มถ้าวตายไป
	พลแฉนตาย	อเนกนองแสนต้อ
ชีครุฑ	กลายเป็นก้อน	เหล็กแดงลูกลาบ
	แฉนใหญ่ฟ้าว	ไกวเปื้องแกว่งธนู
	ยิงธนูให้	เป็นหินผาแผ่น
	กั้งฝ้ายฟ้า	กวมไว้หมู่พล
แต่นั้น แฉนจึง	ฮวยมนต์ยา	เป่าคนคินพร้อม
เมื่อนั้น	ยาบยาบพร้อม	แสนโกฏีพญาแฉน
	ฮวยธนูยิง	คินเค็งคองฟ้า

ป็นกีกลาย	เป็นแฮดอ้ง	ปากเป่าเป็นไฟ	
	คะโยงไปขบ	คาบคนตายเมียน	
แฮดกั	เค็งเค็งอ้ง	หลายตัวลันโกฏี	
	ขบคาบเด็น	คะโยงเข้าฆ่าพล	
เมื่อนั้น	แซวแซวก้า	นาโคครุทนาค	
เขาก็	ทำฤทธิ เป็นงูลวง	สวบกลันกินเสี่ยง	
	กาดกาดอ้ง	ปากเป่าเป็นไฟ	
	นาโคขบ	คาบกลันกินได้	
แฮดกั	เป็นเหยื่อทอ้ง	พญานาคกลันกิน	
	เวสสุวัณ ฮวยมนต์ยา	เป่าคนคินพร้อม	
นาคกั	ทำฤทธิให้	ตนเป็นน้ามอกใหญ่	
	ฮากแฮดออก	ตำต้องหมู่ถน	
	ผงฐลีกั้ม	แปวไฟลูกลาบ	
คือดั่ง	เพกเลื้อนก้อน	ผาลันหลันเต็ง	
	พลถนลั้ม	ฐลีผงกระจัดแตก	ไปแหล่ว
	ฮั้นฮั้นก้อง	ปานฟ้าสว่างลม	
	คนหล่าลั้ม	ตายไขว่ซอนผี	แลเยอ
	เสนตาย	อเนกนองหลายต้อ	
แต่นั้น เขาก็	เฮอนฟาว	ยิงธนูยียาบ	
	เป็นเมฆตั้ง	เวียงแก้วแก่นหิน	
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	พญาหลวงถนเถิก	
	ฮวยมนต์ยา	เป่าคนคินพร้อม	
เมื่อนั้น ถนก็	ยาบยาบหิน	ผายธนูเปื้องแกว่ง	
ข้าเชือก	เป็นแม่น้ำ	สมุทรวง้างฟาดฟอง	
	ลืบลาบถวม	พลหลวงคันคาก	
	ฝู่งไพร่น้อย	จมน้ำล่องไหล	
เมื่อนั้น พระกั	ซีจักรแก้ว	ขวางฟองน้ำใหญ่	
น้ำบ่	ไหลผ่าได้	ฤทธิแก้วหมื่นวา	
	ฝู่งไพร่น้อย	เขาจึงมีแสง	
เขาก็	สนสนบป	แล่นมายียาบ	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	เวสสุวัณยักษ์ใหญ่	
พระกั	จำดูตน้ำ	สมุทรวง้างอ่านาน	

เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ผีสาวยักษ์ใหญ่	
	อเนกลัน	พอลันโกฏิกือ	
เขาก็	ทำฤทธิให้	มีตนสูงใหญ่	
	ปากดูดน้ำ	กองกันกายริน	
น้ำก็	วาบวาบแห้ง	บกขาดเงินไป	
	ยามเดียวเลย	ไค่ผงพระลานพื้น	
ก็จึง	เห็นช้างม้า	คนหมู่ตายจม	
	เนืองนองเต็ม	แผ่นดินเหลือล้น	
แต่นั้น	เวสสุวันเจ้า	ฮวยมนต์ผุยเป่า	
เป็นตั้ง	หลับตื่นแล้ว	คืนพร้อมชู้คน	
เมื่อนั้น	ฝูงชาวกำ	พญาเวสสุวัน	
	ยอธนูทอง	ผ่าเผเลี้ยงแกนฟ้า	
	ป็นดำต้อง	พลแกนกระจัดพ่าย	ไปแหล่ว
	แกนหลาวลัม	ตายแท้โกฏีปลาย	
	เคื่องใจเจ้า	พญาหลวงแกนเล็ก	
	พระบ่ข้า	มนต์แก้วเป่าคืน	
เมื่อนั้น	ยาบยาบพร้อม	ฝูงหมู่พญาแกน	
เขาก็	อิงธนูศิลป์	ชู้คนเพื่อนพื้น	
(ก็) เกิด	เป็นเถ้าฮ้อน	ทั้งถ่านไฟแดง	
	อุมคะลุมตก	ท่อกุดอยแท้	
ถึกหมู่	โยธาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
	เดียรดาขลัน	ตายได้โกฏีปลาย	
เมื่อนั้น	เคื่องใจเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	ทงแกว่งจ้าว	ลมอุ้มเถ้าปลิว	
พระก็	ยอเจือดจ้าว	กวัดแกว่งกายขวา	
	ทมทมฝน	หลั่งลงเย็นบั้ง	
	เวสสุวันเจ้า	ฮวยมนต์ย่ำเป่า	
	ฝูงช้างม้า	พลตื้อขึ้นบาน	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	สิทธิเดชของค์ชา	
พระก็	ทวยธนูศิลป์	ผ่าเผเลี้ยงปานฟ้า	
แต่นั้น	คืนคืนก้อง	อากาศกลางทว	พุ่นเยอ
เป็นท่า	ฝนน้ำฮ้อน	ลงถ่วมหมู่แกน	

เมื่อนั้น	แซวแซวก้า	พญาแถนคิงเปื่อย	
	เจ็บแสบฮ้อน	แด่ดินตันตาย	แล้วซาม
	ช่างใหญ่ลุ่ม	ตายไขว่ซอนผี	
	เสนาตาย	โกฏีคือกองล้น	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาแถนฟ้าวฟัง	
พระก็ ฮวยมนต์	ยิงธนู เป็นกองทราย	ดุคกลืนกินน้ำ	
หลังดู	วาบวาบแห้ง	บกไค่ทรายกลืน	
พระก็	ฮวยมนต์ย่า	เป่าคนคินพร้อม	
เมื่อนั้น แถนก็	ใช้ถีบม้า	ไปบอกสัญญา	
เขาก็	ชนพลายฮบ	ต่อมือดูถ่อน	
อันว่า	อาคมนี้	เขาเป็นเสมอภาค	กันแหล่ว
ไผ่บ่	แผ่นแพ้ได้	ความฮู้ต่อกัน	เจ้าเอี้ย
เขาก็	ควรต่อข้าง	ชนเก็บลองแอง	ก่อนเถิน
ตางให้	เห็นสมภาร	ชูคนยามัน	
เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	สิทธิเดชองค์ซา	
ข้าวข้าว	ตะปากง่า	คิงกล้ากล่าวหาญ	
มันหาก	ผากดข้าง	สัดหันขาวเมือก	ภูนี้
ไผ่ผู้	กลายต่อหน้า	ตายใช้ขาดขวัญ	แท้แหล่ว
ค่อมว่า	พระกล้าวแล้ว	เดินหมูเสนา	
สูง	ดาพลายสาร	ชูพญาหงช้าง	
แต่นั้น	ฮั้นฮั้นข้าง	งาขาวคับท่ง	
คือตั้ง	ดาวอยู่ฟ้า	ใสแจ่งชูพญา	เจ้าเอี้ย
ฟังอิน	เมียงเมียงข้าง	เมามันหลายโกฏี	
บู้	กั้วเต้า	ตัวข้างเฮือเฮือง	
หลังดู	มาบมาบเหลือม	แก้วกบเขนคำ	
ฝูงหมู่	งาสารสบ	ปลอกคำเป็นปล้อง	
หลังเห็น	มาบมาบพ้อน	ไกวแกว่งขอคำ	
	แสนพญาหง	ซีเขนหลายต้อ	
ฟังอิน	แซวแซวเอิ้น	หากันตะปาก	
เขาก็	ตะปากง่า	คิงกล้ากล่าวหาญ	
ลือท่อ	ไท่ลุ่มฟ้า	ตูปักลัวแถน	ง่ายแหล่ว
กูจัก	ชนพลายกุม	เก็บเอาแถนฟ้า	

แต่นั้น พึงยนิ	คีนคีนข้าง	แกนหลังไหลมา	พุนเยอ
หลังดู	สอนลอนเต็ม	ท่งหลวงหลายต้อ	
	เฉียงเฉียงข้าง	หลายหมู่ประดับดี	
หลังดู	งามามขาว	ดั่งดาวในฟ้า	
	เสนเสนข้าง	พญาหลวงแกนเกิก	
	มาก่อนหน้า	หาญพันล่งขอ	แล้วขาม
แกนก็	แย่งยังข้าง	พญาหลวงคันคาก	
	ผันผาดต้อ	ชนได้ก่อนพล	
เมื่อนั้น	ข้างต่อข้าง	แสงเก็งคากัน	
	สองแสงฮัด	โอบงาคนเบ้อง	
ข้างก็	ชิดงาเข้า	เอียงกันฟ้าแห่ง	
แต่นั้น	แกนบ่ข้า	ขอเบ้องผ่าเผเสียง	
	ตำถักต้อ	ห้าวพญาคันคาก	
	หมวกแตกฟ้ง	ชะเดินลัมนั่งเซน	
แต่นั้น แปรดหมื่น	สีพันพญาพร้อม	ชนแกนข้างใหญ่	
แกนก็	ตีพลายพัด	ตำรวจเสนีถียรฮ้อง	
	ทมทมข้าง	หลายตัวชนช้อย	
แกนก็	ไสพลายวัน	ฮอดพลคิงพัน	
แสงบ่	หลายตัวข้าง	ฮุมชนจิได้ผูก	เอาแหล่ว
ภูหาก	ตีถิกแล้ว	พญาลัมทับเซน	แท้แหล่ว
เมื่อนั้น	แซวแซวก้า	พญาแกนจาสนั้น	
พระบ่	ยังอยู่ถ่า	เพรียงพร้อมจึงไป	กินา
แข็งว่า	ทันฟ้าพร้อม	ชนเกิบกุมเอา	ได้แหล่ว
ตั้งหาก	เหลือใจนอ	พระยอดเมืองมาฟ้าว	
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	พญาแกนหลายโกฏี	
เขาก็	ตะปากง่า	คิงล้ากล่าวหาญ	
ดูหาก	มิไชยได้	ตีห้าวพญาใหญ่	สุนั้น
ดูบ่	หยุดหย่อนย่าน	ชาวไท้ทืบคน	งายนั้น
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงคันคาก	
พระก็	คล้าดูห้าว	ไค่ปานจุมผ้อง	
เมื่อนั้น	เวสสุณเจ้า	ฮวยมนตยาเป่า	
	ห้าวพระบาทเจ้า	ดีแล้วแวบงาม	

แต่นั้น	แปดหมื่น	สี่พันพญาพร้อม	อีกสาองค์แห่นแห่	
		สะพังพร้อม	หลายชั้นแวดระวัง	
หลังดู		เลินเลินข้าง	เถนเลิงใสแล่น	ไปแหแล้ว
		กำปิกซ้าย	พญาเจ้าครุททอง	
		สองแสงชั้น	คากันมีหย่อน	
		พญาครุทเจ้า	ขอเบื่องฝ่าเผสียง	
		ตำเทริดเจ้า	เถนเลิงลัมถ้าว	
		หมวกแตกฟ่ง	นายท้ายแกว่งชะเต็น	
		เถนเลิงฟ้าว	ไสพหลายผละออก	
		พญาครุทเจ้า	ไสข้างไถ่น้ำ	
		เถนเลิงเจ้า	เถิงพลเสาอยู่	
		พญาครุทเจ้า	คิงฟาวกล่าวหาญ	
ผิว่า		(สุ) หาญแท้	ชนพลายข้าดำว	ดูเถิน
กูบ		หยุดหย่อนยาน	สุแท้ทอโย	
มันหาก		ลือกูแหแล้ว	ครุททองจงบเพท	
ไผผู้		มาต่อข้าง	ตายไข้ขาดขวัญ	ท่านเอ๊ย
แต่นั้น		ชาวเถนย่าน	ครุททองหยุดอยู่	
		ตั้งหมู่ข้าง	เขายังเบึงตาย	
แต่นั้น		คีนคีนก้อง	กำฝ้ายหัวขวา	
เถนลอ		กุนนาโค	ตอกันชนข้าง	
หลังดู		ผงฐลีขึ้น	เมือบนบมิต	
		คีนคีนก้อง	ปานฟ้าลวงลม	
แสนโกฏี		พญาเถนพร้อม	สมุชนพญานาค	
เถนลอ		เป็นหัวเคิก	ข่มพลใสเข้า	
ฟ้งยีน		คีนคีนก้อง	พญานาคชนเถน	
แสนโกฏี		พญานาคโค	บ่หนเหม่าง	
		ลางตัวข้าง	งาเฮียวกักถ่อง	ก็มี
ยังค้อย		สับปะเดิดเต็น	ไสเข้าบ่หน	
แต่นั้น		เผียงเผียงข้าง	ชาวเถนผละออก	คีนแหแล้ว
เถนลอ		ผันต่อข้าง	พญาเจ้านาคหลวง	
		สองกุ่มแก้ว	ผงฐลีมัวมิต	
		ข้างต่อข้าง	เสถียรฮ้องโอบงา	

เมื่อนั้น	พญานาคเบื่อง	ขอคำผลียงผ่า	
	ตำแณล่อ	แม่นหัวเซลล์ม	
แณก็	ถอยถกข้าง	งาเฮี้ยวหักถ่อง	
แต่นั้น	คิ่นคิ่นเบื่อง	แณฟาวฟายคิน	แลแต่
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	พระบาทนาโค	
พระก็	ไสพลายสาร	ไล่น้ำเพื่อนพิน	
	แณล่อเจ้า	เถิงพลตั้งอยู่	
	พญานาคเจ้า	คิงพื่อนกล่าวหาญ	
มาเยอ	แณล่อเจ้า	เสนาตางราช	มาเยอ
กูบ่	หยุดหย่อนย่าน	สั่งแท้ทอโย	ท่านเอี้ย
มันหาก	ลือกูแหล่ว	ทงฤทธิ์พญานาค	จริงแหล่ว
ไผผู้	หาญต่อข้าง	ตายใช้ขาดขวัญ	แท้แหล่ว
แต่นั้น	ชาวแณย่าน	หยุดอยู่คอยไกล	
เขาก็	ชุมพลายเขา	ผ่อตูดายด้	
แต่นั้น	ฮิ่นฮิ่นก้า	พญาหลวงแณหล่อ	
เขาก็	อือทือกุม	เวสสุวันเพื่อนพิน	
	หลายล้ำข้าง	พญาเวสสุวัน	
	แสนพญาชน	ต่อแณเหม่าง	
	แสนตัวข้าง	ชาวแณมัวมิด	มาแหล่ว
	แณหล่อเจ้า	ไสข้างซ่มพล	
แต่นั้น	เผียงเผียงข้าง	เตียรดาขุมชน	
หลังดู	ผงธูลีบด	มิดควันคุงฟ้า	
	เวสสุวันท้าว	พญาหลวงจบเพท	
(ก็) จัด หมุ่ยักษ์	ทงซี้ข้าง	สารกล้าซิ่น	
	เลินเลินข้าง	สารใหญ่พญายักษ์	
เขาก็	ทำฤทธิ์ตัว	ทอฏเหม่าง	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	ธรมีเสียงสนั่น	
คือตั้ง	ธรมีหลบ	หล่มลงคุงพิน	
หลังดู	ทมทมก้า	พญาหลวงแณหล่อ	
	ไหลหลังข้าง	หลายตื้อตัวชน	
ฟังยิน	แซวแซวฮ้อง	กลางนาเสียงสนั่น	พุ่นเยอ
	ฮิ่นฮิ่นข้าง	เสถียรฮ้องท้วนนา	

หลังดู	เสนเสนกำ	พญาเวสสุวรรณ	
	ชนชาวแกน	แกว่งไกวขวาย้าย	
	ทมทมก้อง	ล้านโกฏิพญายักษ์	
	ชนชาวแกน	แตกกระจวนหลายม้าง	
เมื่อนั้น	สนสนช้าง	ชาวแกนผละออก	
ที่นั่น	แกนหล่อเจ้า	ยังคับหน	
	ย่นย่นช้าง	เวสสุวรรณเหวฮอด	
	แกนหล่อเจ้า	ตำต้องฝ่าเผเสี่ยง	
	ผงรุสีกัว	เก๋ากันเค็งคีน	
	แกนหล่อเจ้า	ขอเปื่องฟาดตี	
	เวสสุวรรณเปื่อง	ทางชะแคงฮับแมน	
	ตำถึกด้าม	ขอช้างบ่ถอง	
ที่นั่น	เวสสุวรรณเปื่อง	ขอคำเผเสี่ยงฝ่า	
	ถึกหมวกเจ้า	แกนล้มทับชน	
แต่นั้น	แกนหล่อฟาว	ตีพลายผละออก	ไปแหล่ว
เวสสุวรรณ	ไสพลายผั้น	ไล่่นาคูงใต้	
แต่นั้น	ฮีนฮีนเต้น	ชาวแกนกระจัดพ่าย	ไปแหล่ว
	ไหลหลังเข้า	เวียงแก้วคำจวน	
	เวสสุวรรณพื่อน	ขอคำมีมาบ	
มันหาก ลือท้อ	เวสสุวรรณเป็นพญา	แกมีทั้งค่าย	
กูบได้	กลัวเกรงย่าน	ชาวแกนเชิงดาบ	จริงแหล่ว
ตุจัก	พินผ่าม้าง	จำให้สอยฝน	แท้แหล่ว
เมื่อนั้น	ยาบยาบพร้อม	ฝูงหมู่ชาวแกน	
เขาก็	ตันตูเวียง	ก่อหินหลายชั้น	
ค่อมว่า	แกนไหลเข้า	ในเวียงแล้วคำ	
เวสสุวรรณก็	ไหลหมู่ช้าง	คีนเข้าสู่เวียง	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	สิทธิเดชพญาหลวง	
พระก็	จัดไพร่น้อย	ไหลเข้าสู่เวียง	
พระก็	ทงพญาช้าง	เถิงปราศรัยมาสาด	
พระก็ ขึ้นสู่	ผาสาดแก้ว	อิงเท่งปาวเติน	
สูง	ตันตูไว้	ทวารหลวงอัดแจบ	
ทั้งเล่า	ตกแต่งเผ้า	ปักตูไว้อย่านอน	แท้ตาย

เมื่อนั้น	พระบาทเจ้า	เดินมอดหัวสิน	
สูงจ	ไปกัตกิน	เครื่องเคาแถบพุ่น	
สูงไป	กัตกินด้าม	ขอแถบทุกหมู่	
ฝูงหมู่	คันหอกจ้าว	กินเสียงอย่าหลอ	ท่านเอี้ย
แต่นั้น เขาก็	บินสอดแล้ว	คณามอดหัวสิน	
เขาก็	ทมทมบิน	มีดมัวไปพร้อม	
เขาก็ กัตกิน	คันขอข้าง	พญาแถบทุกหมู่	
แม่นว่า	คันหอกจ้าว	กินเสียงบ่หลอ	แท้แล้ว
เขาก็	กัตกินแท้	ทั้งคินเท่าอยู่	
แม่นว่า	ชาธนูหน้าไม้	กินแล้วฮีบคิน	แท้แล้ว
เขาก็	สนสนแล้ว	บินมาแล้วอยู่	
พอเมื่อ	แดดส่องแจ้ง	ควงฟ้าชูภาย	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	สิทธิเดชพญาหลวง	
พระก็	เดินนาคให้	เอาบัวงบาทมา	
อันว่า	พญานาคให้ ชีท้ายข้าง	ดอมพระองค์คล้องผูก	เอาเถิน
ยามเมื่อ	แถบต่อข้าง	ตีแล้วผูกเอา	ท่านเอี้ย
เมื่อนั้น	โห้งโห้งมั่ง	พญาหลวงตีปาว	
	จัดปาวพร้อม	พลตื้อตัวอีกโข	
หลิงดู	ยabayabแล้	ไหลออกเวียงหลวง	
หลิงเห็น	สนสนพลา	โกฏีกือเสถียรฮ้อง	
ฟ้งยีน	คินคินก้อง	กลองเสพสะบัดไช	พุ่นเยอ
ยนยน	ไทยปะคือคำ	ออกไปเลียนชะล่าย	
	ยายเป็นถ้อง	ถันงามเดียรดาษ	
	สะพาดพร้อม	ธนูหน้าหอกเกียง	
	สอนลอนข้าง	แสนถันแถวถี้	
	ยabayabเหลื่อม	เขนแก้วใส่คำ	
	เผียงเผียงฮ้อง	เดียรดาษงาขาว	
	ทมทมเสียง	คินเค็งคองฟ้า	
หลิงดู	เสนเสนข้าง	ขาวเผือกสัดทัน	
แปดหมื่น	สี่พันตัว	แหแหนพระองค์เจ้า	
พระก็	ทงคอข้าง	สัดทันขาวเผือก	
พญานาค	ขึ้นชีท้าย	ถือบัวงบาทคำ	

เมื่อนั้น	แกนเลิงเจ้า	แกนลอแกนหล่อ	
	แกนเล็กเจ้า	แกนตื้อข่มพล	
เขาก็	ยาบยาบแส	ไหลออกเวียงหลวง	
	ทมทมพลาย	คีนเค็งเสถียรอุ้ม	
	ไหลหลามแส	เต็มนาท่งใหญ่	
ปัฐ	ก็ตัวเต้า	อนันตตื้อตัวตง	
	ฮั้นฮั้นเค้า	คับแผ่นธรณี	
	ทมทมไหล	หลั่งไปปานน้ำ	
เขาก็	ตามหัวหน้า	เวสสุวัณคีคีน	แลเยอ
	คีนคีนก้อง	ปานฟ้าผ่าผลียง	
	พญายักษ์ได้	พอล้านตัวอีกโข	
	เวสสุวัณถือ	ข่มพลเหม่าง	
หลังดู	ผงฐลิขันธ์	เป็นคว้นมัวมีด	
	เผียงเผียงช้าง	ชนฮือโฮบงา	
แต่นั้น	เหลือแสงเจ้า	เวสสุวัณผละออก	
แกนหาก	หลายผอกพัน	คือน้ำหลังนอง	
ฟังยิน	คีนคีนก้อง	แกนไล่นามา	แลเยอ
	เวสสุวัณท้าว	ถอยพลียาบ	
	ฮอดพระบาทเจ้า	เขายังปักลาย	
หลังดู	กำปักซ้าย	เบื่องฝ่ายขวา	
เขาก็	เสียนงาพลาย	พาบชนเหม่าง	
	ทมทมก้อง	กุมกันเสียงสนั่น	
	กำปักซ้าย	ขวาค้ำบน	
ฟังดู	สัวสัวกำ	พญานาคหัวขวา	
พลายสาร	มีแสนถือ	ต่อแกนมียาน	
	กำปักซ้าย	แสนโกฏิพลายสาร	
	ครุฑทองพลาย	ชีชนมียาน	
หลังดู	ทมทมพิน	งาพลายขวินไขว่	กันนั้น
	ช้างต่อช้าง	ชนฮือโฮบงา	
หลังดู	ผานผานช้าง	พลายวัณแกนเล็ก	พุนเยอ
เขาก็	ชนผ่าม่าง	มาแท้บน	
แปดหมื่น	สี่พันพญาพร้อม	ชนกันตางราช	

	เฟียงเฟียงข้าง	แกนแพ้ไถ่มา	พุ่นเยอ
หลิงดู	ชาดชาดข้าง	แกนหลายแสนโกฏี	
เขากี้	ผันผ่าม่วง	ตำต้องต่อพระองค์	
	สัดหันข้าง	พระองค์ทงฮัดโอบ	
ข้างกี้	แยงเก็งข้าง	วงงเกี้ยวกอดงา	
เลยเล่า	บิตฮัดเข้า	เฮียงกันฟ้าแพ่ง	
ทีนั้น	แกนบ่ข้า	ขอเปื่องป่ายตี	
เมื่อนั้น	พญาคันคากเปื่อง	ขอคำฮับแมน	
ทีนั้น	ขอแกนหัก	ชาดลงสามบัน	
	แกนเลิกฟาว	สะเทินใจตกคมะ	
	ขอแกนหัก	ชาดลงเป็นบัน	
เมื่อนั้น	องค์ซาเปื่อง	ขอผ่าหัวแกน	
	ตำทางชะแคง	ถักหัวแกนล้ม	
แกนกี้	มัวเมากลั่ง	เทิงเซนซีเซียน	
พญานาค	ถ่มบาศบ่วง	ดิงฮือฮัดคอ	
เลยเล่า	บิตชะพันเกี้ยว	หาวยลิมมัดศอก	
ทีนั้น แกนกี้	เฮฮ้อฮ้อง	หั่งไห่วาโยม	พระแหล่ว
ข้ากี้	หลงใจแท้	เป็นกรรมโทษใหญ่	จริงแหล่ว
ขอแก่	พระบาทเจ้า	บุญกว้างผดผาย	แต่ถ่อน
เมื่อนั้น พญานาค	กุมเอาได้	พญาแกนทั้งเครื่อง	
เลยเล่า	ผูกแกนกับ	แม่เซนเอาข้าง	
เมื่อนั้น	สิทธิเดชได้	พญาแกนชมชื่น	
	ค้อนฟาดฆ้อง	เดินให้ป่าไป	
พญานาค	ขึ้นขี่ข้าง	พลายวันแกนเลิก	
	หมึงหมึงฆ้อง	พญาเจ้าป่าไป	
ตุหาก	ผูกเอาได้	แกนหลวงทั้งเครื่อง	จริงแหล่ว
สูอย่า	หาญต่อข้าง	โยมถ่อนชูพญา	ท่านเฮีย
ฟิงยีน	โห่งโห่งฆ้อง	พญาหลวงตีป่าว	พุ่นเยอ
	พญานาคเจ้า	ตีฆ้องป่าไป	
เมื่อนั้น	แกนเลิงพร้อม	แกนลอแกนหล่อ	
	ฟิงพากย์ถ้อย	จาแจ้งถอดพล	
ฟิงยีน	ว่าเพิ่นได้	พญาใหญ่แกนหลวง	ว่าอัน

เขาก็	กลัวเกรงตก	คะมะใจโดนเด่น	
หลังดู	เหลือนเหลือนกำ	หัวขวหักพ่าย	
	กำปิกซ้าย	ถอยข้างพ่ายคิน	แล้วซาม
ฟังยิน	ทมทมเดิน	ไสพลายเลยแล่น	ไปแหล่ว
เขาก็	เขียววันคิน	บ่เซาเดินตัน	
	หลายวันได้	หลายคินครวถีบ	
ก็จึง	ฮอดแห่งห้อง	เมืองบ้านที่ตน	
เมื่อนั้น เขาก็	ไหลพลเข้า	ในเวียงแก้วเครื่อง	
	แล้วเล่าขึ้น	เฮือนเหย้าแห่งตน	
เมื่อนั้น	แถบเลิงพร้อม	แถบลอแถบหล่อ	
	ขึ้นขาบไหว	เทวีแก้วแม่เมือง	
บัด (นี้) ผูกข้า	ทูลบาทพัน	พระราชเทวี	
	เหลือแสงชน	เพิ่นแข็งประจัญแพ	
	ตกถ้อยแท้	ฐานต่ำเสียไชย	
เลยเล่า	เสียจอมเมือง	เพิ่นกุมเอาได้	
	เสียทั้งข้าง	พลายวันพระซี	ไปนั้น
กับทั้ง	นายซีท้าย	หัวพร้อมทำพระองค์	เจ้าเอี้ย
ดูข้า	ชนฮาดฮือ	ชิงยาดเหลือแสง	มากแหล่ว
เถิงที่	งาสารหัก	ก็จึงคินมาแท้	
เมื่อนั้น	หยิ่งหยิ่งหน้า	พระราชเทวี	
	ฟังกลอนคำ	ข่าวเสียผิวแก้ว	
เมื่อนั้น	เทวีแก้ว	มือผ่าเผลียงอก	
สั่งเล่า	มาวางป่า	พระยอดเมืองตายข้า	
เพิ่นจัก	มาเทมา่ง	เอาเมืองทลายหม่น	ไปแหล่ว
อย่าได้	หวังอยู่ได้	เสียเจ้าพระยอดเมือง	นี้นา
แม่นยำ	เงินคำแก้ว	เมียขวัญกับประทีบ	ก็ดีถ่อน
เพิ่นจัก	หยุบยาดฮือ	เอาเสียงอย่าคะนิง	เจ้าเอี้ย
ค่อมว่า	นางกล่าวแล้ว	ลัมถ่าวตีทวง	
	เถิงบรรทม	แทนคำหิวให้	
	ทมทมพิน	โงงหลวงเสียงสนั่น	
ผูกหมู่	สนมท่มน้อย	หิวให้ชู้คน	
	สะพาดพร้อม	เต็มแผ่นพระลานคำ	

	สาวสนมหก	หมื่นนางแต่ดั้น	
	สัวสัวให้	คับคั่งโองคำ	
เสนา	ทั้งชาวเมือง	อยู่เหงาทั้งค้าย	
เมื่อนั้น	แถนเลิงเจ้า	แถนล่อแถนหล่อ	
เขาก็	เดินพลตัน	ปล่องปีกดูหินล้าน	
	เวียงแถนกวาง	หินแลงแก้วก่อ	
	ทั้งแปดชั้น	ระวังอ้อมขอบเมือง	
เขาก็	ตันทวารแจบไว้	หนแห่งปีกดู	
เขาก็	คาค้างไว้	หลายต้อเลียบเวียง	
	คั่นคั่นก้อง	ยิงหน่วยสะบะบลวง	
เขาก็	ปองพลแข็ง	เชื่อนเมืองมีย่าน	
บัดนี้	จกกล่าวถึง ภูมิเจ้า	ราชาสิทธิเดช	
พระก็	มีโชคได้	แถนฟ้าขึ้นชม	
พระก็	เดินเขาเกี้ยว	พันธะนังบัวบาท	
	ตีม้อยเส้น	ปิงหมั่นใส่เชน	
แล้วเล่า	เดินไพรพร้อม	ฝูงหมูโยธา	
	นำแถนเมื่อ	สู่เมืองอย่าช้า	
เมื่อนั้น	คั่นคั่นก้อง	ฝูงหมูโยธา	
เขาก็	เดาดาตี	คาดพลายเลียนชะล่าย	
ฟังยิน	โห่งโห่งผ้อง	พลหลวงไหลออก	พุ่นเยอ
ภูธร	ทงหอบรางค์	แห่ยงค์คำเทิงช้าง	
	นางงามแก้ว	อุตรเทียมผ่าง	
	หลิงหล้าเยี่ยม	พลต้อแห่นา	
หลิงดู	เฟื่องเฟื่องพ้อน	ปะคือคำไปก่อน	
	เสดตะสัดย่มกั้ง	พระองค์เจ้าหมื่นดวง	
หลิงดู	สนสนแส	อาชาไนยหลายโกฏี	
	คั่นคั่นช้าง	อนันตต้อติวสาร	
	ยabayabพร้อม	ไท่หอกกลาค้า	
	ไหลหลามไป	ดั่งทรายไหลแล้ง	
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคั่นคราวถีบ	
ก็จึง	ฮอดแห่งห้อง	เมืองบ้านที่แถน	
	พลหยิ่งเท่า	เต็มนาท่งใหญ่	

แถนก็	อัดแจบไว้	ปักตูกว้างบไซ	
เมื่อนั้น พระก็	ใช้ถีบม้า	ไปฮอดตูเวียง	
	ถามขาวแถน	หมุ่นตันตุนั้น	
สู่ยัง	โยมตูหรือ ฮูว้าง	จึงแข็งขัดอยู่นั้น	
พระก็	ใช้ถีบม้า	ไปแท้ซู่พญา	เจ้าเอ๊ย
เมื่อนั้น	แถนเลิงพร้อม	แถนล่อแถนหล่อ	
	เขากล่าวกล้า	ตุนีบโยม	ง่ายแหล่ว
ไผผู้	มาผาบแพ	ซิงยาดเอาเมือง	ดั่งนั้น
ตูกัก	พันหัวเสีย	หมุ่นธูลีหลายม่าง	
ค่อมว่า	เขากล่าวแล้ว	เลยลั่นสะบู่หลวง	
	เค็งเค็งเสียง	คิ่นเค็งคูงฟ้า	
แต่นั้น	สนสนม้า	คินมาโดยด่วน	
	เขาขาบไหว้	แถนกล่าบโยม	พระเอ๊ย
เมื่อนั้น	สิทธิเดชเจ้า	ราชาบุญมาก	
	พระบข้า	ธนูแก้วแกว่งยิง	
ป็นก็	ไปดำต่อง	เวียงแถนกระจัดหมุ่น	
	ทั้งแปดชั้น	หลายม่างแบ่เพ	
	คิ่นคิ่นก้อง	เสียงสนั่นธรณี	
คือดั่ง	ภูผาผง	เกลื่อนลงหลายม่าง	
แต่นั้น	ฮิ่นฮิ่นพร้อม	ขาวแถนย่านลั่น	
ดูที่	เวียงใหญ่ล้อม	เลยสะท้านฟ้ายพัง	
लगฟ่อง	โตนเฮือนฟ้า	เอาเมียบปแล่น	ก็มี
บางฟ่อง	อุ่มลูกน้อย	ทั้งฟ้าแล่นหนี	
लगคน	เฮฮนให้	ไปมาซี้ลั่ว	
บางฟ่อง	อุ่มกอดซู้	เอาได้แล่นหนี	
เขาก็	ป่าข้างม้า	สรรพสิ่งของเฮือน	ก็มี
	เงินค่านับ	โกฏิก้อมีเอื้อ	
เขาท้อ	เอาตัวเว้น	โตนเฮือนเข้าป่า	จริงแหล่ว
บางฟ่อง	ละเลื้อผ้า	เปลือยเดินแต่ตัว	
อันว่า	สาวฮามน้อย	ตกใจย่านลั่น	
	แกลั่นไว้	เปลือยเดินแต่ตัว	แท้ตาย
อันว่า	เผมาแก่พร้อม	ญิงชายน้อยใหญ่	ก็ดี

เขาก็	เข้าป่าไม้	ไปสี่ชูคน	เจ้าเอ๊ย
บางพ่อง	จับแมวได้	มาอ่องตางลูก	ก็มี
อันว่า	ลูกอ่อนน้อย	ในส่วมบ่เอา	
บางพ่อง	โดนเหียนฟาว	ลงไปทางท่า	
มันก็	โดนใส่น้ำ	ดำสี่บ่ตึง	เจ้าเอ๊ย
แต่นั้น	สิทธิเดชให้	พระบาทองค์ชา	
พระก็	ไหลโยธา	เข้าไปเวียงกว้าง	
พระก็	แย่งย้งห้อง	โงงถนหลังใหญ่	
	เขาจอดช้าง	เอียงฮ้านแทบเกย	
พระก็	หลิง (หล่ำ) ขึ้น	โงงถนหลังใหญ่	
	ขึ้นแท่นแก้ว	ถนท้าวწွံสูง	
	นางงามแก้ว	อุดมเทียมผ่าง	
	สองแจ่มเจ้า	ทงพินแผ่นคำ	
	ยabayยabayเหลือม	ไกวแกว่งจำมอน	
	เสนาหลาย	โกฏิกือพุลนี้ว	
พระก็	เดินเขาให้	เอาพญาถนใหญ่	
	ขึ้นสู่ห้อง	โงงกว้างใส่คา	
กับทั้ง	ใส่ซิกไว้	หมวยหมื่นชวนเหล็ก	
กับทั้ง	สาละพัน	สู้อย่างฮึงไว้	
	คนเซ่งขึ้น	สามพันแทนแท้	ดีเนอ
อย่าได้	ป่าละแท้	ถนนี้เชื่อนแซ่ง	แท้ตาย
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมูโยธา	
ยูท่าง	เทเอาของ	อเนกนongฤไ้	
	เดียรดาขลัน	สาวถ้าวเมืองถน	
	โสมดิงาม	ตั้งสาวสวรรคฟ้า	
เขาก็ ยูท่าง	ชมหลายชู้	นางงามยวดอึง	
	คิงอ่อนเกลี้ยง	ปานฝ้ายดีดผง	
หลิงดู	ยabayยabayแล	เขาแบ่งปันนาง	
ยูท่าง	ชมสาวถน	อิมก็ใจปางนั้น	
	ลางคนได้	เมียสองสามสี่	ก็มี
ลางพ่อง	ได้เมียห้า	มาซ้อนอิมก็ใจ	
ฝูงหมู่	ครุฑนาคพร้อม	ผียักษ์ทงฤทธิ	

เขาก็	ทำฤทธิเป็น	บ่าวฮามงามย้อย	
เขาก็	ยุสผูกหลั่น	สาวแกนยียาบ	แลเยอ
	สุขยั้งลั่น	บุญเจ้าเหลื่อมจำ	
แม่นว่า	ฮ้อยประเทศท้าว	แปดหมื่นสี่พันพญา	ก็ดี
ก็ยูท่าง	ชมสนมแกน	ฮูบงามยี้แยม	
หลิงดู	ยาบยาบแล	พลหาญล้านตัว	กือนั้น
ยูท่าง	กลับก่ายซ้อน	สาวฟ้าอ้อมก็ใจ	แท้นา
เมื่อนั้น	แกนเลิงพร้อม	แกนลอแกนหล่อ	
	แกนหล่อแบ	เป็นผู้ช่างออย	
เขาก็	ตกแต่งได้	สาวหนุ่มพอสแน	
	คิงควนงาม	ตั้งอินทรलगแต่ม	
	มาถวายไว้	องค์ชาลสิทธิเดช	
	เป็นสนมหนุ่มน้อย	ตามเจ้าป่าลือ	
เขาจึง	นำไปไหว	ถวายบานบุญมาก	
ทั้งเล่า	ถวายเมืองแกน	แก่พระองค์เป็นเจ้า	
บัดนี้	บุญมีเจ้า	จอมหัวผายไผด	ปางนี้
ขอราชนา	พระองค์อยู่สร้าง	เมืองนี้สำราญ	พระเอี้ย
ฝูงข้า	ขอชีวิตแท้	ดอมพระองค์ผายไผด	ปางนี้
โทษข้า	มีหมื่นชั้น	ขอเลี้ยงไผดผาย	แต่ก่อน
อันหนึ่ง	ราชาเจ้า	พญาหลวงแกนเล็ก	นั้นนา
ขอพระ	ผายไผดเลี้ยง	ปางนี้อู่ดู	แต่ก่อน
อันหนึ่ง ตางให้	เป็นข้าใช้	ตามดินภูวนาถ	จริงเถ็น
ขอพระ	อดโทษแท้	ปางนี้อ่าไล	พระเอี้ย
เมื่อนั้น	ผู้ผ่านพัน	สิทธิเดชพระองค์ชา	
พระก็	ชั่วชั่วเสียง	บักลัวเกรงยาน	
เฮาบ	ได้ปรารภนาสร้าง	เมืองแกนชิงายด	สังนา
เขาก็	มาผาบม่าง	เอาได้สั่งสอน	เจ้าเอี้ย
ยังว่า	เป็นแกนฟ้า	คลองบูรณาสังบจือ	
สั่งมา	ละฮึดบ้าน	คลองเฒ่าแต่ปฐม	นั้นเด
ยามแต่	บุพเพพ่น	พญาแกนยังแต่ง	ฝนตาย
บัดนี้ แกนหาก	มาแข่งขัด	โอดสะทาวโง่งน	
เขาจึง	มาผาบแพ	พญาแกนน้อมสว้ย	จริงแท้ลว

คันว่า ยังจัก	ลงส่วยแท้	เฮาตั้งบกระทำ	ท่านเอี้ย
อันหนึ่ง อย่าได้	หวงแหนไว้	คุงคานาคล่อง	
จงให้	นาคขึ้นหลิน	ตีนี่ดังปฐุม	ท่านเอี้ย
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมู่พญาเถน	
เขาก็	ทูลมือนบ	ว่าโดยพระองค์เจ้า	
แต่นั้น พระจึง	เดินนาคให้	แก้ปล่อยพญาเถน	
	นาโคพระ	ปล่อยเถนวางไว้	
เมื่อนั้น	พญาหลวงเจ้า	ราชาสิทธิเดช	
พระก็	เสด็จจากห้อง	โองกว้างสู่สนาม	
พระก็	ไล่โองให้	เถนหลวงขึ้นนั่ง	
	ภูวนาถเจ้า	เถนฟ้าขึ้นชม	
แต่นั้น	เถนเลิงพร้อม	เถนล่อเถนหล่อ	
เขาก็	มาฟ้าพร้อม	คุณเจ้าสู่ขวัญ	
ฟังยิน	ทมทมพร้อม	ขาวเถนชมชื่น	
เขาก็	ตกแต่งพร้อม	ควายช้างสู่ขวัญ	
ให้พระ	ยืนยาวหมั่น	ล้านตัวแสนกับ	
	โทยภัยสัง	อย่ามีมาต้อง	
แต่นั้น	บอระบวนแล้ว	คุณขวัญภูวนาถ	
	เถนเล็กเจ้า	เดินท้าวชูพญา	
เมื่อนั้น	ฮีนฮีนพร้อม	พลเถนหลายตัว	
เขาก็	ตกแต่งพร้อม	โดยเจ้าชู้ประการ	
แต่นั้น	ยบายบพร้อม	พญาหลวงเถนเล็ก	
	ลงจากห้อง	โองกว้างสู่สนาม	
	ยบนยบพร้อม	ฝูงหมู่โยธา	
เขาก็	ไหลหลามไป	สู่สนามพญาพร้อม	
เมื่อนั้น	ยบายบพร้อม	กัมขาบสามที	
เขาก็	ยอเทียนคำ	มอบลายพระองค์เจ้า	
	ทานโทษถอน	ฝูงข้ากระทำผิด	
	ขอสมมา	ผ่างดินพระองค์เจ้า	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	องค์ชาสิทธิเดช	
พระก็	ชมชื่นดำน	เสียงห้าวบักลัว	
	หม่างหม่างหน้า	หลิงหล้าชาวเถน	

	ข้า (๗) เสียง	กล่าวจาจงตัน	
บัดนี้ เขาจัก	สอนสั่งเจ้า	ทั้งหลายจำจื่อ	เอาถ่อน
อย่าได้	โลฮิตบ้าน	คลองเฒ่าแต่ปฐม	นั้นเนอ
ค้นว่า	เถิงขบฟ้า	ปีใหม่เดือนหก	เมื่อใด
จงให้	ฝนฮวยฮ่ำ	ซูปือย่ำแล้ง	
เถิงเมื่อ	เดือนเจ็ดล่ำ	ฝนฮำดินอ่อน	เมื่อใด
ท่านจง	ผายปลุกเข้า	นากว้างซูปี	นั้นเนอ
จงให้ เม็ดเข้า	ท่อกหมากพริ้ว	ตันท่อลำตาล	
	เป็นฮวงยาว	คำวพระองค์แงน	
ยามเมื่อ	เข้าแก่พร้อม	สุกเฮือเติมนา	เมื่อใด
จงให้	หล่นจากขวน	เมื่อเล่าสู่ฮอง	นั้นเนอ
ค่อมว่า	พระกล่าวแล้ว	แกนขาบทูลมือ	
	โดยภูธร	สั่งสอนจำไว้	
อันว่า	บุญมีเจ้า	จอมหัวสอนสั่ง	ปางนี้
ฝูงข้า	จักแต่งตั้ง	โดยได้ตั้งคะนิง	พระเอี้ย
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	ราชาสิทธิเดช	
พระก็	สอนคลองธรรม	แก่แกนปางนั้น	
ฟังเยอ	สอนลอนพร้อม	ชาวแกนจบเพท	นั้นเอี้ย
อย่าได้	บังเบียดผู้	บุญกว้างบตี	เจ้าเอี้ย
อันว่า	สมภารนี้	ยังติกว่าศาสตรศิลป์	(ว่า) ดาย
แม่นว่า	จบเพทพร้อม	บุญแพ้วบาบมาร	เจ้าเอี้ย
เป็นตั้ง	โพธิสัตว์เจ้า	โกนาตัดเกศ	ปางนั้น
พระก็	นั่งแท่นแก้ว	พุทโธตั้งอยู่	
ยังมี	พญามารผู้	ทงฤทธิจบเพท	
มันก็	บังเบียดแท้	พุทโธเจ้าชูองค์	
มันก็	เหิงสาเจ้า	สัพพะบุญองค์ประเสริฐ	
ย่านทอ	เป็นพระเจ้า	องค์ล้ำหลินตน	
มารก็	ขี่ช้างฮ้าย	ตัวชื่อนาพา	
มันก็	ถือพลไป	ผานแล้วพระองค์เจ้า	
อันว่า	กำลังมาร	บ่อาจสังขยาได้	
สรรพสิ่ง	ผีโหดฮ้าย	เขาพร้อมพำมาร	เจ้าเอี้ย
เขาก็	มาแล้วเจ้า	ตนบุญองค์ประเสริฐ	

	อนกก้าน	ผีฮ้ายช้อยมาร	
มารก็	ทงคอข้าง	ทวยอิงธนูไล่	พระองค์นั้น
ป็นก็ เกิดเป็น	ดวงดอกไม้	บูชาเจ้าแทบดิน	
มารเล่า (อิง) ขึ้น	เป็นเถ้าฮ้อน	ทั้งถ่านไฟแดง	
ตกลง	ฮำพุโธ	บ่ถองพระองค์เจ้า	
ป็นเล่า	กลายเป็นผ้า	ทิพย์อ่อนแดงงาม	
	บูชาแทบ	ดินพระองค์เจ้า	
มารเล่า ให้เป็น	น้ำฮ้อนตก	ไล่ฮำพระองค์	
ป็นเล่า	กลายเป็นน้ำ	คันโธหอมฮ่วง	
	ตกหยาดย้อย	บูชาเจ้ายอดพุโธ	
ก็หาก	หมดเสียเสียง	อาคมศาสตร์เพท	เสียแล้ว
มารเล่า	ขัดหอกง้าว	ให้ถึกสัพพัญญู	
เลยเล่า	เป็นมาลา	กลืนหอมบูชาเจ้า	
แต่นั้น	พุโธเจ้า	ทงธรรมองค์ประเสริฐ	
พระก็	คิดตอตั้ง	บุญสร้างแต่หลัง	
พระก็	เห็นแก่นแก้ว	นางนาถธณี	
นางก็	จำจื่อน้ำ	หมายทานพระองค์หยาด	ไปนั้น
นางก็	บุแต่พื้น	ดินฟูนออกมา	
	โสมขาวเขียว	ฮูปงามยี่แย้ม	
นางก็	ยอมมือไหว้	สัพพัญญองค์ประเสริฐ	
	ถวายเหตุให้	พระองค์แจ้งจื้อบุญ	
ข้านี้	ธรรมชาติเชื้อ	นางนาถธณี	พระเอ๊ย
ข้าก็	จำกองบุญ	แห่งพระองค์เป็นเจ้า	
อันว่า	อุทิศน้ำ	หมายทานพระองค์หยาด	ไปนั้น
	แต่อเนกชาติฟุ่น	มาแท้จื้อจำ	นี้แล้ว
ข้าก็	ขอตไล่เกล้า	ผมตูดมาถวาย	
ข้าจัก	มายมายผม	ผาบมารปางนี้	
ค่อมว่า	นางกล่าวแล้ว	มายเกศเกสา	
นางก็	ทวยมีองาม	ฮูดผมเป็นน้ำ	
เลยเล่า	เป็นนทีน้ำ	วังหลวงสมุทรใหญ่	
	หาดหาดน้ำ	ไหลก้องฟาดฟอง	
	ไปถวมนถัม	ข้างชื่อนาหา	

หลังดู	คอพลายหัก	ตัวคินเมื่อท้าย	
	หมมหม่น	ไหลมารกระจัดล่อง	ไปแหล่ว
แม่นว่า	ผีโหดฮ้าย	ไหลน้ำจุ่มจม	เจ้าเอี้ย
อันนี้	ชื่อว่าบุญ สมภารแพ	อาคมจบเพท	จริงแหล่ว
มารเล่า	มุดมอดเมียน	ไปใหม่แผ่นแดง	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น	สิทธิเดชเจ้า	องค์ประเสริฐสัพพัญญู	
พระก็	มีไชยแข็ง	ข่มมารทั้งค่าย	
พระก็	ลือชาแท้	เป็นครูทั้งโลก	
	สอนสั่งให้	คนสร้างแต่งบุญ	เจ้าเอี้ย
อันว่า	บุญสมภารค้า	มีไชยสุขใหญ่	
แม่นว่า	ตายเกิดขึ้น	เมื่อฟ้าอยู่กะเลิม	เจ้าเอี้ย
	ศาสตรศิลป์สู้	พาดนตกต่ำ	
กลางเทื่อ	ได้ฆ่าเจ้า	บุญกว้างบาปเต็ง	เจ้าเอี้ย
เหตุว่าตน	จบเพทด้วย	อาคมแข็งขนาด	
ตั้งต่อ	จิตชะงากแน่น	ฟันฆ่าไขว้ขืน	
ยามเมื่อ	ตายไปใหม่	อเวจีหม้อใหญ่	
	คึงเปื่อยเป่	นอนฮ้ายเฮ้งจ้อ	
	ตกต่ำแท้	ทุกขอยู่มีนนาน	
ก็ห่อ	จมอเวจี	เวทนนานมั่ว	
เป็นแต่	เวรหลังฮ้าย	ปาบึงทำบาป	
	เจ็บแสบฮ้อน	คาหม้อหมื่นปี	เจ้าเอี้ย
ชาติที่	หลายคนนี้	หลายอาคมจบเพท	จริงแหล่ว
แม่นว่า	ฮูยงลิ้น	อ่ำไฉ้จิงคร	เจ้าเอี้ย
อันนี้ ชื่อว่า	คลองธรรมแท้	พญาเถนจำจื่อ	เอาเถ็น
	อย่าเบียดผู้	บุญกว้างปดี	เจ้าเอี้ย
อันหนึ่ง	เห็นว่าเพ็น ต้องตอยฮ้าย	คำบ่ยาอย่าได้ยา	ไปเนอ
หลอนว่า	แม่นนักปราชญ์เจ้า	บุญกว้างถ่อมตน	บ่ฮู้
ชาติที่	สมภารสร้าง	ภายหลังไผ่ป่อง	เห็นแหล่ว
ยามเมื่อ	บุญส่งขึ้น	คือน้ำมากนอง	เจ้าเอี้ย
แม่นว่า	ยามยังน้อย	ตนพระองค์ก้าเกิด	มานั้น
เขาก็ ยังทำ	ฤทธิ์เป็นตั้ง	คันคากคำตัวน้อย	
ก็เพื่อ	กลัวเกรงย่าน	โพยภัยสรรพสิ่ง	

	หลงพบผู้	ฤทธิ์กล้าหิ้นตน	บู้
เขาก็	ทำตัวน้อย	เป็นปอมล้อยู่	
ยามเมื่อ	บุญช้อยคำ	ชูขึ้นก็จึงเอียง	เจ้าเอี้ย
ยามเมื่อ	บุญตัวน้อย	สมภารตกต่ำ	
อย่าได้	จิตชะงากแน่น	สะหาพ้นเพิ่นซัง	
ให้ทำเพศ	เป็นดังจ้อง	หลุบอยู่ดอมคั้น	น้นเนอ
ยามเมื่อ	สมภารเอียง	ก็จึงคิงยามน้น	
เห็นเพิ่น	สมภารน้อย	คำสะหาอย่าได้ต่ำ	
หลอนว่า	แม่นชาติเชื้อ	แนวท้าวลูกพญา	บู้
เพิ่นหาก	ทำตัวน้อย	ผญาล้อยู่	
ยามเมื่อ	สมภารเอียง	ผ่อคอยบ่มีได้	
อันหนึ่ง	เป็นแถบฟ้า	ฮักสาคนเมืองลุ่ม	ดีตาย
เขายัง	ได้สืบสร้าง	บุญคำฮอดแถบ	เจ้าเอี้ย
บุญจึง	มาคูนคำ	พญาแถบสุขยิ่ง	จริงแหล่ว
เขายัง	ไหลหลังน้ำ	บุญให้ฮอดแถบ	แท้ตาย
แม่นว่า	องค์ผู้ ทงศีลสร้าง	ปารมีผายผื่อ	กิตติ
ยังเล่า	ไหลหลังน้ำ	บุญให้ฮอดพรม	เจ้าเอี้ย
ก็จึง	ลุลาภได้	เป็นใหญ่พญาจักร	ดังนี้
ก็เพื่อ	บุญชูชก	ช้อยอินทร์คูนคำ	
ยามเมื่อ	สมภารน้อย	ทำตนเป็นคั่นคาก	คำแหล่ว
บาดเมื่อ	บุญส่งขึ้น	ทั้งค่ายขาบทูล	เจ้าเอี้ย
แม่นว่า	สะพาตพร้อม	ฝูงหมู่พญาแถบ	กิตติ
หากได้	ทำบุญหลาย	แต่เมืองคนพุน	
บุญจึง	มาชูคำ	มาเกิดเมืองแถบ	น้นแหล่ว
	สมภารยศ	ยิ่งเอียงคองฟ้า	
สังเล่า	มาไล่เสียเค้า	กกบุญเมืองลุ่ม	ดังนี้
มาบ่	แตงน้ำฟ้า	ลงล่างตอบคุณ	น้นเด
เห็นว่า	เถิงสุขแล้ว	ลิมคุณเจ้าที่	บ่ควรตาย
คั่นว่า	บุญบ่คำ	จิม่าได้เกิดเทิง	นี้ฤ
แม่นว่า	อินทร์พรมเกิด	เมืองสวรรคตเวทโลก	กิตติ
เพิ่นหาก	ได้สืบสร้าง	บุญคำแต่เมือง	คนพุน
บุญจึง	นำตนขึ้น	เมื่อเถิงเทวโลก	

ก็เพื่อ	ได้สืบสร้าง	บุญกว้างแต่หลัง	
แม่นยำ	สัพพัญญู	เสวยอยู่นิรพาน	ก็ดี
พระจึง	ยังอาศัยเมืองคน	ก็เพื่อบุญมาค้า	
ก็จึง	ได้เกิดพุน	ชั้นชื่อนิรพาน	
	ทองคำสุข	อยู่ยืนยาวกว้าง	
อันที่	นิรพานพุน	บ่หอนตายสักเทือ	
ก็หาก	สุขยิ่งล้ำ	คำเฒ่าบมี	เจ้าเอี้ย
ไผ่ผู้	ลูโซคได้	เมื่อเกิดนิรพาน	ก็ดี
ก็เพื่อ	ได้สืบสร้าง	บุญแต่เมืองคน	
อันที่	เมืองคนพุน	ควรถนอฮักยิ่ง	จริงแล้ว
อย่าได้	ละ (ฮิต) ไว้	ฝนฟ้าแต่งดี	ท่านเอี้ย
อย่าได้	ไหลถ่วมพัน	ยวดยังเป็นกระดัด	
ให้สม	พอดังาม	แต่งเสมอดีแท้	
ค่อมว่า	พระสั่งแล้ว	บอระบวนทุกสิ่ง	
ถนาก็	สาธุการบ	ชูพญาเพรียงพร้อม	
	สาธุการเจ้า	บุญมีสอนสั่ง	ปางนี้
เหมือนดั่ง	ธรรมพระเจ้า	องค์ล้ำเทศนา	แน่นอน
แต่นั้น	ยาบยาบพร้อม	ยอมมือกัมขาบ	
	ทูลบาทเจ้า	บุญกว้างเลิกลา	
	ยาบยาบพร้อม	ขึ้นสู่โงงหลวง	
	ยินดีชม	ขึ้นบานดอมเจ้า	
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	พญาหลวงถนอเด็ก	
	เดินไพรพร้อม	ชาวฟ้าชูพญา	
ยังเล่า	จัดสำท้าว	ตกแต่งโดยพลัน	
	ทั้งเสนา	ชูคนอย่าช้า	
บัดนี้ เหาจก	บายศรีเจ้า	บุญมีองค์ประเสริฐ	
สูง	ตกแต่งพร้อม	ควายช้างสู่ขวัญ	พระเถ็น
เมื่อนั้น	ยาบยาบแต่	ฝูงหมูขาวถนอ	
	เดินกันตก	แต่งปูนควายช้าง	
เขาก็	หามาพร้อม	ของดีสรรพสิ่ง	
	ผ้าทิพย์พร้อม	คำแก้วแก่นเงิน	
	นับอ่านได้	แสนโกฏีกือกอง	

...	...	.. ถวายเจ้า	
ให้ได้ แปรดหมื่น	สี่พันช้าง	ตัวพราขาวเผือก	
	มามอบให้	ถวายเจ้าพระยอคเมือง	
อันว่า	อาษาโนยมา	อานคำเดียวรดาษ	
แปรดหมื่น	สี่พันตัว	มอมบวลถวายเจ้า	
	สรรพสิ่งพร้อม	เครื่องโอดของทง	
	แหวนทำโฮง	เทริดคำเพิงมาว	
	สอนลอนพร้อม	พญาแณทูลบาท	
	ถวายแก่เจ้า	บุญกว้างที่เซ็ง	
	สะพาดพร้อม	ตกแต่งพาขวัญ	
	เงินค้ำกอง	สู่ขวัญบาท้าว	
บัดนี้	สิทธิเดชให้	มาฮอดเมืองแณ	
	ขวัญบาอ่อน	อยู่ยืนยาวหมั่น	
กับทั้ง	ขวัญนางแก้ว	อุดรเทียมผ่าง	พระองค์นั้น
จงให้	ยืนเที่ยงหมั่น	แผงเจ้าค้อยคง	แต่เนอ
กับทั้ง ขวัญสาว	สนมน้อย	สี่พันนางถวายบาท	
จงให้	ยืนยั้งล้ำ	แผงเฝ้าขุนาง	แต่เนอ
แต่นั้น	คว่นคว่นก้อง	ฝูงไทพวกเสพ	
เขาก็	ตีพาทย์ฆ้อง	กลองพร้อมมีนิน	
ฟังยิน	คิ่นคิ่นก้อง	กลองเสพนนตี	พุ่นเยอ
	เต็มสนามหลวง	คิ่นเค็งคูงฟ้า	
หลังดู	ยาบยาบพร้อม	ฝูงหมุ่นางกะสิง	
	คิงกลมงาม	อ่อนท้าวระหวายพื่อน	
ก็เพื่อ	บูชาเจ้า	องค์หลวงส่องพระเนตร	
	สรรพสิ่งพร้อม	เขาหลินขึ้นชม	
เขาก็	ชมสงวนหลัน	ขับเสพบูชา	
ฝูงสาว	ชาวเมืองแณ	หลังไหลมาเต้า	
พระบ่	มีกันแท้	ตามใจมักขึ้น	เขานั้น
ฝูงหมู่	สาวบ่าวพร้อม	สงวนหลินขึ้นชม	
นับแต่	เขางันเจ้า	สามเดือนทัดเที่ยง	
	คิ่นคิ่นเค้า	สาวหลินสวกสวม	
	ออกตลอดเนื้อ		

ฟิ่งยิ่น	แซวแซวฝูง	บ่าวเซยชมซ้อน	
บางพ่อง	เนียเนียต้าน	จាកันหน้าหน้า	
บางพ่อง	ฮูโกกหลิ่น	กวัดแกว่งแพนคำ	ก็มี
บางพ่อง	ยอยังแป้น	หมากสะกาเส็งต่อ	กันนั้น
บางพ่อง	ถือหอกง้าว	คะโยงพื่อนใส่กัน	
บางพ่อง	บายเอาได้	หางยุงพื่อนแกว่ง	ก็มี
บางพ่อง	บายยอต่ออ้อย	เลยพื่อนใส่สาว	
บางพ่อง	ซบอินอ้อย	อ้อยอินออยสาว	ก็มี
พ่องก็	ทมทมเสียง	อ่านโคลงทั้งพื่อน	
บางพ่อง	ตีพาหยั่งอ่อง	ทั้งกลองเสียงสนั่น	ก็มี
บางพ่อง	หยับเข้าใกล้	สาวน้อยนั่งเสียง	
สองก็	จารจาต้าน	คำเสน่ห์ดูคล่อง	กันแหละ
	มือหย่องยื้อ	ชวงเข้าฮอดนม	
มันก็	ปีนวนคั่น	ดูอ่อนดีหลี	แท้ขอ
ชื่อว่า	นมสาวแกน	อ่อนหอมเสมอคู่	
โอนอ	อ้ายอยากได้	เมื่อเฮือนต้อนอีพ้อ	เฮียมเติ
แต่นั้น	แซวแซวพร้อม	สาวบ่าวชมกัน	พุ่นเยอ
ตีแก่	ชาวกะสิงโชน	ม่วนจันตอมเจ้า	
เขาก็	แซวแซวหลิ่น	สรรพสิ่งนานา	เจ้าเอี้ย
	ทั้งสามเดือน	ชู้วันคืนแท้	
เมื่อนั้น	สิทธิเดชให้	ผู้ผ่านชุมพู	
ใครจัก	ลาเมื่อเมือง	สั่งพญาแกนฟ้า	
บัดนี้ พระองค์	จักลาเมื่อห้อง	หนแห่งชุมพู	ก่อนแหละ
	ดูนานเหิง	จักลาเมื่อบ้าน	
เมื่อนั้น	ราชาเจ้า	พญาหลวงแกนเถิก	
	กัมขาบไหว้	บาท้าวแทบดิน	
ค้อยเมื่อ ดิเยอ	ราชาเจ้า	ตนผ่านชุมพู	
(ให้) เจ้า ค้อยเมื่อ	เทียรมาคง	อยู่เสถียรเมืองบ้าน	
พระจง	ทำบุญสร้าง	เหลือหลายนำส่ง	แต่ก่อน
ฝูงข้า หวังอยาก	สุขอ่วมเจื่อม	บุญเจ้าชู้คน	พระเอี้ย
ค่อมว่า	เจ้ากล่าวแล้ว	เสด็จสู่โงงหลวง	เทียวเถิน
	เทียมเทวี	สำราญโงงกว้าง	

เมื่อนั้น	สิทธิเดชไท้	ราชาคันคาก	
พระก็	เดินไพรพร้อม	พลต้อแต่งดา	
บัดนี้ เขาก็	มาประจัญได้	เมืองถนอมมีโชค	ไชยแล้ว
ควรที่ เขาคืน	เมื่อสูททอง	เมืองไท้แห่งตน	ก่อนแล้ว
บัดนี้ เขาก็	เดินพลพร้อม	เสนาแสนโกฏิ	
	ฝูงไพรน้อย	พลต้อตัวอีกโข	ท่านเอี้ย
ไผอย่า	เอาสาวชู้	เมืองถนอมไปลุ่ม	บ่ตาย
ตั้งว่า	ผิดฮิตแท้	คลองเตมาแต่ปฐม	เจ้าเอี้ย
อันว่า	ผ้าทิพย์พร้อม	แก้วหมู่เงินคำ	สิ่งนั้น
ก็ (หาก)	ตามใจเอา	บ่เป็นสิ่งแท้	
อันว่า	สาวถ่าน้อย	หนแห่งเมืองถนอม	
	เอาลงไป	บ่ยืนตายเสี่ยง	
อันหนึ่ง เขาก็	พลัดพรากเชื้อ	พ่อแม่มารดา	
เขาก็	ทงคำทุกข์	เวทนาเวรต้อ	
ยามเมื่อ	มรณาแล้ว	ตายไปจมจุ่ม	ไปนั้น
	นาชกฮ้อน	ไฟไหม้เวทนา	เจ้าเอี้ย
ค่อมว่า	พระกล่าวแล้ว	แสนโกฏิชุมพญา	
	ทูลอุธร	ว่าโดยพระองค์เจ้า	
แม่นยำ	ตนพระองค์เจ้า	ราชาสิทธิเดช	
พระก็	คืนส่งให้	สนมน้อยสี่พัน	
พระก็	บอกสำเชื้อ	พ่อแม่มารดา	
	มาเอาหลาน	ลูกเมื่อเฮือนเหย้า	
แม่นยำ แด่หมื่น	สี่พันตัวช้าง	พญาถนอมถวายราช	ก็ดี
พระก็	คืนส่งให้	ทั้งม้าชุดัว	
พระก็ เอาแต่	เงินคำแก้ว	ลูกติดวงประเสริฐ	
คือว่า	ปัทมราคพร้อม	พิชुरย์แก้วค่าเมือง	
แต่นั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมู่ชาวถนอม	
เขาก็	มาเอาหลาน	ลูกตนเมื่อเหย้า	
หลังดู	ยาบยาบพร้อม	จูงจ้องแขนเมื่อ	แลแต่
ฝูงหมู่	มารดาเอา	ลูกตนเมื่อบ้าน	
แม่นยำ	ครุฑนาคพร้อม	พญาเวสสุวัณ	ก็ดี
เขาก็	คืนญิงสาว	คู่คนตรงเสี่ยง	

เมื่อนั้น	โห่งโห่งซ้อง	พญาหลวงแกนเล็ก	
แกนก็	ตีปาวซ้อง	พลต้อส่งพระองค์	
แต่นั้น	แกนเลิงพร้อม	แกนลอแกนหล่อ	
	จัดปาวพร้อม	พลต้อแต่งตน	
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ฝูงหมู่พญาแกน	
เขาก็	ทงพลายวิณ	แห่พระองค์เลียนชะล่าย	
	ยายยังถ่า	เติมนาท่งใหญ่	
	ไหลหลังแสะ	คือน้ำหยิ่งผาย	
เมื่อนั้น	คีนคีนก้อง	เสียงเสพสะบัดไชย	พุ่นเยอ
	เสนาเนื่อง	ออกเวียงเลียนชะล่าย	
แต่นั้น	โห่งโห่งซ้อง	พญาหลวงสิทธิเดช	
พระก็ เสด็จขึ้น	ผาสดตั้ง	หลังช้างเอือคำ	
	นางงามแก้ว	อุดรเทียมผ่าง	
	สองแจ่มเจ้า	คอยเยี่ยมผ่อแกน	
แต่นั้น	นางงามแก้ว	อุดรเอ็นสั่ง	
	ฝูงไพรน้อย	นงค์หน้าอยู่ดี	แต่เนอ
ค่อยอยู่ ดิเอย	ฝูงสำเชื้อ	เฒ่าแก่ขุนนาย	ช้อยเอี้ย
จงค่อย	เนาเมืองแกน	อยู่ยืนอย่าเฒ่า	
อย่าได้	ผิดเถียงฆ่า	ฮาวีป้อยดำ	กันเนอ
อย่าได้	ปากกล่าวกล้า	จาอ้างโอดสะหว	นั้นเนอ
อันหนึ่ง อย่าได้	พมพมเว้า	จาสูงพันเพิน	นั้นเนอ
บาดว่า	เป็นโทษต้อง	ชาวบ้านเพินสิหยัน	ท่านเอี้ย
อันหนึ่ง ให้ค่อย	ฮักลูกน้อย	ไว้สืบท่อนแทนแนว	นั้นเนอ
อย่าได้	มีใจซัง	เบียดเบียนคนไ้	นั้นเนอ
อันหนึ่ง ให้ค่อย	อุปัฏฐากเลี้ยง	ลุงตาพ่อแม่	นั้นเนอ
อย่าได้	ไล่ละไว้	เมื่อหน้าบาปหนา	แท้ตาย
ค้นว่า ไผหาก	ไล่เสียเชื้อ	ตานายพ่อแม่	ตนนั้น
	เทวดาอยู่ฟ้า	เขาเจ้าบ่ซา	เจ้าเอี้ย
เมื่อนั้น	ยาบยาบแสะ	ชาวแกนกัมซาบ	
	ทุลบทพั้น	สองเจ้าใส่หัว	
ค่อยเมื่อ ดิเอย	สองพระแก้ว	บุญเฮียงยศยั้ง	กูเอี้ย
พระค่อย	เมื่อสืบสร้าง	บุญกว้างส่งมา	แต่ถ่อน

ฝูงข้า	ขอสุขขย่อน	บุญคุณยังหม่อม	
ขอพระ	ผายไผดเลี้ยง	ชาวไท้ทบถน	แต่ก่อน
แต่นั้น เขาก็	คอยดูเจ้า	สองพระองค์เฮียงคู่	กันนั้น
ตั้งหาก	งามยังย้อย	อินทร์แต้มวาดโสม	
หลังดู	ฮงฮงแจ้ง	ในปราศค์ผาสาด	
คือตั้ง	อินทราชสอย	สวรรค์ฟ้าล่องลม	
เขาก็	จะปากย่อง	ทั้งเมืองเสียงสนั่น	
	แซวแซวถน	เล่นนำคอยเจ้า	
ยามเมื่อ	สองพระองค์แย้ม	เหลียวเหลิดตากอย	เบ่งนั้น
เป็นที่	อินสะออนอก	บอ้มแยงสองเจ้า	
	อือทือซ่อง	ชาวถนหลังเบ้ง	พระองค์นั้น
ตั้งหาก	บุญตาเฮา	ก็จึงเห็นปางนี้	
หลังดู	ชาดชาดซ้าง	พระองค์หย่างเส้นเส้น	พุ่นเยอ
	แซวแซวสาว	บาวนำเพื่อนพิน	
ฟังอิน	ผ่างผ่างท้วง	ฮ้องบาวตีเติน	
	เส้นเส้นย้าย	ยอเชิงชำหย่าง	
	พลคั้งเท่า	ปักตุกว้างออกเวียง	
ฟังอิน	สาวสาวให้	นำชายตาตูป	
	บ่าวบ่าวอุ้ม	สาวไว้จูบชม	
	ชดชดน้ำ	ตาหลังไหลตก	
	สองนงค์แพง	อินออยเสียงจ้อย	
เจ็บที่	สองเสนหาจัก	จากกันกวอนกลั่น	
	สาวผากผ้า	สไปไปดอมบ่าว	
	บาวก็ถอด	แหวนไว้ผากสาว	
เห็น	...	จากันหน้าหน้า	
คิดยาก	จักจากเจ้า	คิงค่อมดวนเมื่อ	นี้เดี
	ชดชดน้ำ	ตาหลังไหลตก	
	สองเสนหา	พรากกันยिनกลั่น	
สาวก็	หวอนหวอนให้	ทั้งเสนหา	
	สายคอเอี้ย	อย่าไลลิมน้อง	นั้นเดือ
บางพ่อง	หวอนหวอนให้	ทั้งถนนำหลัง	
	ออนซอนเสียง	กล่อมหูค้อย	

	อกเดียวข่อย	หลงคืนมากล่อม	
พอให้	เจ้าจูบแค้น	ยามน้อยจึงไป	
แต่นั้น	บ่าวบ่าวเอ็น	เฮียกพี่มามา	พี่เอย
บัดนี้ พี่จัก	ลาก่อนแหล่ว	ลาไปเมืองลุ่ม	ก่อนแหล่ว
	น้องอยู่บ้าน	ภายพี่สำราญ	พี่เนอ
เมื่อนั้น	ชาตชาตช้าง	พระองค์หย่างเสนเสน	พุ่นเอย
	แฉวแฉวเขา	ค้อยนำทั้งเยื่อน	
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคืนคราวถีบ	
ก็จึง	ฮอดเขตห้อง	ทางค้อยขอบถ่าน	
เมื่อนั้น	สัวสัวพร้อม	ชาวถ่านนำส่ง	
เขาก็	ทุลบทพิน	บุญกว้างต่าวคิน	
เมื่อนั้น	เสนเสนช้าง	พระองค์หย่างลงภู	พุ่นเอย
ฝูงหมู่	เสนนาไหล	หลังลงเพือนพิน	
แต่นั้น	หลายวันได้	หลายคืนคราวถีบ	
	มือสับมือ	นานได้ขวบปี	
ก็จึง	ฮอดทืบกำ	ขึ้นชื่อชุมพู	
พระก็	ไสพลายสาร	ฮอดเมืองยามเข้า	
หลังดู	ยาบยาบแค้น	ไหลหลังลงภู	พุ่นเอย
ย่นย่น	ฝูงชาวเมือง	แล่นมาห่มต้อน	
พระก็	ไสพลายเข้า	เฮียงเกยแก้เครื่อง	
ขึ้นสู่	ผาสาดแก้ว	ทงพินแผ่นคำ	
	นางงามแก้ว	อุดรเทียมผาง	
	สนมเจ้าหนุ่มน้อย	ชมเจ้าแก้ววี	
	ยาบยาบแค้น	ฝูงหมู่เสนนา	
	สนสนมา	นั่งเมืองทุลเจ้า	
ฝูงหมู่	โยธาท้าว	พญาไทเมืองส่วย	
เขาก็	ทุล ..	... เมือง	
เมื่อนั้น	ผู้ผ่านพัน	...	
เมื่อนั้น	ภูมิเจ้า	พญาหลวงคันทาค	
เจ้าก็	...	...	
แม่นยำ	นางงามแก้ว	อุดรทุบ	
..	...	...	

คีตว่า	เสียชีวัง		
..	...	แณแข็งขนาด	เจ้าเอี้ย
มันก็	ชนต่อข้าง	ตีข่อยสะแหม่งตาย	พระเอี้ย
ข้าก็	คิดถึงเจ้า	บุญคุณพ่อแม่	
	ไปช้อยค้า	คุณไว้ก็จึงคง	พระเอี้ย
ตั้งหาก	หมดถีบแท้	เลี้ยวตสามเดือน	
แณบ่	ยอมยังกุม	ผาบชูชนข้าง	
ก็จึง	กุมเอาได้	พญาแณทั้งเครื่อง	
	ผูกมัดไว้	ตีไล่ไล่คา	
แณจึง	โยมกล้วย่าน	เสียชีวังย่านลั่น	จริงแล้ว
แณจึง	ขอแตงน้ำ	ทั้งเข้าใส่ना	ว่าอัน
ก็จึง	ปะปล่อยแก่	แณใหญ่ยินดี	
(ก็) จึง	ถวายเทียนคำ	ชูพญาหลายต้อ	
บัดนี้	มีไชแพ	พญาแณขอส่วย	จริงแล้ว
ข้าก็	ถวายแก่พระ	อย่าฮ้อนอยู่ยีน	พระเอี้ย
เมื่อนั้น	...		
..	...	แข็งเมือง ..	
..	ไทเล็กน้อย	บังพร้อม ..	

อธิบายคำศัพท์

อธิบายคำศัพท์

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ก็ห่อ	เพียงแต่ว่า, เพียงแต่มี
ก็ไป	ก็ไม่
ก็เพื่อ	ก็เพราะ
กกบน้ำ (น้ำม)*	ต้นน้ำอยู่เมืองพญาแสนไม่ไหลตกลงมายังโลกมนุษย์
กกบุญ	บุญที่ได้จากเมืองมนุษย์, บุญที่ได้สร้างไว้แต่ก่อน
กก	เขต, แดน, บริเวณ
กกสมุทร	แดนมหาสมุทร, เขตทะเลหลวง
กัมขาบ	กัมกราบไหว้
กระเทิบخان	ใกล้เข้ามาถึงخانบ้าน, กระเทือนถึงخانบ้าน
กล่าวขวัญ	พูดนิทาน
กล่อมกัน	เพลิดเพลินสนุกสนานร่วมกัน, ร้องรำทำเพลงร่วมกัน, นอนเคล้า คลอเคลียกันสองต่อสอง
กวดแก้ว	ขวดแก้ว
กวมไว้	คร่อมไว้, ปิดไว้, สวมไว้, คลุมไว้
กองกันตาย	ลักษณะคนจำนวนมาก ๆ ตายอยู่ในที่เดียวกัน
ก่อนแหล่ว	คำลงท้ายมีความหมายว่าก่อนนะ, หยุดไว้ก่อน
กอยด้าน	ตั้งใจพูด, พยายามพูดให้เป็นจริงเป็นจัง
กะเลิมสุข	อยู่สุขเกษมสำราญสบายใจ
กั้ง	กัน
กับปะทีบ	ดั้งเดิมเป็นมาอย่างนั้น, มีมาแต่โบราณ, คนอยู่ประจำในทวีป (น่าจะหมายถึงผู้หญิงที่อยู่ในตระกูลมีชื่อเสียงเก่าแก่ประจำทวีป)
การลั้งสันใด	เรื่องใด ๆ, สิ่งใด ๆ
ก่าย	ทอด, พาด, คัด, ลอก
ก่ายริน	น้ำไม้หรือวัตถุอย่างอื่นทำเป็นรางไปผูกไว้ที่ชายคาเพื่อรองรับน้ำที่ ตกจากชายคา ในที่นี้คงหมายถึง การนำรางไปพาดไว้บนเสาไม้ทั้ง สองข้างคือหัว-ท้าย เพื่อประกอบพิธีราชาภิเษกหรือเถรภิเษก

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
กำเียน	จนถึงเวลาเียน
กุมกั้ว	รวมตัวจับกลุ่มกัน
กุมแล้ง	มักแห่งแล้งเป็นประจำ
เก้ง	เสมอกัน, พอ ๆ กัน, ครึ่งหนึ่ง
เกิบกัน	เข้าประชิดต่อสู้กัน
แก้สั่น	ปลดผ้าชิ้นที่นุ่ง, ปลดผ้าถุงที่นุ่ง
แก้นหิน	ก้อนหินขนาดใหญ่
โกนา	ต้นไม้ชนิดหนึ่งเกิดตามทุ่งนา เรียกต้นตะโก, โกนา ก็เรียก
ขง	เขต, แดน, บริเวณ
ช่วง	ควง, บริเวณ, สนาม, เวที
ขอแก้	ขอได้โปรด
ของคาม	ของใช้ภายในบ้าน
ขอด	นกกรอด, นกปรอด, ขมวดเป็นปม, ผูก, แต่ง
ขอดใจ	ผูกใจ
ขอดรัก	ผูกรัก
ขอดสาร	แต่งหนังสือหรือแต่งเรื่องราว
ขอดใส่	ผูกมัดไว้
ขอนผี	ศพคนตาย
ข่อย	ข้าพเจ้า, ฉัน
ข่อยข้า (ข้า)	ข้าทาส, บริวารรับใช้
ชะหุยมได้	ขย้มได้
ขัดคอ	ขัดใจกัน
ขันต่อ	ต่อสู้รับกัน
ขันผ่าม่าง	ต่อสู้รับกันจนตายไปข้างหนึ่ง
ขันได	บันได
ขำน้อย (ข่าน้อย)	ใช้แทนตัวผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่
خابไหว (ห่วย)	กราบไหว้
ข้าเชือก	โกลาหล, วุ่นวาย, มากมาย
ชีย่าน	ชักลัว

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
เซน	เครื่องป้องกันอาวุธ
เซนคำ	เครื่องป้องกันอาวุธทองคำ
เขางอน	ภูเขาที่โ่งยื่นออกมา
เขาทอง	ภูเขาทอง, นกเขาทอง
เขาซ่อม	ภูเขาที่ยื่นออกไปติดเขตชายแดน
เขาแอ้ง	เขาอิง เช่น เขาแอ้งซัง = เขาอิงเกลียด
เข้า	ข้าว
เขียดตะปาด	สัตว์สี่เท้าตระกูลบงตัวเหลืองขาวชอบจับอยู่ตามโคนต้นไม้ที่ใกล้ริมตลิ่ง
เขียววันคิน	รีบเร่งเดินทั้งวันทั้งคืน
เขื่อนแข็ง	เข้มนแข็ง, กล้าแข็ง, สำคัญอย่างมาก
เขื่อนเมือง	คนสำคัญของบ้านเมือง, ผู้มีอำนาจมากในบ้านเมือง
แ่	จระเข้
แข็งใจ	ทำให้ใจให้เข้มนแข็ง
แข็งเมือง	ผู้ที่เข้มนแข็งของบ้านเมือง, ผู้มีอำนาจสูงสุดในบ้านเมือง
แข็งว่า	ถ้าว่า
คงเมืองฟ้า (ฟ้า)	มีอายุยืนยาวอยู่ในเมืองสวรรค์
คณา	หมู่, พวก
คนแข็งขัน	ชายฉกรรจ์
คนทุกขไ้ (ไ้)	คนยากไร้เสียใจ
คนเบื่อง	คนละข้าง
คนหาญ	คนกล้าหาญ, ทหาร
คราวมือ (มือ)	ทั้งวัน
คลองบุราณ	จาริตประเพณีโบราณ
คลองเฒ่า	จาริตประเพณีโบราณ
ควงฟ้า (ฟ้า)	แดนฟ้า, เมืองสวรรค์
ควยค่อม	ลักษณะของกิ่งไม้ห้อยย้อยลงถูกลมพัดไหวไปมา
คองถ่า	รอกคอย
คอบผี	เป็นเพราะผี

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
คอบพระองค์	กราบพูลให้พระราชาทรงทราบ
ค่อมว่า	ครั้นแล้ว
ค้อยคง	ขอให้มียายุยืนนาน
ค้อยค่อย	ไปอย่างช้า ๆ, ทางเดินที่ลาดเนินต่ำลงตามลำดับ
ค้อยอยู่ดีเยอ	ขอให้อยู่ดีมีสุขนะ
คะนิง	คิดถึง, รำพึง, คำนึ่ง
คะโยง	กระโดด
คั้ง	กระวนกระวายใจ, อึดอัดใจ
คั้งทาง	เต็มถนนหนทางไปหมด
คั้งในใจ	คับอกคับใจ
คันคาก	คางคก
คันว่า	ถ้าว่า
คว้นไฟแก้ว	มีคว้นไฟมืดไปหมด
คากันอยู่	สู้รบประกบกันอยู่ยังไม่ฝ่ายโดยยอมแพ้
คำว่า	เพียงแต่ว่า, ขาวว่า
ค่าน	ถอย, ไม่สู้, หัก, ถ้ม
คำทุกข์	ความลำบากเดือดร้อน
คำบ่ย่ำ	คำพูดที่ไม่เกรงใจ
คำเฒ่า	คติคำสอนของคนโบราณ
คำสุข	ความสุขสบาย
คำฮ้อน (ฮ้อน)	ความทุกข์, ความเดือดร้อน
ค้ำ (ค้ำ)	ยกขึ้น, อุ้มชู
คืค้อย	เนื่อง ๆ, บ่อย ๆ, แล้ว ๆ เล่า ๆ
คิก	โดดเดี่ยว, ไม่มีคู่, จำนวนเลขที่เป็นเลขคี่
คิง	ร่างกาย, รูปร่าง, ตัวตน
คิงควนงาม	มีรูปร่างงดงาม
คืด	คิด
คืดจัก	คิดจะ
คืดฮอด	คิดถึง

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
คืดอยาก	คืดอยาก, คืดอยากได้
คืง	กางออก, แผ่ออก, สยายออก, วางท่าใหญ่โต
คืงกล้ำ	วางท่าใหญ่โตน่ากลัว
คืนมา	กลับมา
คืนคืน	เสียงสนั่นครึกครื้น
คือดั่ง	ดูจดัง, เหมือนดั่ง
คือด้าม	เหมือนกันกับ
คือน้ำ (นําม)	เหมือนน้ำ, เป็นน้ำ
คุง	ถึง
คุงคา	แม่น้ำคงคา
คณมั่ง	คุณงามความดี, ความเป็นสิริมงคล
คูปคาบ	รักคืบเข้าไป, ตะครุบ
คยุทธ์คำ	ห้องพระโรงที่ทำด้วยทอง, ที่รโหฐาน
คู้ (คู่)	พรรณไม้ชนิดหนึ่งคู่กับจันทน์
คูน	คุณงามความดี, สิริมงคล
คูน	พูนขึ้น เช่น ถมดินให้สูงขึ้น, ก่ออิฐให้สูงขึ้น
เค็งเค็ง	เสียงดังสนุกสนาน, ครื้นเครง
เคียด	โกรธ
เคียนข้าง (ข้าง)	ประดับตกแต่งข้าง
แคนไค่	เครื่องดนตรีพื้นบ้านชนิดหนึ่ง
แคลนคืด	คิดอะไรไม่ออก, สับสนยุ่งยากในหัวใจ
ไค่	บวมขึ้น, พองขึ้น, ขึ้นอืด
ไค่ผง	ลักษณะดินแห้งเป็นผงตุลี
ไค่พอง	ลักษณะศพขึ้นอืด, ผุดขึ้นเป็นรูปโป่ง ๆ
ง่อน	ชะง่อน, ก้อนดินหรือหินที่ตั้งสูงขึ้น
งัน	ทำให้เอิกเกริก, งานสมโภช, ฉลอง
งาเอี้ยว	งาเอี้ยว
งิดชะงากงั่น	เห็นเป็นสิ่งอัศจรรย์อย่างมาก
งั่น	หงาย, แหงนหรือแอนอย่างมาก

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
จก	ลัวง, ทิม
จมอเวจี	ตกลงไปหม้อยู่ในนรกอเวจี
จริงเถ็น	จริงเถอะ
จ่อง	เกี่ยวพันกัน, ดึงกัน
จ้อง	ร่ม
จ้งไฮ	จัญไร, ชั่วร้าย, เลวทราม, อับปรีย, คุร้าย
จากัน	พูดคุยกัน
จาต้าน	เจรจาสนทนากัน
จามร	เส้นทางสัตว์, แล่ปัดแมลง, เครื่องสูงของไทยชนิดหนึ่งรูปเหมือน พัตมียอดสามแฉกมีคันยาวสำหรับถือใช้ประดับกระบวนราชยาน
จาระจา	พูดคุยกัน, เจรจากัน
จาสะหา	พูดจาโอ้อวด
จาสูง	พูดยกตนข่มท่าน
จาฮืด	จารีตประเพณี
จามร	คือจามร = เส้นทางสัตว์
จิ	จะ
จิเป็น	จะเป็น
จิม่า	จะมา
จิหัว	จะหัวเราะ
จิมไกล้	ไกล้เข้ามา
จื่อ	จดจำไว้
จูงจ่อง	เกี่ยวโยงกัน, เกี่ยวพันกัน, ดึงกันไป
จูด	จุดไฟ
จุมปลวก	จอมปลวก
เจิตลง	บินตกลง
เจียมปรางค์	ใช้แทนชื่อบุรุษที่สองสำหรับเจ้านายผู้ใหญ่ เช่น เจ้าหอสูง หรือเจ้า หอคำ เป็นต้น
ชลธาร์	น้ำตา
ช่างหย่า (ช่าง)	ช่างเหยียบ

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ขานมน	ส่วนที่ยื่นออกจากตัวบ้านสำหรับนั่งเล่น
ชายฮาม	ผู้ชายที่เป็นหนุ่มใหญ่
ชูลิ้ววาย	พนมมือก้มกราบ
ชวง	งูใหญ่ในวรรณคดี, นิमितหรือไฟที่มีอยู่ตามตัวคน มีความหมายในทางไม่ดี, ยื่นมือคว้าจับ
ช้วง	แข่งขันชิงขึ้นหน้า เช่น ช้วงเหือ = แข่งเรือ เล่นช้วงกัน = วิ่งแข่งกัน
ซอนชม (ชม)	กอดคอกล่อเคลียกัน
ช้อย	ช่วยเหลือ, อุ้มชู
ชะแคง	ตะแคง, เอียงข้าง
ชะเต็น	กระเด็นไป
ชะล่าย	เรียงกันเป็นแถว
ช่างออย	ช่างเอาอกเอาใจ
ช่ายล่าย	เรียงกันเป็นแถว
ช่าย่าง (หย่าง)	เดินเหยาะ ๆ
ชิมาง่าย	จะมาเร็ว
จิ้น	จิ้น เช่น จิ้นเนื้อ
จีเชียน	ทำทีเสลดายเข้าไป
ชุมพญา	พวกท้าวพญา, เหล่าท้าวพญา
ชุมพูทวีป	ชมพูทวีป
ชู	ยกขึ้น, อุ้มชู
ชู้คน	ทุกคน
ชู้นาง	ทุกคนาง
ชู้ปี	ทุกปี
ชู้กาย	ทุกที่, ทุกแห่ง
ชู้ยาม	ทุกเวลา
ชู้วัน	ทุกวัน
เซา	หยุด, พัก
แซวแซว	เสียงของคนหมู่มาคุยกัน, เด็ก ๆ เล่นและคุยกัน

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
โซม	พยุง
ญิง	ผู้หญิง
ดั่ง	จุมุก
ดอม	ด้วย, กับ
ดาห่าง	เตรียมตัว, ตกแต่ง
ดำลี	ดำลงไปแอบซ่อนตัวอยู่ไม่ให้ใครเห็น
ดีแก่	เป็นเพราะ
ดีหลี	ดีจริง ๆ
ตุคต่อง	รู้สึกคล่องแคล่ว
เต้เจ้า	นะท่าน, นะท่านทั้งหลาย
เด็กเด็ก	เวลาดึก ๆ, เวลาตีสงัด
แต่ถ้อน	ด้วยเถอะ, ด้วยเถิด
แต่เนอ	ด้วยนะ
แดดส่องแจ้ง	แสงแดดส่องสว่างไสว
โดยด้ามลูกแคน	เหมือนดั่งลำไม้ไผ่ที่นำไปเรียงประกบเข้าให้เป็นแคน (แคน = เครื่องดนตรี)
โดยราช	โดยพระราชโองการ
ตกคะมะ	ตกใจกลัว
ตกฮ้อง	ตกร้อง
ด้นกาลฟัก	ด้นกัลปพฤกษ์
ต่องต๋อยฮ้าย (ฮ้าย)	แต่งตัวสกปรก
ด้อน	ฝาก เช่น ของด้อน = ของฝาก
ตะเดินเที่ยว	เดินเที่ยวไปเรื่อย ๆ
ดัดเกศ	หมายถึง จะมาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
ตัน	ปิด, กัน
ตันตู	ปิดประตู, กันประตู
ตันหน้า (หน้า)	ยื่นหรือนั่งขวางหน้าไว้
ตัวะหล่าย	พูดจาโกหกหลอกลวง
ตัวน้อย (น้อย)	ตัวเล็ก

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ตัวห้าว (ห่าว)	ทำตัวห้าวหาญ
ตาตูป	ตาบวม
ตานาย	ตายาย
ตางเจ้า	ทำหน้าที่แทนนาย, ทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณ
ต่างคน	ต่างจากคนอื่น ๆ ผิดปกติไปจากคนอื่น
ต่าง	ต่างหู
เติน	ป่าวประกาศ
ตายไค้	ตายขึ้นอืด
ตัววคีน	กลับคืนมา
ตำ	ชน, ปะทะ
ตัวตื้อ	จำนวนหมื่นล้าน, จำนวนมากเหลือเกิน
ตีนดำ	ยกเท้าขึ้นกระທိบลง
ตื้อตัวอ๊วกโซ	จำนวนมากมายหลายหมื่นล้าน
คุ่มหม่นิยม	นอนกอดรัดกันอย่างมีความสุข
เต็มยื้อ	เต็มที่
แต่งน้ำ (น่วม)	ทำให้ฝนตก
ไต่คำ	เถดหรือซ้นทองคำ
ไทรคมน์	ไทรสรณคมน์, พระรัตนไตร
โตน	กระโดด
โตนเฮือน	กระโดดลงจากบ้าน
ถ่มลาย	ถ่มน้ำลาย
ถ่วม	ท่วม
ถ่องเดือน	ครึ่งเดือน
ถ่า	รอกคอย
ถ่าวลัม (ล่ม)	ลัมทั้งยี่น
ถัม	ทั้ง
ถีบม้า (ม่า)	ทหารม้าเร็ว
ถึก	ถูก
ถึง	ถึง

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
เถิงขง	เถิงเขต, เถิงแดน
เถิ่น	เถอะ, เถิด
แถน	เทวดาชั้นจาตุมาหาราชิก บางแห่งเรียกผีแถน นัยว่าคำว่าเทียนแปลว่า ฟ้า, เทวดา
ทง	ทรง
ทงคำสุข	อยู่อย่างมีความสุข
ท่ง	ทุ่งนา
ทมทม	เสียงอึกทึกเฮฮาเป็นระยะ ๆ (ภาษาเขมร ทม = ใหญ่)
ทวง	ทรวง
ทวน	อาวุธอย่างหนึ่งคล้ายหอกแต่มีพู่
ท่วนท่วน	เสียงที่เกิดจากการกระโจนลงไปในน้ำลึก, อาการล้มทับที่ทับันใดของคนหรือต้นไม้, ลักษณะของคว้นไฟจำนวนมากพุ่งไปในอากาศ
ทวย	หมู่, เหล้า, แก้ว, คะเน, ทำนายน
ทวาร์	ประตู
ทศราข	ทศพิธราชธรรม 10 ประการ
ท่อนอ	เถอะนะ
ทอผม	เท่าเส้นผม
ทอล้าตาล	เท่าต้นตาล
ทอว่า	เพียงแต่ว่า
ทอหมากพร้าว (พ้าว)	เท่าลูกมะพร้าว
ทอ้งคองคาย (ทอ้ง)	ทอ้งว่างเปล่าไม่มีอาหาร
ทะรง	ทรง
ทัดเที่ยง	ตรง, ครบ
ทัวระ	ยาก, ลำบาก
ทางค้อย	ทางเดินที่เป็นเนินต่ำลงไป
ทางท่า	ทางที่ลงไปหาน้ำ
ทานโทษถ่อน	ขอประทานโทษเถอะ
ทำทาน	ให้ทาน
ทำสหายครุฑ	ผูกมิตรเป็นเพื่อนสนิทกับพญาครุฑ

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ทำโฮง	แหวนอำรงค์
ที่เชิง	ผู้เป็นที่เคารพยำเกรง
ทืบ	ทวิป
ทืบน้อย (น้อย)	ทวิปเล็ก ๆ
เทเอาได้	พากันขนเอาหรือหาบหามเอาไป
เทิง	ข้างบน
เทิงเขน	บนเครื่องมือป้องกันอาวุธ
เทิงบรรทม	บนที่บรรทม
เทริดคำ	เครื่องประดับศีรษะทองคำรูปมงกุฏ
เท่าฮุ้ง	จนถึงรุ่งเช้า, จนสว่าง
เทียมเทวี	เคียงคู่พระเทวี
เทียมราคง	มีอายุยืนยาว
เทียวสงสาร	เวียนว่ายตายเกิด
แท้ตาย (แท้)	จริง ๆ
แท้หนอ (แท้)	จริง ๆ นะ
ไทผาลา	กลุ่มคนที่ถืออาวุธหอกดาบ
ไทเล็กน้อย (น้อย)	พวกเด็กเล็ก ๆ
ธรณีก้าม	พื้นดินแห้ง, พื้นดินแข็ง, พื้นดินมีแต่เลือดแห้งเต็มไปหมด
นงค์แพง	หญิงสาวสุดรักสุดหวง
นทื	แม่น้ำ
นนต์	ดนตรี
น้อมส่วย (น้อม)	ยอมส่งส่วยให้เป็นประจำ
นั่งเฮียง	นั่งเคียงคู่กัน
น้นเนือง	เนืองแน่น, มากมาย
น้นเนอ	น้นนะ
นาฮก	นรก
นางกะสิง	นางพ่อนรำ
นางนาค	นาคตัวเมียที่แปลงเพศเป็นผู้หญิง
นำเจ้า	เดินตามเจ้านาย

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
นำพ่อ	เดินตามพ่อ
นำหน้า	ไม่หยุด, บ่อย ๆ
นำหลัง	เดินตามหลัง
น้ำเที่ยง (นําม)	น้ำอบน้ำหอม
นิตทะเล่ง	นอนหลับ
นี้ได้ (นี่)	นี่นะ
เนาอยู่	คงอยู่, เป็นอยู่
เนี้ยเนี้ยด้น	พูดจาเป็นการเป็นงาน
แนว	เผ่าพันธุ์, แบบอย่าง
ในบั้ง	ในรู้ไม้ไฟที่ทะเลล่อง
ในส่วม (ส่วม)	ในห้อง,ในห้องนอน, ในห้องที่กั้นไว้สำหรับลูกสาวโดยเฉพาะ
บ่	ไม่
บ่กลาย	ไม่เลยไป
บ่เซ็น	ไม่ยากจน
บ่คา	ไม่ติดขัด
บ่จา	ไม่พูดไม่คุย
บ่ชา	ไม่สนใจ
บ่ได้	ไม่ได้
บ่ตึง	ไม่เคลื่อนไหว
บ่ถอง	ไม่ถึง
บ่นาน	ไม่นาน
บ่มี	ไม่มี
บ่มีฮู้เมื่อคิง (ฮู้)	ไม่รู้สีกตัว, ไม่รู้เรื่องใด ๆ
บ่เมื่อ	ไม่กลับ
บ่ยีน	ไม่ยั้งยีน, ไม่มันคง
บ่สงส์	ไม่ต้องสงสัย
บ่หน	ไม่ถอย
บ่ฮ้อน (ฮ้อน)	ไม่ร้อน, ไม่เดือดร้อน, ไม่มีทุกข์
บ่ฮู้ (ฮู้)	ไม่รู้

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
บอ้มท้อง	กินไม่อิ่ม
บก	งวด, แห่ง, ลดลง
บัวงบาศ	บัวง คือ เชือกที่ทำเป็นวงรูสำหรับดักสัตว์ หรือคล้องสัตว์
บอระบอนแล้ว	เสร็จเรียบร้อยแล้ว, บริบูรณ์แล้ว
บา	ใช้ประกอบนำหน้าชื่อตัวเอกชายในเรื่อง เช่น บาบ่าวซูลู, บาเจียง เป็นต้น, ใช้แทนชื่อตัวเอกชายโดยใช้โดด ๆ หรือใช้ประกอบนำหน้าคำอื่น ๆ ก็มี เช่น บาบูลู บาท้าว, บาคราญ เป็นต้น
บางพ่อง	บางคน, บางพวก
บาดเมื่อ	คราว, เมื่อ, ครั้นถึง
บาดว่า	ครั้นว่า
บาย	จับ, ถือเอา
บ่าว	ชายหนุ่ม
บุพเพพูน	เมื่อก่อนนั้น
เบ็ง	ดู
ปกโลมพังตน	อาศัยหนึ่งคางคกปิดตนไว้, อาศัยคราบที่เป็นคางคกปิดบังตนไว้
ปบซอด	วิ่งไปจนถึง
ปลงนามกร	ตั้งชื่อ
ปลงอาชญ์	มอบอำนาจให้
ปะคือ	ธง
ปิกตุ	ประตู
ปิกตูโขง	ประตูที่มีลักษณะรูปโค้ง
ปัดแต่	นับแต่
ปัทมราค	พลอยสีแดง, หับทิม
ป่าไป	ทั้งไป, จากไป
ปากจ้อยจ้อย	พูดเพราะ, พูดอ่อนหวาน
ปากบได้	พูดไม่ออก
ปางนี้ (นี่)	คราวนี้
ปลายยาง	ส่วนยอดของต้นยางหรือต้นไม้ใหญ่
ปีตา	บิดา

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ปาลือ	บำเรอ, เลี้ยงดู
ปิต	เปิด, เผย, ถลก, อ้า, เลิกขึ้น, ไช
ปุกก่อนขึ้น (ขึ้น)	ปลูกสร้างขึ้น
เป็นกะดัด	มากเกินไป
เป็นแก่	เป็นผู้ใหญ่กว่า หรืออาวุโสกว่า
เป็นข่อย	เป็นข้าทาสรับใช้
เป็นงูฮ้าย (ฮ้าย)	เป็นงูที่มีพิษร้าย
เป็นปอม	เป็นกึ่งกำ
เป็นสัง	เป็นอะไร, ทำไม
แป๊ะเพ	พังทลาย
แปก	เหมือนดัง
แปง	ทำ, สร้าง, จัดแจง, ตกแต่ง
แปงปูนให้ (ให้)	ทำให้, สร้างให้, จัดแจงให้, ตกแต่งให้
แปงโสม	เปลี่ยนแปลงรูปร่าง, กลายรูปร่าง
แปงฮ้าง	ทำรัง
แปว	ช่อง, ปล่อง, รู
ผยาหรือผญา	ปัญญา
ผ่อคอย	คอยมองดู
ผอกพัน (พัน)	มากมาย
ผันเปื่อง	รีบเร่ง
ผากด	ปรากฏ
ผาสาด	ปราสาท
ผาใหญ่	ภูเขาใหญ่
ผ้าใบ	ผ้าสไบ หรือผ้าห่มเฉียงป่าของผู้หญิง
ผ่าง	ใกล้, เสมอ, แทบ
ผาบ	ปราบ
ผายเผื่อ	สงเคราะห์, เผื่อแผ่
ผีสะหม่อย	น่าจะเป็นผีป่าจำพวกหนึ่ง
ผู้ผานพื้น (พื้น)	พระราชอา, ผู้เป็นใหญ่, ผู้กล้าหาญ

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ผู้ใส่เจ้า	พระราชฯ, ผู้กล้าหาญ
เผิง	ผึ่ง
เผือ	ใช้แทนบุรุษที่ 1, 3
โผด	ชอบ, รัก, เอ็นดู, ให้อภัย, ปลอ่ย, โปรดปราน
โผ	ใคร, ผู้ใด
พันเพิ่น (พัน)	เกินเลยคนอื่น
พระเพ็งชีวิต	ผู้เป็นที่พึ่ง
พระลานเพียง	สนามหน้าห้องพระโรงที่ราบเรียบ
พอท่อ	เพียงแต่ว่า
พอให้ (ให้)	เพื่อให้
พันระนัง	เกี่ยวพัน, ผูกพัน
พาขวัญ	สำหรับเครื่องทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ
พาคำ	สำหรับทองคำ
พาบ	ร่วมกัน, ควบ, ครอบครั้น, เสริม
พืชโภขมาลา	พืชผลไม่ต่าง ๆ
พีดาน	เพดาน
พึง	หมู่, เหล่า, ผุ่ง, พวก
พื่น (พื่น)	ประวัติ, ตำนาน, นิทาน, ความเป็นไปของแต่ละประเทศ
พุ่น	โน้น
พุ่นเยอ	คำอุทานท้ายบท มีความหมายว่า โน้นแหละ, โน้นนะ
เพท	เวทมนต์คาถา
เพิงม่าง	เครื่องประดับแขน
เพิ่น	ท่าน, เขา
เพียง	ราบเรียบ, เสมอ
แพ้	ชนะ
โผยภัยสัง	ภัยอันตรายใด ๆ
พ่ง	กระเด็น, ปลิว, ตลบ
พั่งถ่อน	พั่งเถอะ, พั่งก่อนนะ
พั่งยิน	รู้สึกว้า

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ฟังเยอ	ฟังนะ
ฟาน	เนื้อชนิดหนึ่งตัวคล้ายกวางแต่เล็กกว่า = อีเก้ง
ฟาว	รีบ, ด่วน, ประเดี๋ยวก่อน
ฟาวฟัง	รีบเร่ง
เพื่อ	เกาะ, ฟิง, อิงไว้ไม่ให้ล้ม
เฟื่องเฟื่องเหลื่อม	เลื่อมเป็นเงาแวววาว
เฟือนเฟือน	ห้วนไหว, กระเทือน
กายฟี่	ทางนี้
กายลุน	ภายหลัง
กูฮอม	ภูเขาที่มีทางขึ้นแคบ ๆ
โกชะนัง	ข้าวปลาอาหาร
ม่วน	ไพเราะ, สนุก
มักซิ่น (ซิ่น)	ชอบเล่นสนุกสนาน
มาก่อนหน้า (หน้า)	มายืนตักอยู่ข้างหน้า
มาด้อน	มาด้อนรับขับสู้, นำอาหารมาเลี้ยงดู
มาเต้า	มาประชุมกัน, มารวมกัน
มาเยอ	มาเถอะ, มานะ
ม่าง	ทำลาย, ตาย
มาบมาบเหลื่อม	เลื่อมเป็นเงาแวววาว
มาย	คล้อออก, ขยายออก
มาร	เทวดาพวกหนึ่งมีใจบาปหยาบช้า, ยักขีใหญ่ในพุทธศาสนา หมายถึง ผู้กีดกันบุญกุศล เช่น กิเลสมาร มัจจุมาร เป็นต้น
มี้ม	ตัวผึ้งชนิดหนึ่งตัวเล็กชอบทำรังตามกิ่งไม้ต่าง ๆ
มีนน	เสียงดังอื้ออึง
มีมาบ	ฉายแสงออกแวววาว
มีแฉงแล้ว (แล้ว)	กินอิ่มแล้วก็สบายใจ, ได้พักผ่อนแล้วก็สดชื่น
มีนนาน	เป็นเวลานาน
มี้อ (มี้อ)	วัน, เวลา
มุงคุณ	มงคล

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
มุดมอด	ตาย, หมดสิ้น
เม็งจ้	เตียงนอน
เมย	ควายป่า
เมียน	จัดทำ, จัดเก็บ, ฆ่า
เมื่อท่าย (ท่าย)	หันกลับมาทางท่าย, หันกลับมาด้านหลัง
เมื่อทุมน้ำ (น่ำม)	กลับไปลอยเล่นน้ำ
เมื่อใน	กลับเข้าไปข้างใน (ห้องภายในบ้าน)
เมื่อลุ่ม	กลับลงไปข้างล่าง
เมื่อหน้า (หน้า)	อนาคตข้างหน้า
เมื่อเฮือน	กลับไปบ้าน
เมื่อนั้น (นั้น)	ครั้งนั้น, คราวนั้น
เมืองตา	มองดู, ข้าเลื่องดู
เมืองเมืองใส	สนุกเริงเริง
เมืองส่วย	เมืองขึ้นหรือเมืองที่ต้องส่งส่วย
แม่ฮ้าง (ฮ้าง)	หญิงที่สามีทิ้งเลิกร้างกันไป
แม่นคลอง	ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
แม่นว่า	ไม่ว่า
แม่นหมู	ใช้หมู, คือ หมู
แม่นหัว	ใช้หัว, ตรงหัว
ยอขึ้น	ยกขึ้น, ชูขึ้น
ยอเชิง	ยกขาออกก้าวเดิน
ยอญดอย	ยกภูเขา
ยอมือ	ยกมือ, ประนมมือ
ยองฝ้าย (ฝ้าย)	ส่วนที่เป็นใยฟูสีขาวอ่อนนุ่มแตกออกจากเมล็ดฝ้าย
ยะหว่าง	เปิดช่องว่างไว้
ยังน้อย (น้อย)	ยังเล็ก ๆ ยังเด็ก ๆ
ยาด	แย่ง, ชิง
ยาดเลี้ยว	รบราฆ่าฟันกัน
ย่าน	กลัว, แพ้

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ยามแล้ง (แล้ง)	หน้าแล้ง, ฤดูแล้ง
ยาย	แจกจ่าย, เรียงราย
ยายหมู่	ยืนเรียงรายกันเป็นหมู่ ๆ
ย้ายย่าง (ย้ายหย่าง)	พากันเดินออกไป
อึ้งซ้าง (ซ้าง)	ซ้างมากมาย
อึ้งฝาย	น้ำล้นฝาย
อินสะออน	รู้สึกชอบใจ, พอใจ, ซาบซึ้ง, ตริงใจ
ยียาบ	เคลื่อนไปมาติดต่อกันเป็นกลุ่ม
ยูท่าง	สนุกสนาน, สบายอกสบายใจ
ยู้ (ยู่)	ใช้กำลังผลักดันหรือจุนให้เคลื่อนไม่ให้ถอย
ยุง	พรรณไม้เนื้อแข็งชนิดหนึ่งเป็นไม้ใหญ่ต้นสูงแก่นแข็งมาก = ต้นพะยุง
เยีย	ยั้ง, ฉาง
เยียวว่า	ฉิวว่า, แม้วว่า, ถ้าวว่า
แยง	แลดู, เดินตรงรีไป, ส่องดู
โยเทศ	นักรบ, ทหาร
โยงย้าย (ย้าย)	เดินกันไปเป็นกลุ่ม ๆ
โยมตุฏ	จะยอมพวกข้าไหม
รินคำ	ไม้หรือวัตถุอย่างอื่นทำเป็นรางรองรับน้ำฝนผูกติดไว้กับชายคาบ้าน หรือนำไปพาดไว้ที่ใดที่หนึ่งเพื่อให้เป็นทางน้ำไหลก็ได้ แต่ในที่นี้หมายถึงรางที่ทำด้วยแผ่นทองคำ
เรึงโญ	พระราชา, ผู้มีอำนาจมาก
ลมพานต้อง	ถูกลมแรงพัดกระหน่ำ
ลองแขง	ทดลองกำลังดูว่าจะแข็งแรงขนาดไหน, ทดลองต่อสู้กันดูว่าใครจะเก่งกว่ากัน, แข่งขันกันดู
ล่องน้ำ (น้าม)	ล่องลอยไปตามน้ำ
ละกุทีบ	อุตรกฐทวีป
ละฮิตบ้าน	ละเลยจารีตประเพณีโบราณของบ้านเมือง
लगคน	บางคน
लगเทื่อ	บางครั้ง, บางคราว

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
लगพोंग	บางพวก, บางคน
ล้าंगส่วย (ล้าंग)	อาบน้าล้าंगหน้าล้าंगตาซัดสีฉวีวรรณ
ลลาดลียาย	ตลาดขายของ
ลื้ออยู่	แอบซ่อนตัวอยู่
ลืบลาบถ่ม	น้ำไหลนองมาจนท่วม
เลยเล่า	แล้วจึง
เลยพากย์	แล้วก็พูด
เล่า (เล่า)	ฉาง
เลี่ยนชะล่าย	เรียงกันเป็นแถวเป็นแนว
แล่น	วิ่ง
แล่นมาฮียาบ	วิ่งกันมาเป็นพรวน
แล้วการ (แล้ว)	ทำงานเสร็จแล้ว
แล้วฮุ่ง (แล้ว)	แล้วก็สว่างเป็นวันใหม่
ไลเสียเค้า (เค้า)	ละเลยจาริตประเพณีบ้านเมือง
ไลโฮง	ละทิ้งพระราขวัง
เวหว่าง	เว้นช่องว่างไว้
ว่าตาย	ว่าอย่างนั้น
ว่าโยม	บอกว่าขอยอมแพ้
ว่าอัน	ว่าอย่างนั้น
วางความให้ (ให้)	มอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทน
เว้า	พูด
เว้าม่วน	พูดเพราะ
เว้าแม่	พูดคุยกับแม่
เวียงหิน	เมืองที่ก่อด้วยก้อนหิน
เวียก	การงาน, หน้าที่
แวน	มาก, ยิ่ง
เติก	ข้าศึกศัตรู
สังกัดอยู่	เก็บตัวเียบ, นิ่งเฉยอยู่
สนสน	สับสน, ขวักไขว่, ยุ่งเหยิง

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
สนสนเด็น	กระโดดโลดเต้นกันอย่างขวักไขว่
สนสนพลาย	ข้างพลายจำนวนมากเดินขวักไขว่
สนสนไหล	พากันหลังไหลกันอย่างขวักไขว่
สมมา	ขอขมาลาโทษ, ขออภัยโทษต่อผู้ใหญ่
สรรพ	ทั้งปวง, ทั้งหมด
สลาด	ฉลาด
ส่วง	สบายอกสบายใจ
สวบ	ลักษณะอาการกินอาหารอย่างมูมมาม
ส่วย	ล้าง, ชำระ เช่น ล้างหน้า, เช็ดตัว, ลูบตัว
ส่วยไฮ	ทองคำที่เรียกเก็บจากพื้นเมืองส่งเป็นภาคหลวงตามวิธีเรียกเก็บ ภาษีอากรในสมัยโบราณ
สอนลอนเต็ม	นั่งกันจนเต็มสถานที่
ส่อย	ขาด เช่น ผ้าขาดวิน, ภายหลัง, นำรักนำเอ็นดู
สะบู่หลวง	ปิ่นใหญ่
สะเหม่ง	ตาย, สลบ
ลักเทือ	ลักครั้ง
สังขยา	การนับ
สังจิ	ทำไมจะ
สังนา	ไม่มีอะไรเลย
สังปจื่อ	ทำไมไม่จำไว้
สังเล่า	ทำไมเล่า
สัดหัน	ข้างฉัทหันต์
สันใด	ฉันใด, อย่างไร
สับปะเดิด	กระตูกกระติก
สัวสัว	เสียงดังอึกทึก, เสียงดังแข็งแ่
สาด	เสื้อ
सार	หนังสือ
สายคอ	ผู้เป็นที่รัก
สาวน้อย (น้อย)	หญิงสาวรุ่น

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
สาวส่อย	สาวสุดที่รัก
สาวฮาม	สาวแก่
ล้ำข้า (ข้า)	ข้าหาสบริวารชายหญิง
ล้ำข้าง	ข้างประเภทต่าง ๆ
ลินาด	อาวุธประเภทหน้าไม้, ปืน
ลิก	ลิก คือ ลาลิกขาจากเทศสมณะ
ลิ่งเขียน	เหมือนภาพวาด
ลิตีเดช	มีอำนาจมาก
ลิว	ลิ้เขี้ยวแก่
ลีโค	ชำระล้างเนื้อตัว
ลูกเอื้อ	ลักษณะผลไม้สุกเหลืองอร่ามเต็มต้น
สุขย่อน	มีความสุขเพราะ
สุขวิญ	พิธีเชิญขวัญ, พิธีบายศรี
สู่หนาม	ไปยังสนาม
สูงถ่อง	สูงได้แค่ครึ่งหนึ่งของคนอื่น
สุดมนต์	สวดมนต์, เจริญพุทธมนต์
เสดตะสัด	เขวตฉัตร
เสกียรฮ้อง (ฮ้อง)	ร้องไม่หยุด
เสนเนต	เหล่าเสนาอำมาตย์
เสพนำเพื่อนพิน	จัดงานมหรสพมีกินเล่นกันอย่างสนุกสนาน
เสพบา	จัดพิธีเฉลิมฉลองให้กุมาร (คันคากุมาร)
เส้ง	การแข่งขันกัน
เสียจาก	ไปก่อน, ละทิ้งกันไป, ตายไปก่อน
เสียผัว	สูญเสียสามี
เสียงม่วน	เสียงไพเราะ
เสียงห้าว (ห้าว)	เสียงห้าวหาญน่าเกรงขาม
เสียง	หมดสิ้น, ตาย
เลื้อป่า	ผีเจ้าพวกหนึ่งรักษายูในป่า
แล้	แล้

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
โสม	โถม = รูปร่าง, ตัวตน
โสมคันคาก	ตัวเป็นคางคก
หง่าคอม	กึ่งไม้โน้มลง
ทด	ทำพิธีเเกราภิเษก, รด, สรงน้ำพระ
หน่วยแก้ว	ดวงแก้ว
หน่อท้าว (ท้าว)	เชื้อพระวงศ์กษัตริย์
หนอยบข้า (ข้า)	ต่อมาไม่นาน
หมั้น	ขาดยาก, ไม่อยู่, ไม่เปื่อย, เหนียว, ขยับยืนยาว, มั่นคง
หมั้นคะนิง	คิดถึงบ่อย ๆ
หมายกัน	เดินผ่านไปมาพร้อมกับข้าเลื่องเพื่อให้รู้ให้เห็น, เดินกริดกราย
หมุ่นกระจวน	แตกเลเยียด
หมุย	ลักษณะสีขาปนสีฟ้าและสีเหลือง
เหมย	น้ำค้าง
หย่องยื้อ	ไปมาพบปะกัน
หยุบ	ใช้นิ้วทั้งห้าหยิบสิ่งของ
หยุบยาดฮื้อ	ตึงกันไปตึงกันมา
แหยงคำ	ที่สำหรับวางบนหลังช้างทำด้วยทองคำ
หล่มลง	ตกลง, ยุบลง, จมลง
หลอนว่า	ถ้าว่า
หลัว	พินไม้ไผ่แห้ง
หลา	อุปกรณ์สำหรับปั่นไหมหรือด้าย
หล่าวลัม (ลัม)	ลัมระเนระนาด
หลิง	มองดู, ตรวจดู
หลิน	เล่น
หลุบ	ด่ำลง, มุดลง, ขาด
เหลือใจ	เจ็บใจ, แค้นใจ
เหลือหัว	พระราชา
เหลือแฉง	อุตสาหตั้งใจ
เหลือนเหลือน	เคลื่อนไปมาหรือไหลไปเรื่อย ๆ, ลักษณะอาการน้ำตากำลังจะไหลออกจากตา

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
เหลื่อม	เลื่อมเป็นเงาวาววับ
เหลื่อมงำ	คุ่มครอง, อุ่มชู
เหล็กजार	อุปกรณ์การजारโบราณทำด้วยท่อนไม้กลม ๆ ตอกเส้นเหล็กแหลม เข้าไปข้างในให้พ้นออกมาเหมือนไส้ดินสอ
ไหลนองมา	ลักษณะคนหมู่มาพากันเดินมาเป็นกลุ่มใหญ่
หว่อนหว่อน	อาการของเสียงซึ่งดังแว่วมาแต่ไกล, ลักษณะของสิ่งของที่ลอยอยู่ บนอากาศ
หว่างคอย	ตรงกลางภูเขา
หอกเกียง	อาวุธสำหรับแทงชนิดหนึ่งทำด้วยเหล็กมีด้ามยาว
หิวหอดให้ (ไห)	เสียใจร้องไห้ร้องไห้อย่างหนัก
หักถ่อง	หักครึ่งหนึ่ง
หั่ว	หั่วเราะ
หั่วซั่ว	หั่วสะพาน
หั่วแซ่	หั่วจระเข้
หั่วลิน	ลักษณะของตัวมอดซึ่งมีหัวแข็งและแหลม
หางก่าน	ลักษณะหางของสัตว์ที่มีสีต่าง ๆ เป็นจุด ๆ
หางเกี้ยว	หางเกี้ยวพันกัน
ห่าง	เตรียมตัว, การนำเครื่องตักสัตว์ไปตักไว้
ห่างรถ	ตระเตรียมระดับประตารถ
หายโสกฮ้อน (ฮ้อน)	หมดความโสกเศร้าและทุกขร้อนใดๆ , หมดความกังวลใจ
หินแลง	ศิลาแลง
หือระแห่น	เสียงร้องของม้า
เหิง	นาน, ช้า
เหิงสา	เปียกเปียก
เหินบ้อน	ลักษณะอาการของปลาผุดขึ้นเหนือน้ำเพื่อหายใจ
เหืองบก	งวด, แห่ง, ลดลง
เห่าอ้อม	งูเห่าชนิดหนึ่ง
แห่น้ำ	เดินตามเป็นขบวน
องค์ชา	หมายถึง กุมารคันคาก

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
อย่าเฒ่า	ขออย่าแก่ชรา
อย่ามีมาตอง	ขออย่าให้มีโรคภัยไข้เจ็บหรืออันตรายใด ๆ มาเบียดเบียน
อยู่ถ่า	อยู่รอคอย
อยู่เฝือแฝงเฝ้า (เฝ้า)	อยู่เป็นคู่เคียงกายไม่ห่าง
อยู่ฮีน	มีอายุยืนนาน
อยู่เลิง	อยู่อย่างมั่นคง
อรทวย	ฟุ้งซน, อ่อนระทวย
อาน	เป็นคำแทนบุรุษที่ 1, 2 และให้แทนคำว่า น้อง, นำ, พา
อเวจี	ซึอนรกขุมหนึ่ง
ออกเอีย	เป็นคำที่พระใช้พูดกับคฤหัสถ์
ออนซอน	ซาบซึ้งตรึงใจ
อ่อนขาม	ขอยอมแพ้เพราะเกรงกลัวในอำนาจ
อ้อมจอด	วนรอบเข้าหากันจนติดสนิท
ออย	พูดเอาอกเอาใจ, พูดปลอบโยน
อักโข	มากมาย
อัดแจบ	ปิดจนมิดชิด
อันแม่น	อันคือ, อันเป็น, อันแท้, อันจริง
อาว	คำเรียกน้องชายของพ่อ
อาฮักซ์	อารักข์ หรือเทวดาผู้รักษาเมือง
อิสูร	ชื่อยักษ์ตนหนึ่งมีขวานเป็นอาวุธ
อิงเทิง	นั่งฟัง
อินตา	พระอินทร์
อันฮ้อย	พูดจาน่ารัก
อีพ้อ	เป็นคำที่ลูกเรียกพ่อด้วยความรัก
อึ้งเพ่า	อึ้งปากขวต
อือทือ	ว่านจำพวกหนึ่ง, เสียงของคนหลายคนพูดกัน
ฮือคือ	ลักษณะของสัตว์ สิ่งของที่ใหญ่ทึบ, ครึ้ม, ตระหง่าน
อุกชะลูก	เดือดร้อน, กระวนกระวาย
อุตรกทูบ	อุตตรกฏทวีป

ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
เอ้	ประดับ, แต่งตัว
เอิ้น	เรียกหา
เอาถ่อน	เอาเถอะ, เอาเถิด
เอาแทบเทียมองค์	นำเอาหญิงสาวมาอยู่เคียงข้าง, มีภรรยาอยู่เคียงข้าง
โอดสะหวา	พูดจาโอ้อวด
โอนอ	คำรำพึงเวลาดีใจหรือเสียใจ
ฮวย	อวยวะในร่างกายซึ่งเป็นที่เริ่มต้นกำเนิดของคนหรือสัตว์ เช่น รังไข่, อ้วน, เสก, ตก, โปรงไม้ขาดสาย
ฮส	รส
ฮอง	รอง
ฮ่อง	ร้อง
ฮ้อง (ฮ่อง)	ร้อง
ฮอด	ถึง
ฮ้อน (ฮ่อน)	ร้อน
ฮัก	รัก
ฮักสา	รักษา
ฮัด	รัด
ฮับ	รับ
ฮับแม่น	รับได้แม่นยำ
ฮากแฮด	รากแรด
ฮ้าน (ฮ่าน)	ร้าน, ที่ที่ปลูกยกพื้นสูง
ฮาม	ข้าพเจ้า, ข้ามไป, เลยไป, เชื่อง, ใหญ่
ฮ้าย (ฮ่าย)	ดู, ด่า, ว่าให้, ชั่ว, ไม่ดี, ชั่วร้าย
ฮาวี	ราวี, รังแก, รบกวน, เบียดเบียน
ฮำ	ทำให้เปียกชุ่มใช้สำหรับหมอกหรือฝน
อิงไว้ (ไว)	เรียงรัดให้แน่น
ฮื้อฮัด	รวบรัดไว้
ฮุมชน	รวม, รวมตัวกันต่อสู้หรือรวมหัวกันต่อสู้
ฮูว่า	หรือว่า

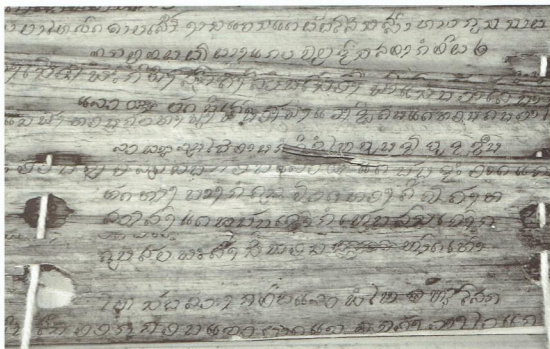
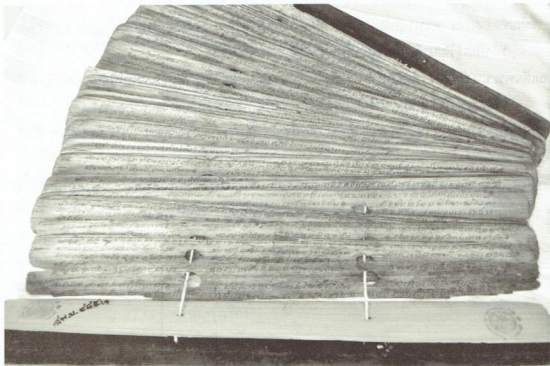
ภาษาไทยอีสาน	ภาษาไทย
ฮู้	รู้, ช้อง
ฮู้ดั่ง	รู้จุมก
ฮู้ (ฮู่)	รู้
ฮู้โลกหลิ่น (ฮู่)	ชอบพูดหยาบโลนลามก, ชอบพูดตลกโปกฮา
ฮูด	รู้ด
ฮูป	รูป
เฮ็ด	ทำ
เฮ้วฮอด	มาถึงอย่างรวดเร็ว
เฮ้วฮีบ	เร่งรีบ
เฮียงกัน	เรียงกัน, เคียงคู่กัน
เฮียน	เรียน
เฮียม	ข้าพเจ้า
เฮียว	เรียว
เฮือง	เรื่อง, รุ่งเรือง
แฮ	แพรชนิดหนึ่ง
แฮคำ	แพรปักดินเลื่อมทอง
แฮง	แรง, พละกำลัง
แฮ่ง	ยิ่ง, มาก
แฮ้ง (แฮ่ง)	แรง
แฮด	แรด
โฮง	บ้านเรือนเจ้านายตั้งแต่เจ้าเมืองขึ้นไป, ที่อยู่ของช่างต้นม้ด้น, ปราสาท, พระราชมณเฑียร, พระที่นั่ง
โฮบ	เอามือสองข้างโอบกอด = รวบ
โฮบงา	รวบรัดงา
โฮม	รวมกัน, เอาเข้าด้วยกัน
โฮ	ทองคำ
ไฮ่	ไร่
ไฮ่ (ไฮ่)	ขัดสน, ไม่มี, ปราศจาก

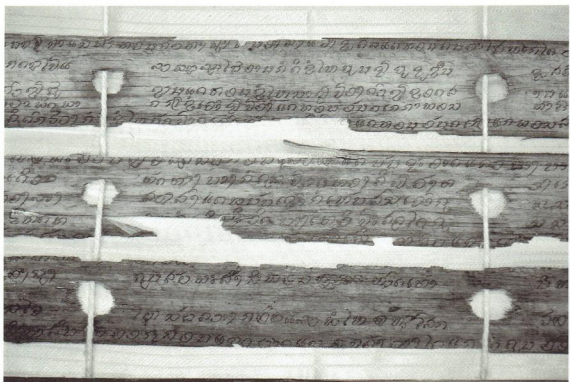
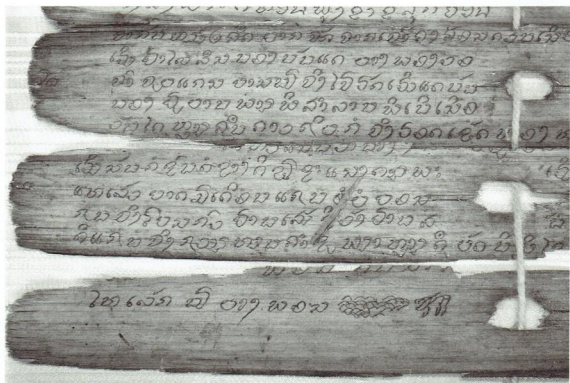
บรรณานุกรม

- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์. สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน. (พิมพ์ครั้งแรก) กรุงเทพฯ: บริษัท สยามเพรส แมเนจเม้นท์ จำกัด, ๒๕๔๒.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. (พิมพ์ครั้งแรก) กรุงเทพฯ: บริษัทศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๖.
- สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสสมหาเถร). พจนานุกรมภาคอีสาน-ภาคกลาง ฉบับปณิธานสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสสมหาเถร). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๑๕.
- สำนักพิมพ์วังบูรพา. พจนานุกรม ฉบับแพร่พิทยา วังบูรพา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์, ๒๕๐๔.
- หอสมุดแห่งชาติจังหวัดสุพรรณบุรี เฉลิมพระเกียรติ. สำนักงานท้าวพญาคันคาก. หนังสือโบราณ ๑ ผูกใหญ่. อักษรไทยน้อย ภาษาอีสาน. เส้นจาร. ม.ป.ป. เลขที่ ๔๘๕.

ภาคผนวก

ตัวอย่างต้นฉบับ คัมภีร์ใบลาน อักษรไทยน้อย ภาษาไทยอีสาน

ลำนันทนท้าวพญาคันคาก เป็นวรรณกรรมที่สำคัญ
เรื่องหนึ่งของท้องถิ่นอีสาน ต้นฉบับเป็นเอกสาร
โบราณประเภทคัมภีร์ใบลาน อักษรไทยน้อย ภาษา
ไทยอีสาน ได้มาจากวัดด่านช้าง อำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี ไม่ปรากฏหลักฐานผู้แต่ง
และระยะเวลาที่แต่ง ลักษณะคำประพันธ์จัดเป็น
ประเภทร้อยกรองทำนองกลอนสังวาสอีสาน เนื้อหา
สาระของเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่
ของสังคมชาวอีสานในอดีต และยังได้สอดแทรก
คติธรรมสอนใจ ขนบธรรมเนียม ประเพณี
วัฒนธรรมในด้านต่างๆ ที่สังคมชาวอีสานได้ยึดถือ
และปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยตลอด

9 78-616-283-0921

ลำนันทนท้าวพญาคันคาก
www.literatureandhistory.go.th